

***DIE ROL VAN SKOOLBESTUUR IN DIE IMPLEMENTERING VAN 'N
EFFEKTIEWE DISSCIPLINEBELEID OP LAERSKOOLVLAK IN DIE
SUID-KAAP***

**(THE ROLE OF SCHOOL MANAGEMENT IN THE IMPLEMENTATION
OF AN EFFECTIVE DISCIPLINE POLICY AT PRIMARY SCHOOLS IN
THE SOUTHERN CAPE)**

by

SHARLTON DELMAINE GROENEWALD

Submitted in fulfilment of the
requirements for the degree

MASTER OF EDUCATION

in

EDUCATION MANAGEMENT

in the

COLLEGE OF EDUCATION

at the

UNIVERSITY OF SOUTH AFRICA

Supervisor: Dr P K Triegaardt

January 2019

VERKLARING

Studentenommer: 61331864

Hiermee verklaar ek dat die verhandeling getiteld ***Die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap (The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape)*** wat voorgelê word, my eie oorspronklike werk is en dat ek alle bronne wat ek gebruik het, aangehaal het, deur middel van volledige verwysings aangedui en erken het.

DECLARATION

Student number: 61331864

I declare that ***Die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap (The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape)*** is my own work and that all the sources that I have used or quoted have been indicated and acknowledged by means of complete references.

Sharlton Groenewald

21 Desember 2018

DANKBETUIGINGS

- Aan my Hemelse Vader kom al die dank en die eer toe vir Sy krag en genade.
- Aan my vrou, Annaline vir haar ondersteuning, geduld, liefde en opoffering tydens my navorsing. Dankie dat jy my plek volgestaan het as ek nie kon nie.
- Aan my seuns, Fajousto, Sergio en Anniël vir julle raad, ondersteuning en liefde.
- Aan my studieleier, Dr Paul K. Triegaardt vir al sy onbaatsugtige hulp, kundige leiding, ondersteuning en aanmoediging tydens die navorsingsproses.
- Baie dankie aan my broer Quintin, familie, vriende, kollegas vir julle geduld en begrip.
- Spesiale dank aan die ondersteuningspan, die bibliotekaresse by Edulis, Kuilsrivier, Ruchel Klaasse, Corrie Geldenhuys vir die proeflees en taalversorging van die verhandeling en Julia Martinelli vir die transkripsie van die onderhoude. Julle onderskeie bydraes was van onskatbare waarde.
- Aan die onderwysers en prinsipaal van die skool waar die navorsing plaasgevind het, baie dankie vir julle tyd en samewerking. Sonder julle bydraes sou hierdie nie moontlik gewees het nie.
- Aan die Wes-Kaap Onderwys Departement (WKOD) wat die toestemming verleen het dat ek die navorsing in die skool kon doen.

ABSTRAK

Dissipline in skole en leerders se uitslae het sedert 1994 baie verswak. Aanranding op opvoeders haal daagliks die nuus wat 'n swak beeld van die stand van onderwys in Suid-Afrika die wêreld instuur. Hierdie studie het die rol wat die skoolbestuurspanne kan doen om 'n effektiewe dissiplinebeleid in plek kan stel ten einde die gedrag van die leerders te verbeter, ondersoek. Die studie het bevind dat die skole dissiplinebeleide aangekoop het wat deur 'n eksterne maatskappy saamgestel is. Die opvoeders, ouers en leerders het geen aandeel in hierdie beleid nie en daarom neem hulle nie eienaarskap daarvan nie. Dit het ook aan die lig gekom dat die opvoeders verskillende metodes, sommige selfs onwettig, gebruik om leerders te straf. Hulle fokus op straf in plaas daarvan om die gedrag van die leerders te herstel. Die studie doen aanbevelings oor wat die skoolbestuurspan kan doen en gee riglyne vir die opstel van 'n effektiewe dissiplinebeleid.

ABSTRACT

The systemic test results shows that since 1994, discipline in schools and amongst learners has drastically deteriorated. Assaults on educators on a daily basis reach the news, which leaves a bad image to the world on the state of education in South Africa.

This study investigates the role that school management teams can play to put an effective discipline policy in place to improve the behaviour of learners. The study found that schools have acquired policies on school discipline that were developed by an external company. Educators, learners and parents were not involved in the development thereof and for this reason they do not take ownership of it.

It has come to light that educators use different methods, sometimes even unethical and illegal, to discipline learners. They focus on discipline (punitive) instead of trying to correct the behaviour of the learner (remedial).

The study gives recommendations on what school management teams can do with guidelines on how to develop an effective discipline policy.

ABSTRACT

Iziphumo zibonisa ukuba ukususela ngo-1994 ukuqeqeshwa ezikolweni kwaye abafundi baye bahlaselwa kakhulu. Ukuhlaselwa kootitshala kwimihla ngemihla kufikelela kwiindaba ezishiya umfanekiso ombi kwihlabathi kwimfundo eMzantsi Afrika. Olu pho nonongo luphanda iqela lokulawula isikolo lingalidlala ukubeka umgaqo-nkqubo osebenzayo wokuphucula ukuziphatha kwabafundi. Olu pho nonongo luye lwabonisa ukuba izikolo zifumene imigaqo-nkqubo yokuqeqeshwa kwesikolo eyenziwe yinkampani yangaphandle. Ootitshala, abafundi nabazali abazange bathathe inxaxheba ekuphuhliseni kwayo ngenxa yeso sizathu abakhange bawuthathe ubunini bayo.

Kwaye kwacaca ukuba ootitshala basebenzisa iindlela ezihlukeneyo, ngamanye amaxesha nangona zingekho mthethweni, ekuqeqeshweni labafundi. Zijolise ekuqeqesheni (isigwebo) endaweni yokuzama ukulungisa ukuziphatha komfundi (ukulungiswa). Uphononongo unikeza iingcomo malunga naziphi iikomiti zolawulo lwesikolo ezinokukwenza nezikhokelo malunga nokuphuhlisa umgaqo-nkqubo osebenzayo.

SLEUTELBEGRIPE

Disfunksionele ouerhuise

Dissipline

Dissiplinebeleid

Empirisme

Gedragkode

Heelskoolbenadering

Oudiovisueel

Skoolbeheerliggaam

Skoolbestuurspan

Wangedrag

AFKORTINGS

APA	American Psychological Association
BEd	Bachelor of Education
BEd (Hons)	Bachelor of Education honours
DH	Departementshoof
HAT	Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal
HOD	Head of Departement
IBB	Inrigting Bestuur en Bestuur
INTERSEN	Intermediêre en senior fase
JNA	Jaarlikse Nasionale Assessering
MIV	Menslike Immuniteitsgebrekvirus
NWU	Noord-Wes Universiteit
SA	Suid-Afrika
SASW	Suid-Afrikaanse Skolewet
SBL	Skoolbeheerliggaam
SBS	Skool Bestuurspan
SGB	School Governing Body
VIGS	Verworwe immuniteitsgebreksindroom
VSA	Verenigde State van Amerika
WCED	Western Cape Education Departement
WKOD	Wes-Kaapse Onderwysdepartement

LYS VAN TABELLE

Tabel 1.1: Slaagpersentasie van die graad 6-klas	4
Tabel 1.2: Gemiddelde persentasie van die graad 6-klas	4
Tabel 1.3: Interne uitslae.....	5
Tabel 2.1: Alternatiewe vir lyfstraf Childline South Africa (2012).....	38
Tabel 2.2: Verpligtinge van 'n effektiewe skool Knoff (2012).....	41
Tabel 2.3: Prosedures om gedrag mee te bestuur Coetzee, van Niekerk & Wydeman (2011).....	42
Tabel 2.4: Voorkoming van kroniese gedrag Bear (2010)	44
Tabel 3.1: Voordele van kwalitatiewe navorsing	56
Tabel 3.1: Stappe in tematiese analise: Joubert, Hartell, & Lombard (2016)	73
Tabel 4.2: Jare ondervinding van opvoeders	86
Tabel 4.2 Opsomming van temas en subtemas ontwikkel vanuit die data	88
Tabel 4.3: Invloed van sport Gardiner (2016).....	106

LYS VAN FIGURE

Figuur 2.1: Opvoeder in loco parentis Oosthuizen (2017)	18
Figuur 2.2: Bronne van Onderwysreg – aangepas uit Coetzee et al (2011)	19
Figuur 2.3: China se onderwysstelsel OECD (2016)	34
Figuur 2.4: Lyfstrafgevalle wat in 2014-2015 by SACE aangemeld is Aangepas uit Veriava & Power (2017)	36
Figuur 2.5: Bill Rogers 4 R'e-Raamwerk	48
Figuur 3.1: Gevallestudie proses aangepas uit Joubert; Hartell & Lombard (2016) .	59
Figuur 4.1 Geslag van die deelnemers.....	84
Figuur 4.2. Geslag van opvoeders en grade wat onderrig word	85
Figuur 4.3 Posvlak van opvoeders	85
Figuur 4.4 Ondervinding van deelnemers	86
Figuur 4.5 Kwalifikasies van opvoeders	87
Figuur 4.6 Besluitneming Van der Westhuizen (2010)	105
Figuur 5.1 Gevolgtrekkings vanuit die literatuurstudie.....	117
Figuur 5.2 Die Groenewald-gedragmodel.....	121
Figuur 5.3 Die samewerking tussen die huis en skool om nuwe vaardighede aan te leer	125
Figuur 5.4 Raamwerk vir dissiplinebeleid	131
Figuur 5.5 Voorstelle vir verdere studie.....	134

INHOUDSOPGAWE

HOOFSTUK 1 INLEIDENDE ORIËNTASIE.....	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Agtergrond tot die studie.....	1
1.3 Motivering vir die studie.....	2
1.4 Probleemstelling.....	3
1.5 Navorsingsdoelwitte.....	6
1.6 Navorsingsmetodologie.....	7
1.6.1 Inleiding.....	7
1.6.2 Studiepopulasie en deelnemerseleksie.....	8
1.6.3 Data-insameling.....	8
1.6.3.1 Onderhoude en vraelyste.....	8
1.6.3.2 Waarneming.....	10
1.6.4 Data-analise.....	10
1.7 Geldigheid en betroubaarheid.....	11
1.8 Etiese oorwegings.....	12
1.9 Beperkings van die studie.....	13
1.10 Begripsverheldering.....	13
1.10.1 Empirisme.....	13
1.10.2 Dissipline.....	13
1.10.3 Gedragskode.....	14
1.10.4 Heelskoolbenadering.....	14
1.10.5 Disfunksionele ouerhuise.....	14
1.11 Hoofstukverdeling.....	14
1.12 Slot.....	15
HOOFSTUK 2 KONSEPTUELE RAAMWERK EN LITERATUURSTUDIE.....	16

2.1 Inleiding	16
2.2 Probleme wat ervaar word om dissipline effektief in Suid-Afrikaanse skole toe te pas	16
2.2.1 Inleiding.....	16
2.2.2 Die Suid-Afrikaanse Skolewet en dissipline	21
2.2.3 Weerstand van ouers en leerders teen dissipline en gesag.....	24
2.2.4 Die rol van die gesin in die toepassing van dissipline	24
2.2.5 Gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid in Suid-Afrikaanse skole	26
2.2.6 Samevatting	28
2.3 Die bestuur van dissipline in die ander lande	29
2.3.1 Inleiding.....	29
2.3.2 Engeland.....	29
2.3.3 Denemarke.....	30
2.3.4 Finland	30
2.3.5 Amerika	31
2.3.6 Brasilië	32
2.3.7 Indië	32
2.3.8 China.....	33
2.4 Die bestuur van dissipline in effektiewe Suid-Afrikaanse Skole	35
2.4.1 Inleiding.....	35
2.4.2 Definisie van dissipline	36
2.4.3 Afskaffing van lyfstraf	36
2.4.4 Alternatiewe vir lyfstraf	37
2.4.5 Die belangrikheid van dissipline in Suid- Afrikaanse skole.....	39
2.4.6 Wat is 'n effektiewe Suid-Afrikaanse skool?	40
2.4.7 Dissipline in 'n effektiewe Suid-Afrikaanse skool	42
2.4.7.1 Heelskoolbenadering tot dissipline.....	43

2.4.7.2 Detensieklasse	44
2.4.7.3 Belonings.....	45
2.4.7.4 Ontneming van regte	45
2.4.8 Samevatting	46
2.5 Raamwerk vir 'n effektiewe dissiplinebeleid in Suid-Afrikaanse skole.....	46
2.5.1 Inleiding.....	46
2.5.2 Wat is 'n effektiewe dissiplinebeleid?	46
2.5.3 Teoretiese raamwerk: Die samestelling van 'n effektiewe dissiplinebeleid	47
2.5.3.1 Die doel van 'n effektiewe dissiplinebeleid	47
2.5.3.2 Die doelwitte van 'n effektiewe dissiplinebeleid	47
2.5.3.3 Bill Rogers se raamwerk vir 'n effektiewe dissipinebeleid.....	47
2.5.4 Afdwingbaarheid van die dissiplinebeleid.....	52
2.5.5 Samevatting	53
HOOFSTUK 3 NAVORSINGSONTWERP EN METODE.....	54
3.1 Inleiding	54
3.2 Doel van die studie	54
3.3 Navorsingsontwerp	55
3.3.1 Inleiding.....	55
3.3.2. Navorsingsparadigma	55
3.3.3 Navorsingsbenadering	56
3.4 Navorsingsmetode.....	58
3.5 literatuurstudie.....	62
3.6 Die navorsingspopulasie en steekproef	63
3.7 Data-insameling	63
3.7.1 Waarneming.....	63
3.7.2 Individuele onderhoudvoering	64

3.7.3 Oudiovisuele materiaal.....	66
3.7.4 Die data-insamelingsproses.....	67
3.8 Die rol van die navorser gedurende onderhoudvoering	69
3.8.1 Kommunikasietegnieke van die navorser.....	70
3.8.2 Ontspanne atmosfeer.....	70
3.9 Veldnotas.....	71
3.10 Loodsondersoek.....	72
3.11 Data-analise en kodering van data.....	72
3.12 Geldigheid en geloofwaardigheid van die navorsing	73
3.13 Kredietwaardigheid en betroubaarheid van die navorsing	74
3.13.1 Dataverifikasie.....	74
3.13.2 Uitklaring met kundiges.....	75
3.13.3 Gesag van die navorser	75
3.13.4 Gestruktureerde kohesie	75
3.13.5 Toepaslikheid	75
3.13.6 Konsekwentheid.....	76
3.13.7 Neutraliteit	76
3.14 Etiese aspekte.....	76
3.15 Samevatting	77
HOOFSTUK 4 DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE.....	79
4.1 INLEIDING.....	79
4.2 DIE NAVORSINGSPROSES.....	81
4.3 AGTERGRONDINLIGTING EN VERBANDHOUDENDE BESKOUINGS.....	82
4.3.1 Inleiding.....	82
4.3.2 Biografiese inligting van deelnemers.....	83
4.3.2.1 Geslag van die deelnemers	83
4.3.2.2 Graad en fase	84

4.3.2.3 Posvlak van die deelnemers	85
4.3.2.4 Ondervinding	86
4.3.2.5 Kwalifikasies van opvoeders	87
4.4 DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE	87
4.4.1 <i>Klaskamerbestuur</i>	89
4.4.1.1 Effektiewe onderrig	89
4.4.1.2 Ouerbetrokkenheid	91
4.4.1.3 Belonings	92
4.4.1.4 Ontnemings	94
4.4.2 <i>Strategieë om leerdergedrag te verbeter</i>	95
4.4.3 <i>Verbetering van 'n effektiewe dissiplinebeleid</i>	97
4.4.3.1 Wie is verantwoordelik vir die opstel van die beleid	97
4.4.3.2 Gereelde hersiening	98
4.4.3.3 Effek van dissiplinebeleid	99
4.4.4 <i>Gedragsprobleme wat ervaar word</i>	100
4.4.5 <i>Gedrag dra by tot swak uitslae</i>	101
4.4.6 <i>Rol van SBL en SBS</i>	102
4.4.6.1 Opleiding van SBL	103
4.4.6.2 Besluitneming	104
4.4.7 <i>Buitemuurse betrokkenheid</i>	106
4.4.8 <i>Die 5R-raamwerk om verhoudings te bou en gedrag te bestuur</i>	108
4.5 DOKUMENTANALISE	112
4.6 OPSOMMING	113
HOOFSTUK 5 SAMEVATTING, GEVOLGTREKKING EN AANBEVELINGS	115
5.1 INLEIDING	115
5.2 OPSOMMING	115
5.3 GEVOLGTREKKINGS	117

5.3.1	<i>Watter probleme word ervaar om dissipline effektief te bestuur?.....</i>	118
5.3.2	<i>Hoe word dissipline in effektiewe skole bestuur?</i>	119
5.3.1	<i>Watter strategieë kan deur skoolbestuur geïmplementeer word om die gedrag in skole beter te bestuur?.....</i>	120
5.3.2	<i>Die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid</i>	120
5.4	AANBEVELINGS	120
5.4.1	<i>'n Heelskoolbenadering.....</i>	121
5.4.2	<i>Aanvaarbare praktyke</i>	123
5.4.3	<i>Positiewe dissipline</i>	127
5.4.4	<i>Prosedures aan die begin van die jaar</i>	127
5.4.4.1	<i>Staan in reguit rye voor die klaskamer</i>	128
5.4.4.2	<i>Wys sitplekke aan.....</i>	128
5.4.4.3	<i>Leer almal se name ken.....</i>	128
5.4.4.4	<i>Bespreek die manier hoe materiaal uitgedeel en ingeneem gaan word</i>	129
5.4.5	<i>Riglyne vir 'n effektiewe dissiplinebeleid</i>	129
5.5	BEPERKINGS VAN DIE NAVORSING	131
5.5.1	<i>Metodologiese beperkings</i>	132
5.5.2	<i>Uitvoerende beperkings</i>	132
5.6	VOORSTELLE VIR VERDERE NAVORSING.....	133
5.7	SAMEVATTING.....	134
	BIBLIOGRAFIE	136
	BYLAE	150
	BYLAAG A: GOEDKEURING VAN NAVORSINGSVOORSTEL	150
	BYLAAG B: ETIESE NAVORSINGKLARINGCERTIFIKAAT	151
	BYLAAG C: TOESTEMMING VRA VAN DIE WES-KAAPSE ONDERWYSDEPARTEMENT OM NAVORSING TE DOEN.....	153

BYLAAG D: WES-KAAPse ONDERWYSDEPARTEMENT NAVORSINGS-TOESTEMMINGSBRIEF	155
BYLAAG E: TOESTEMMING VRA BY DIE SKOOLHOOF OM NAVORSING IN SKOOL TE DOEN.....	156
BYLAAG F: TOESTEMMING VRA BY DEELNEMER	158
BYLAAG H: INDIVIDUELE ONDERHOUDE	164
BYLAAG I: WAARNEMINGSKEDULES	166
BYLAAG J: TEKSVERSORGING EN REDIGERING.....	169
BYLAAG L: RESPONS VAN DEELNEMERS.....	170

HOOFSTUK 1

INLEIDENDE ORIËNTASIE

1.1 INLEIDING

Leerders se gedrag is baie meer kompleks as in die verlede. Die maniere hoe hulle optree, verskil van die kinders van 'n paar jaar gelede. Baie mense wat reeds oor jare met kinders werk, is dit eens dat leerders wat vandag in skole is, minder ontwikkelde sosiale vaardighede het Wood & Freeman-Loftis (2012). Voorvalle wat voorheen ongehoord was, is die gereelde aanranding van opvoeders. In 'n onlangse voorval in Bishop Lavis is 'n prinsipaal op die skoolterrein gestek omdat hy nie die dissiplinêre verhoor van 'n 15-jarige leerder wat 'n ander een geskiet het, wou laat vaar nie Hoffmeister (2017). Hierdie aanvalle kom nie net in Suid-Afrika voor nie. In Brittanje is 'n onderwyseres deur 'n 15-jarige leerder doodgestek omdat die leerder nie van haar gehou het nie *Huisgenoot* (2017).

1.2 AGTERGROND TOT DIE STUDIE

Die oorbeklemtoning van leerders se regte en hulle sowel as hulle ouers se negatiewe houding teenoor die skool, dra ook by tot die huidige dissiplinêre probleme en arrogansie van leerders wat in skole ondervind word. Ouers se negatiewe spruit uit die skool se onvermoë om die jeug voor te berei en na die gemeenskap se karakter te vorm Van der Westhuizen, 2010). Froyen (in Coetzee, Van Niekerk & Wydeman, 2011) noem dat ouers nie by skole wil betrokke raak nie omdat hulle vrees vir konflik tuis, die leerder se moontlike swak vordering, 'n gebrek aan vaardighede as ouers, nie by die onderwyser se werk wil inmeng nie, onkunde oor hoe om deel te neem, en vrees dat die onderwyser sy werk na die ouer sal verplaas. Kinders se regte word in artikel 28(2) van die land se Grondwet, die hoogste gesag in Suid-Afrika beskerm Suid-Afrika (2012). Die aanhef van Die Suid-Afrikaanse Skolewet 84 van 1996, 2011, (hierna die SASW) beskryf die doel van die wet as onder andere om die regte van alle leerders te beskerm. Artikels 10 en 12 van die Handves van Menseregte beskerm die kind se menswaardigheid en sekuriteit, wat gevolglik lyfstraf ongrondwetlik verklaar.

Die Grondwet vereis ook dat daar altyd in die beste belang van die kind opgetree moet word. Artikel 28(2) noem dit duidelik: “n Kind se beste belang is van deurslaggewende belang in elke aangeleentheid wat die kind raak.” In 'n Suid-Afrikaanse hof sal die belange van 'n kind voorrang bo dié van 'n volwassene geniet. Die Suid-Afrikaanse opvoeder het behalwe die bepalinge van die Handves van Menseregte ook 'n morele plig teenoor die kind. Die gemenereg-term *in loco parentis* verwag ook van die opvoeder om wanneer die leerder onder sy toesig is, hy verantwoordelik is vir die fisiese en psigologiese veiligheid van daardie kind.

Die Suid-Afrikaanse Skolewet Suid-Afrika (2011) verplig skoolbeheerrade om 'n gedragskode vir leerders op te stel om leerders op 'n regverdige manier te dissiplineer en om toe te laat dat leer plaasvind. Dit laat die opvoeders met twee moeilike take, naamlik om “n gedissiplineerde klaskamer te skep wat bevorderlik is vir leer en om die leerders met onaanvaarbare gedrag te hanteer” Coetzee, Van Niekerk & Wydeman, Mokoena (2015).

1.3 MOTIVERING VIR DIE STUDIE

Sedert 1986 was die navorser verbonde aan verskeie skole, wat beide hoër- en laerskole insluit. Vanaf 1994 is waargeneem dat daar 'n afname is in die leerders se dissipline en akademiese prestasies. Baie opvoeders was nie gereed vir die afskaffing van lyfstraf nie en vir sommige van hulle was lyfstraf die enigste manier om dissipline te handhaaf. Die meeste opvoeders was nie bekwaam genoeg om alternatiewe straf toe te pas nie. Eloff, Oosthuizen, Wolhuter & van der Walt (2013) omskryf 'n bekwame opvoeder as iemand wat “wyd belese is in die hantering van dissipline”. Om die bestuur van die skool as organisasie vlot te laat verloop, is gedragskodes opgestel, maar skole het generiese beleide aangekoop of 'n buurskool se beleid aangepas. Hierdie beleide is nooit konsekwent toegepas nie en verskillende opvoeders het verskillende reëls in hul klasse en op die terrein gevolg, omdat hulle nie betrokke was by die opstel van die gedragskode nie. Hulle rebelleer gevolglik deur nie die reëls te volg nie.

As gevolg van 'n gebrek aan 'n deurdagte gedragskode, is die hulp van die polisie by geleentheid ontbied om leerders van die skoolterrein te verwyder. Die inroep van die polisie om ongedissiplineerde leerders van 'n perseel te verwyder is 'n pynlike en vernederende ervaring vir die leerder, sy ouer en die skool. Tweedens kan die

resultate van die navorsing skole help om akademiese groei te verseker en beter te vaar in provinsiale en nasionale toetse. Dit is nodig om vas te stel wat voorheen hierdie groei belemmer het. Dit sal vir die opvoeders bevredigend wees om leerders te onderrig wat gedissiplineerd is en goed vorder.

Die studie sal ook voordeel inhou vir leerders en hulle ouers. Leerders sal voel dat hulle 'n sukses is en sal strewe om beter te doen. Ouers en moontlike donateurs sal 'n skool ondersteun waar die leerders presteer. Die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) kan die strategieë in ander skole toepas indien die navorsing positiewe resultate lewer. Berigte soos “Lack of discipline in schools” *News24* (2012) behoort ook iets van die verlede te wees en minder opvoeders behoort te bedank as gevolg van leerders se swak gedrag Matlala (2011).

1.4 PROBLEEMSTELLING

Baie druk word deur die owerhede op skole geplaas om te presteer en skole se vordering word jaarliks getoets. Die leerders skryf die Jaarlikse Nasionale Assessering (JNA) en in die Wes-Kaap skryf die graad 3-, 6- en 9-leerders ook sistemiese toetse. Sistemiese evaluering word gedoen om prestasie te standaardiseer en om vas te stel watter vordering gemaak is met die bereiking van die onderwysstelsel se doelwitte van transformasie wat toeganklikheid, gelykheid en gehalte betref. Volgens Donald Grant, die Wes-Kaapse Minister van Onderwys, het die sistemiese toetse gehelp om skole en areas te identifiseer waar prestasie in geletterdheid en gesyferdheid swak én sterk was. Die uitslae het die departement in staat gestel om te bepaal watter regstellende aksie nodig was. Hierdie toetse, wat 'n slaagsyfer van 50% het, word deur eksterne diensverskaffers bestuur om geloofwaardigheid te verseker.

Dissipline en gedrag het ongelukkig 'n effek op die uitslae en gehalte onderrig. Wanneer die leerders klasse ontwig, verg dit al die onderwyser se aandag om die orde te herstel. Dit veroorsaak dat die res van die klas nie die gehalte onderrig ontvang wat hul veronderstel is om te kry nie.

Die provinsies, distrikte en skole word dan aan hierdie uitslae gemeet. Skole wat nie die verwagte uitkomst behaal nie, word as onderpresterende skole geklassifiseer. Mnr. David Langhan, navorsingsdirekteur van Maskew Millar Longman Education

Trust, beskryf 'n onderpresterende skool as 'n skool waar “die leerplan nie ten volle gedek is nie, en daar is 'n gebrek aan handboeke en leergeleenthede” Liebenberg, (2011). Arnolds (2013) gee die volgende definisie van 'n onderpresterende skool: “'n Skool word geklassifiseer as onderpresterend wanneer die evalueringstoetsuitslae laer as 50% in Geletterdheid en Wiskunde is.”

Die uitslae van die betrokke skool se graad 6-klas word as voorbeeld geïllustreer, maar alle grade se uitslae sal in hierdie studie bespreek word. Die graad 6-uitslae (Bylae A) was soos volg oor 'n vierjaarperiode:

Wiskunde en Huistaal (Afrikaans)

Slaagpersentasie vir die graad 6-klas, dit wil sê, die persentasie leerders wat die toets slaag. Die slaagvereiste vir die toets is 50%.

Tabel 1.1: Slaagpersentasie van die graad 6-klas

Jaar	2012	2013	2014	2015
Wiskunde uitslae (%)	15	41	37	41
Taaluitslae (%)	32	33	29	24

Tabel 1.2: Gemiddelde persentasie van die graad 6-klas

Jaar	2012	2013	2014	2015
Wiskunde-uitslae (%)	37	42	40	42
Taaluitslae (%)	43	38	43	36

Die uitslae toon dat die skool se graad 6-leerders oor die vier jaar nie goed in die toetse gevaar het nie en dus as 'n onderpresterende skool geklassifiseer kan word.

Onafhanklike waarnemers het die betrokke skool besoek om vas te stel wat die probleem is. Die vakadviseurs en die Inrigting Bestuur en Beheer (IBB) se bestuurders meld ook in hulle verslae dat die opvoeders hard werk en uitstaande werk lewer en dat die probleem dus nie by hulle gesetel is nie. 'n Vakadviseur skryf die volgende in sy verslag: “Baie dankie vir u harde werk met ons leerders. Dit gaan goed!” Me. Lynette

Dreyer, 'n fasiliteerder van die Maths Centre, skryf op 2 September 2014 die volgende van een van die Wiskundeonderwysers by Skool A: “Die opvoeder is baie goed voorberei en die aktiwiteite komplementeer die les. Baie dankie vir die lewendige, interaktiewe les. Bou so voort!” Die toegewyde opvoeders het verskeie opleidingssessies en werksinkels bygewoon, maar die uitslae het nie verbeter nie.

Aan die einde van 2016 was die skool se interne uitslae soos volg:

Tabel 1.3: Interne uitslae

	Aantal leerders geskryf	Bevorder as gevolg van jare in fase	Bevorder met ondersteuning	Bevorder na volgende graad	Nie gereed om te vorder nie
Aantal	605	73	51	432	40
%		12	8	71	7

In 'n primêre skool kom drie fases voor, naamlik die Grondslagfase (graad 1–3), Intermediêre fase (graad 4–6) en Seniorfase (graad 7–9). Leerders wat bevorder word as gevolg van aantal jare in 'n fase, het al 'n graad in daardie fase herhaal. Leerders wat met ondersteuning bevorder word se slaagvereistes word effens verslap. Tegnies druiop daar dus 164 leerders uit 'n totaal van 605. Dit verteenwoordig 27% van al die leerders in Skool A. Die ideaal sal wees dat al die ingeskrewe leerders in 'n skool aan die einde van die akademiese skooljaar moet slaag.

In die lig daarvan dat skole aan hulle akademiese uitslae en aan die veiligheid van leerders en opvoeders gemeet word, is dit noodsaaklik dat die skoolbestuurspan 'n effektiewe gedragskode in plek stel. In die Suid-Kaap is daar 'n neiging dat ouers hul kinders inskryf by skole wat akademies beter vaar. Die ander skole loop dus leeg en word gesluit. In Mosselbaai moes een skool al sy deure sluit as gevolg van dalende getalle en nog vele ander staan ook moontlike sluiting in die gesig.

Na aanleiding hiervan wil hierdie studie vasstel wat die skoolbestuur in plek kan stel om die opvoeders en leerders te beskerm teen leerders wat hulle wangedra en hulle van hul reg om te leer en onderrig word, ontnem sodat die uitslae van die skole in die Suid-Kaap kan verbeter.

Hierdie studie het gevolglik ten doel om die volgende primêre navorsingsvraag te ondersoek en antwoorde daarop te vind.

Wat is die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap om leerderprestasie te verbeter?

Om bogenoemde vraag te help beantwoord, is die volgende sub-vrae ondersoek:

- Watter probleme word ervaar om dissipline effektief in skole te bestuur?
- Hoe word dissipline in effektiewe skole bestuur?
- Watter strategieë kan deur 'n skoolbestuur geïmplementeer word om die gedrag in die betrokke skool beter te bestuur sodat leerderprestasie verbeter kan word?
- Watter aanbevelings kan gemaak word om die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid meer effektief te maak sodat leerderprestasie verbeter kan word?

1.5 NAVORSINGSDOELWITTE

Hierdie studie het ten doel om vas te stel hoe 'n skoolbestuursplan (SBS) kan bydra tot die implementering van 'n effektiewe gedragsbeleid wat deur die hele skool toegepas kan word. Hoewel die meeste skole 'n gedragskode het om leerdergedrag te reguleer, wil dit voorkom asof dit nie “altyd die verlangde uitwerking het nie, omdat dit nie deur die hele skool toegepas word nie” Meyer & Evans (2012). Verder wou die navorser vasstel of hierdie gedragsbeleid 'n bydrae lewer tot die verbetering van die leerder se gedrag.

Ten einde die probleemvraag te beantwoord, was die doelwitte vir die studie soos volg:

- Om vas te stel watter probleme ervaar word om dissipline effektief in skole te bestuur
- Om te bepaal hoe dissipline in effektiewe skole bestuur word

- Om na te vors watter strategieë deur skoolbestuurspanne geïmplementeer kan word om die gedrag in skole beter te bestuur sodat leerderprestasie verbeter kan word
- Om aan die hand van die navorsingsresultate aanbevelings aan die betrokke partye te maak om die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid meer effektief te maak sodat leerderprestasie verbeter kan word.

1.6 NAVORSINGSMETODOLOGIE

1.6.1 Inleiding

Die metodologie bepaal hoe die data ingesamel en ontleed word, asook hoe antwoorde op die navorsingsvrae verkry gaan word. In hierdie navorsing is van die kwalitatiewe metode gebruik gemaak. 'n Uitstaande eienskap van hierdie metode aldus McMillan & Schumacher (2010) is dat die gedrag van die onderwerp, die leerders en opvoeders, in al sy kompleksiteite in hulle natuurlike omgewing, die skool, ondersoek word. Kwalitatiewe navorsing kyk na die karaktereienskappe en kwaliteit en poog om beskrywende data te vind. Dit fokus op hoe “individue en groepe die wêreld sien en ervaar en die mening wat hulle daaroor vorm” Maree (2007).

Deur gebruik te maak van die kwalitatiewe metode het die navorser verseker dat daar geen manipulasie van die onderwerp se gedrag was nie. Die metode leen hom ook daartoe om die fenomeen in sy natuurlike omgewing en in al sy kompleksiteit te bestudeer Leedy & Ormrod (2010). Hierdie metode was die geskikste vir hierdie studie om die rol van die skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak te beskryf.

Om die navorsingsvrae te beantwoord en om die fenomeen ten volle te verstaan, het die navorser gebruik gemaak van vraelyste, onderhouds en waarneming van verskeie opvoeders en leerders soos voorgestel deur Leedy & Ormrod (2010). Die doel van die empiriese ondersoek in hierdie navorsing was om inligting te versamel oor die noodsaaklikheid van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Dit was daarom noodsaaklik om die bogenoemde metodes van Leedy en Ormrod (2010) te gebruik om die relevante inligting mee in te samel.

1.6.2 Studiepopulasie en deelnemerseleksie

In 'n doelgerigte steekproefneming kies navorsers doelbewuste individue om die probleem te verstaan. Die navorser gaan sekere elemente wat verteenwoordigend is van die populasie kies soos voorgestel deur McMillan & Schumacher (2010). Op grond van die navorser se kennis van die populasie is 'n groep gekies wat die beste inligting kon voorsien om die doelwitte van die studie aan te spreek. Die inligting wat van die opvoeders ingesamel is, het die probleemstelling van die voorgestelde navorsing aangespreek.

Die deelnemers is gekies op grond van voorafbepaalde kriteria. Kriteria- of kwota-steekproefneming impliseer dat 'n sekere groep wat aan spesifieke kriteria voldoen, gekies gaan word aldus Maree (2007). Indien die navorser eweveel mans as vroue sou wou gebruik, sou dit een van die kriteria wees waarvolgens die groep saamgestel kon word. Volgens Leedy & Ormrod (2010) reguleer hierdie tipe steekproef die grootte van elke kategorie.

1.6.3 Data-insameling

In hierdie studie is data deur onderhoude, vraelyste en waarnemings ingesamel.

1.6.3.1 Onderhoude en vraelyste

'n Onderhoud is 'n tweerigtinggesprek. Die navorser vra spesifieke vrae om "inligting te bekom oor sekere idees, oortuigings, menings en die gedrag van die deelnemers" Maree (2007). Die doel van die onderhoud is om vas te stel wat die deelnemer van die fenomeen dink. Flick (2015) onderskei tussen die volgende tipe onderhoude:

- Semi-gestruktureerde onderhoude word algemeen in onderhoude gebruik om data wat uit verskeie bronne verkry is, te bevestig. 'n Aantal vrae word vir hierdie onderhoud voorberei wat die hele omvang sal dek.
- Ekspert (Deskundige) onderhoude fokus op die deelnemer se ervaring in 'n spesifieke area.

- Verhalende onderhoude word veral in biografieë gebruik. Die deelnemer word aangemoedig om te gesels oor gebeurtenisse in sy/haar lewe.
- Oop-einde-onderhoude neem die vorm aan van 'n gesprek. Die onderhoudvoerder wil hiermee vasstel wat die deelnemer se idees, houdings en gedagtes is oor 'n sekere fenomeen.

Hierdie onderhoude bestaan gewoonlik uit 'n paar sessies Maree (2007). Dit is ook ideale manier hoe 'n deelnemer sy ervaring met 'n navorser kan deel. Oop- en geslote vrae kan tydens die onderhoudvoering gevra word. In hierdie navorsing is algemene oopvrae aan die onderwysers gevra oor die bestuur van 'n effektiewe gedragsbeleid.

Die navorser het in hierdie studie gebruik gemaak van semi-gestruktureerde onderhoude, want dit is buigsaam. In semi-gestruktureerde onderhoude vra die navorser die standaardvrae met een of twee vrae wat die deelnemer se mening toets en om duidelikheid te kry oor sekere antwoorde. Hierdie metode is vir hierdie navorsing verkies omdat die deelnemers 'n grondige kennis het van die onderwerp en dus maklik en spontaan kan antwoord op die vrae. Die deelnemers is gekies op grond van geslag (mans en dames), ouderdom (21–65 jaar) en jare ondervinding (2–40 jaar). Hierdie individue is gekies omdat hulle die meeste inligting oor die onderwerp kon verskaf.

Toestemming is van die deelnemers, hoofde van skole, beheerliggame van betrokke skole, distrikskantore en die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) verkry. Hieronder is 'n opsomming van die toestemmingsdokumente:

- Bylaag D Toestemming van die WKOD,
- Bylaag E Toestemming van deelnemende skole,
- Bylaag F Toestemming van deelnemers

Standaard- oopeindevrae word met die navorsingsvraag in gedagte opgestel. Die onderhoude word individueel met die persone in die fokusgroep gevoer om duidelikheid te kry oor sy redenasie en om vae antwoorde uit te klaar. Om te voorkom dat die enkele semi-gestruktureerde fokusgroep-onderhoud 'n onproduktiewe rigting inslaan, het die navorser seker gemaak dat die standaardvrae teen 'n bepaalde tyd

beantwoord is. Die aantal vrae kon ook wissel afhange van die deelnemer se antwoorde. McMillan en Schumacher (2010) beskryf vraelyste as “die mees algemene tegniek om inligting te bekom. Dit is redelik ekonomies, dieselfde vrae kan gevra word, dit kan deur die deelnemer self voltooi word en dit kan anoniem gedoen word.”

1.6.3.2 Waarneming

Data is verder ingesamel deur waarnemings. Waarneming is ‘n sistematiese rekordering van die gedragsspatrone van die deelnemers. Dit is 'n daaglikse aktiwiteit waarby ons, ons sintuie gebruik om inligting te bekom om 'n dieper insig in die fenomeen te bekom. Die navorser het deelnemers in hulle natuurlike omgewing waargeneem en hulle gedrag in 'n lewenswerklike omgewing bestudeer Joubert; Hartell & Lombard (2016). As 'n instrument van data-insameling word daar basies staatgemaak op dit wat die navorser sien en hoor McMillan & Schumacher (2010). Waarneming in 'n kwalitatiewe studie is “ongestruktureerd en vryvloeiend. Die fokus kan geskuif word van een onderwerp na die ander indien dit nodig sou wees” Leedy & Ormrod (2010). Die navorser het die opvoeders en leerders tydens klasbesoeke, interaksie met ander leerders, opvoeders, ander volwasse besoekers aan die skool en buitemuurse aktiwiteite by Skool A waargeneem. Leerders is ook op die speelterrein en tydens buitemuurse aktiwiteite waargeneem. Die manier hoe opvoeders dissipline in hulle klaskamers toepas, is tydens klasbesoeke waargeneem. Die voordeel verbonde aan waarneming is die eerstehandse inligting wat die navorser verkry.

1.6.4 Data-analise

Kwalitatiewe data-analise word gedoen om vas te stel wat die deelnemers verstaan onder die fenomeen wat bestudeer word, naamlik: “Wat is die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissipline beleid op laerskool vlak in die Suid-Kaap om leerder prestasie te verbeter?” Om dit te doen moet 'n navorser die data met 'n spesifieke strategie benader Maree (2007). Die algemene data-ontledingsproses het soos volg verloop:

- Voorbereiding van die data: 'n Belangrike stap in die analise van die data is die organisasie daarvan McMillan & Schumacher (2010). Eers is die

bandopnames getranskribeer om 'n meesterkopie te ontwikkel. Hierdie stap vergemaklik die kodering van die data. Navorsers organiseer data in verskillende groepe byvoorbeeld waarnemingsverslae en transkripsies van onderhoude word apart geliasseer. In hierdie studie het die navorser 'n rekenaar gebruik om die onderhoude te transkribeer en die waarnemingsverslae te stoor. Rugsteunkopieë is op 'n eksterne hardeskyf gemaak en harde kopieë is in 'n lêer gebêre en sal veilig in die kluis van die skool vir 'n periode van vyf jaar bewaar word. By Skool A het net die skoolhoof toegang tot die skoolkluis.

- Verkenning en kodering van data: Nadat die data gesorteer en getik is, moet die navorser die data 'n paar keer lees om die algemene gevoel daarvan te kry (Maree, 2007:104). Die kodering van die data begin by die identifisering van die klein stukkies data wat alleen staan McMillan & Schumacher (2010). Hierdie segmente word dan gemerk (kodeer) met simbole, beskrywende woorde of unieke name. Die navorser maak 'n lys van die kodes wat hy/gebruik het om te verseker dat duplisering nie plaasvind nie. Die volgende stap is om orde en struktuur te bring in die kategorieë. Kwalitatiewe navorsers gebruik diagramme, tabelle en syfers. Die navorser begin die data te analiseer en bring dit in konteks met die bestaande teorieë. Die doel is om die ooreenkomste en beperkinge te identifiseer. Geldigheid is uiters belangrik in kwalitatiewe navorsing Maree (2007). Om die akkuraatheid te bevestig gebruik navorsers dikwels verskillende bronne, verifiëring en ouditering.

1.7 GELDIGHEID EN BETROUBAARHEID

Kwalitatiewe navorsers maak gebruik van verskillende bronne om gemeenskaplike temas te ontwikkel. Navorsers maak ook van die volgende strategieë gebruik om die geldigheid van hulle bevindings te bevestig:

- Lang en aanhoudende veldwerk. In hierdie geval is onderhoude met die fokusgroep gevoer en die leerders is waargeneem. Die navorser het maande spandeer om die spesifieke fenomeen te bestudeer, wat aan die navorser

tyd gegee het om in-diepte-onderhoude te voer. Die data is geanaliseer om te toets of dit met ander bronne soos byvoorbeeld “waarneming” korreleer. Dit wat die opvoeders in die onderhoude van die leerders genoem het, is met die waarneming van die leerders gekorreleer.

- Terugvoer van ander. Die navorser het met die opvoeders vergader om sy bevindinge met hulle te deel en om vas te stel of hulle met sy bevindinge saamstem. Die mening van die navorser se kollegas was belangrik om vas te stel of die navorser die korrekte afleidings gemaak het Leedy & Ormrod (2010), 2010:101).
- Verifiëring deur die deelnemers. Die navorser het aan elke opvoeder 'n kopie van die transkripsie van die onderhoud gegee. Hulle is gevra om te bevestig of die transkripsie van die onderhoude en/of die opsomming daarvan korrek is.

Betroubaarheid is die mate van konsekwentheid van die meetinstrumente Leedy & Ormrod (2010), 2010:29). Dieselfde vrae is twee keer aan dieselfde persone gevra, maar op 'n ander manier gestel. Die antwoorde wat uit die onderhoude verkry is, moes dieselfde resultate oplewer as die waarneming van die leerders en opvoeders. Die twee stelde antwoorde is dan gekontroleer om vas te stel of daar enige noemenswaardige verskille was. “Internal consistency reliability is the extent to which all of the items within a single instrument yield similar results” Leedy & Ormrod (2010). Betroubaarheid kan versterk word deur die onderhoude konsekwent toe te pas. In hierdie studie is dieselfde vrae en lokaal vir die onderhoude met al 17 deelnemers gebruik.

1.8 ETIESE OORWEGINGS

Die etiese kwessies wat aangespreek is, is beskerming teen beserings, om ingelig te wees; die reg op privaatheid; en eerlikheid Leedy & Ormrod (2010). Geen deelnemer is gedwing om iets te doen wat hom/haar mag beseer nie. Van die leerders en opvoeders is nie verwag om anders as normaalweg op te tree nie. Die deelnemers en hul ouers/voogde is ingelig oor die rede vir die studie en is op hoogte gehou van die vordering en die bevindinge. Die deelnemers aan die studie het anoniem gebly en hul

identiteit is aan niemand bekendgemaak nie. Die leerders se ouers/voogde moet skriftelike toestemming gee dat die leerders aan die studie mag deelneem. Toestemming is ook by die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) en die prinsipaal van die betrokke skool verkry.

1.9 BEPERKINGS VAN DIE STUDIE

Gedurende die data-insameling sou die volgende beperkings of struikelblokke ondervind kon word:

- Sommige van die deelnemers met wie onderhoude gevoer moes word, was nie beskikbaar nie. Om dit te voorkom, is afsprake ten minste een maand voor die tyd gemaak en bevestig.
- Tydens die waarnemings het die persone nie “normaal” opgetree nie en die waarneming het dus informeel geskied.
- Die dokumente was nie op die verlangde datum gereed nie. Die navorser het vooraf die skool gekontak en hulle voorsien van 'n lys van dokumente wat benodig gaan word asook wanneer dit beskikbaar moes wees.

1.10 BEGRIPSVERHELDERING

1.10.1 Empirisme

Kennis van die wêreld kan slegs van die sintuie afgelei word Maree (2007). In hierdie studie het die navorser van sy sintuie gebruik gemaak om vas te stel hoe 'n effektiewe gedragsbeleid die dissipline sal verbeter om leerderprestasie te verbeter.

1.10.2 Dissipline

Dissipline het te doen met die leiding en instruksie. Dit is 'n manier hoe daar orde in die sosiale omgewing geskep word Rogers, B (2007). In hierdie studie is vasgestel watter invloed dissipline op leer het sodat leerderprestasie kan verbeter word.

1.10.3 Gedragskode

'n Gedragskode is 'n kode waarvolgens die lede van 'n bepaalde beroep hulle moet gedra Odendaal & Gouws (2014). In hierdie studie verwys dit na die gedragskode vir leerders. Elke skool het 'n unieke gedragskode wat 'n inherente deel is van die take van die skoolbestuur Van der Westhuizen (2010:31). In hierdie studie is gepoog om vas te stel wat die skoolbestuur moet en kan doen om 'n effektiewe gedragskode op te stel om leerderprestasie mee te verbeter.

1.10.4 Heelskoolbenadering

'n Heelskoolbenadering is 'n samebindende en samewerkende aksie by 'n skool. Die uitsluitlike doel is om leerdergedrag en welstand te verbeter. In die studie het die navorser probeer vasstel hoe die gedragsbeleid deur die hele skool toegepas kan word om effektiwiteit te verseker.

1.10.5 Disfunksionele ouerhuise

Disfunksionele ouerhuise is waar faktore soos armoede, ongeletterde ouers, ouers wat nie belangstel in die kinders en hul opvoeding nie, asook MIV en VIGS hoogty vier Eloff *et al* (2013). Die literatuur dui aan dat leerders wat uit disfunksionele gesinne kom, geneig is om dissiplinêre probleme te veroorsaak. In die studie is vasgestel dat dit wel die geval is en dat dit 'n negatiewe invloed op leerderprestasie het.

1.11 HOOFSTUKVERDELING

In hoofstuk 1 is die omvang en die agtergrond van die ondersoek verskaf. Die probleem is gestel, asook die doel en doelstellings, die beskrywing van die ondersoekmetode, die betekenis van die ondersoek en die begripsverheldering.

Hoofstuk 2 verskaf die teoretiese en literatuuragtergrond van die ondersoek wat betrekking het op die aard en omvang van 'n effektiewe gedragsbeleid, om vas te stel watter probleme ervaar word om dissipline effektief in skole te bestuur, asook om vas te stel hoe dissipline in effektiewe skole bestuur word.

Hoofstuk 3 bevat 'n gedetailleerde beskrywing van die navorsingsontwerp en -metode. Dit sluit ook in hoe die ingesamelde data ontleed is, en inligting oor die deelnemers, prosedures, hulpmiddels en die toepassing daarvan.

In hoofstuk 4 word die bevindings van die ondersoek bespreek na aanleiding van die inligting wat ingewin is oor hoe die skoolbestuur 'n effektiewe gedragbeleid kan opstel en implementeer sodat leerderprestasie verbeter kan word.

Hoofstuk 5 bied die opsomming, bevindings, gevolgtrekking en aanbevelings. Aanbevelings vir toekomstige navorsing oor die probleem word ook bespreek.

1.12 SLOT

Hierdie hoofstuk het 'n inleidende agtergrond tot die studie gegee. Die motivering vir die studie en die bewuswording van die probleem is uiteengesit. Uit die vorige leergedeeltes is die probleemstelling gestel. Die doel en doelwitte van die ondersoek en navorsingsmetodologie en -ontwerp is verder voorgestel. Ten slotte is die beperkinge tot die studie asook die verduideliking van die belangrikste konsepte en die organisasie van die inhoud verduidelik.

In die volgende hoofstuk word ondersoek ingestel na die aard en omvang van 'n effektiewe gedragbeleid en die rol van die skoolbestuurspan om 'n effektiewe beleid in plek te stel sodat leerderprestasie verbeter kan word.

HOOFSTUK 2

KONSEPTUELE RAAMWERK EN LITERATUURSTUDIE

2.1 INLEIDING

Hoofstuk 1 van hierdie verhandeling bied 'n oorsig oor die dissiplinêre probleme wat in Suid-Afrikaanse (SA) skole ervaar word. In die uiteensetting is dit duidelik dat skole wel oor dissiplinebeleid beskik, maar dat dit om verskeie redes nie deur die hele skool toegepas word nie.

Die teoretiese oorsig dek die volgende onderwerpe: die probleme wat ervaar word om dissipline effektief toe te pas; die bestuur van dissipline in ander lande; die bestuur van dissipline in effektiewe Suid-Afrikaanse skole; en die opstel en inhoud van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Die doel van die literatuuroorsig is om vas te stel wat ander navorsers se perspektiewe en bevindings was rakende die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid en hoe dit aangespreek kan word Leedy & Ormrod (2010). Dit is daarom noodsaaklik dat daar kennis geneem word van watter probleme 'n gebrek aan 'n doeltreffende dissiplinebeleid kan veroorsaak en hoe dit voorkom kan word.

2.2 PROBLEME WAT ERVAAR WORD OM DISSIPLINE EFFEKTIEF IN SUID-AFRIKAANSE SKOLE TOE TE PAS

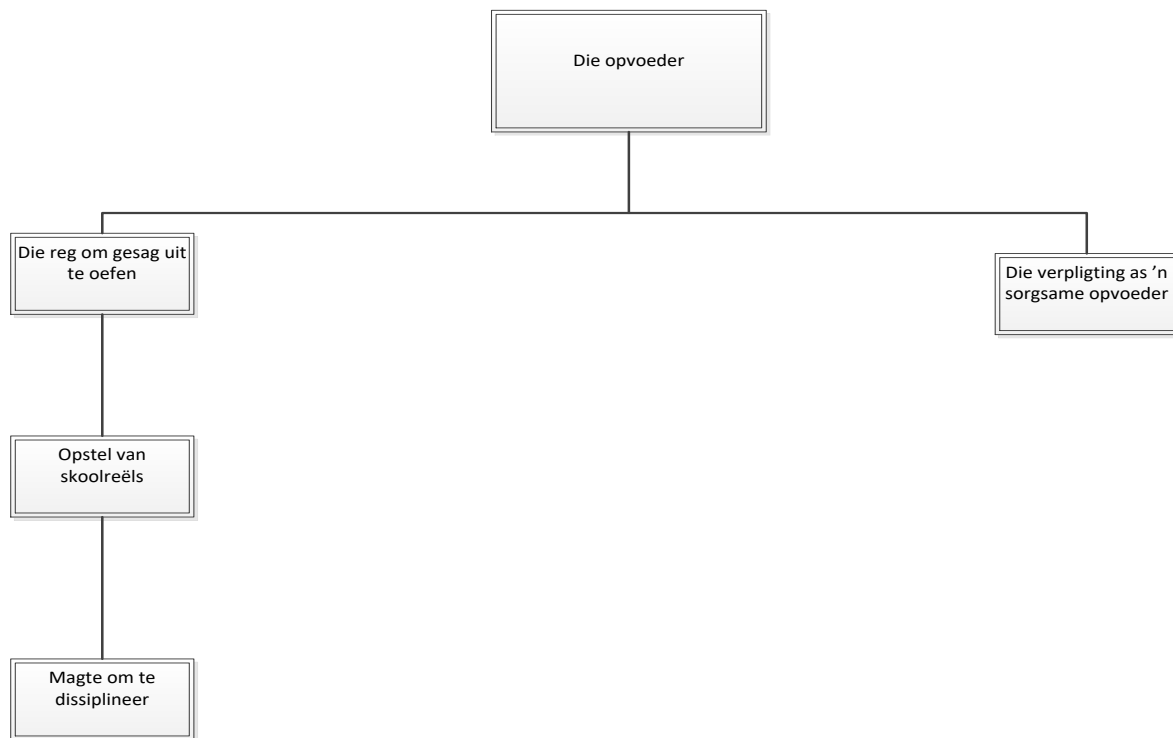
2.2.1 Inleiding

Opvoeders het verskeie rolle en verantwoordelikhede teenoor die leerders wat in hulle sorg geplaas is. Volgens Rossouw (2010) is die mees basiese voorwaardes, soos in die gemenereg uiteengesit, dat hulle:

- dienste verrig waaroor daar ooreengekom is. Die handhawing van gesag en dissipline is twee van die take wat die opvoeder moet verrig. Om dissipline te handhaaf moet die opvoeder hom/haar vergewis van wetgewing en die betrokke skool se dissiplinebeleid.

- die take effektief verrig. Die opvoeder het 'n verpligting om die leerders in sy/haar sorg se veiligheid te verseker. Hy/sy kan dit slegs effektief verrig as die gedragskode in plek is.
- in goeie trou optree. Die opvoeder is eerlik en tree in die belang van die leerder op.
- die wettige instruksies van die werkgewer verrig en indien die opvoeder in diens van die regering is, is hy/sy onderhewig aan die Wet op die Indiensneming van opvoeders (Wet 76 van 1998) Suid-Afrika (2011). Deel van 'n opvoeder se take is om toe te sien dat almal onder sy sorg veilig is. Die opvoeder kan ontslaan word indien hy nie hierdie taak uitvoer nie.
- respekvol en gehoorsaam is. Onderwys is 'n professie en die gemeenskap verwag dat die opvoeders binne en buite die skool professioneel moet optree. Die opvoeder se optrede het 'n invloed op die leerder se gedrag Rossouw (2010).
- hierdie rolle en verantwoordelikhede gaan gepaard met verskeie wetlike implikasies Coetzee *et al* (2011). Opvoeders het 'n wetlike verpligting om om te sien na die fisiese, intellektuele en emosionele welstand van leerders. Van hulle word verwag om by die skool die rol van die ouer te vervul (*in loco parentis*) en ook as die sorgsame hoof van die familie (*diligens paterfamilias*) op te tree terwyl die leerders in hulle sorg is Clarke (2012).

In loco parentis beteken egter nie dat die ouer vervang word en dat hy sy pligte as primêre opvoeder aan die onderwyser oordra nie. Die ouer is afhanklik van die opvoeder wat gespesialiseerde vakkennis en opvoedkundige vaardighede het. Die opvoeder verkry dus sy magte van die ouer sowel as die gesag wat hy bekleed Oosthuizen (2017). Die opvoeder het ook 'n wetlike plig om die veiligheid van leerders te verseker Rossouw (2010). Die beginsel word soos volg voorgestel.

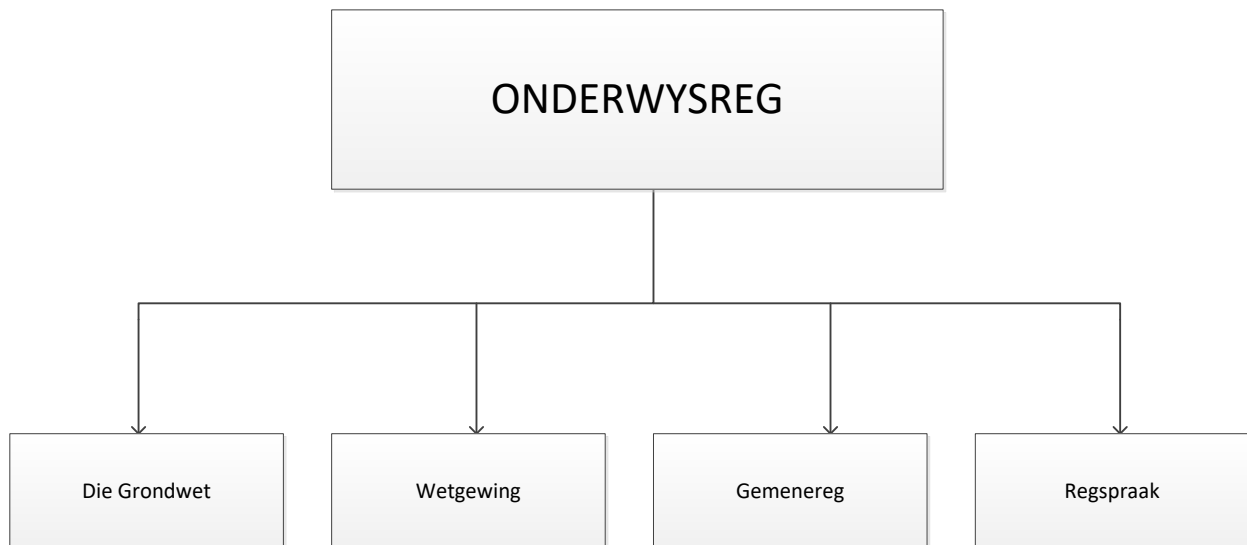

Figuur 2.1: Opvoeder in loco parentis Oosthuizen (2017)

Die onvolwasse leerder word onder die sorg van die opvoeder geplaas, wat moet toesien dat die leerder veilig is. Om 'n veilige omgewing te skep moet daar dissipline wees, wat een van die take van die opvoeder is. Verskeie opvoeders is al aangekla weens nalatigheid waaronder *Peter Wynkward v Minister of Education, Highlands Primary School* [2002] en *Lubbe v Jacobs* [2002] Rossouw (2010). Om opvoeders te beskerm is dit noodsaaklik dat elke skool oor 'n effektiewe gedragskode beskik.

Uit die aard van sy posisie tree die opvoeder ook op as *diligens paterfamilias*. Hy is die hoof van die familie terwyl die kinders in sy sorg is. Die opvoeder moet dus orde handhaaf, leerders beskerm en omgee vir die leerders asof hulle sy eie kinders is Clarke (2012).

Verder word onderwys in SA deur onderwyswette gereguleer. Die vier hoofbronne van onderwyswette is die Grondwet, wetgewing, gemenereg en regspraak Coetzee *et al* (2011).

Figuur 2.2: Bronne van Onderwysreg – aangepas uit Coetzee et al (2011)

Afdeling 2 van *Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996* (hierna die Grondwet) bepaal dat dit die hoogste gesag in Suid-Afrika is en dat enige wet of persoon wat teenstrydig daarmee optree, die wet oortree. Hoofstuk 2 van die Grondwet bestaan uit die Handves van Menseregte waar die individu se fundamentele regte (waaronder die reg tot onderwys) beskerm word. Die Grondwet waarborg dus almal se reg tot gratis basiese onderwys. Verder bepaal artikel 12(1) van die Grondwet Suid-Afrika (1996):

Elkeen het die reg op vryheid en sekerheid van die persoon, waarby inbegrepe is die reg om ...

(d) op geen wyse gemartel te word nie; en

(e) nie op 'n wrede, onmenslike of vernederende wyse behandel of gestraf te word nie.

Hierdie artikel was 'n bepalende faktor in die afskaffing van lyfstraf. In 1995 het die Grondwetlike Hof uitspraak gelewer in die saak *S vs Williams* dat die toediening van lyfstraf aan minderjarige oortreders ongrondwetlik is Oosthuizen (2017). Die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW) het op grond van hierdie uitspraak bepaal dat lyfstraf in skole ontoelaatbaar is. Artikel 10 van die Suid-Afrikaanse Skolewet bepaal:

(1) Geen persoon mag by 'n skool lyfstraf aan 'n leerder toedien nie.

- (2) Enige persoon wat subartikel (1) oortree is skuldig aan 'n misdryf en by skuldigbevinding strafbaar met 'n vonnis wat vir aanranding opgelê kan word.

Nogtans kom gevalle van lyfstraf nog steeds voor. In 2016 is 222 Wes-Kaapse onderwysers skuldig bevind Fredericks (2016). Artikel 10 bepaal: "Elkeen het ('n) ingebore waardigheid en die reg dat daardie waardigheid gerespekteer en beskerm word." Die *Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal (HAT)* Odendaal & Gouws (2014) beskryf "waardigheid as "wat daarvan getuig dat iemand waarde het, eerbied verdien".

Leerders sowel as opvoeders se waardigheid moet dus gerespekteer word, maar dit kom voor dat die leerders se regte meer beklemtoon word as dié van die onderwyser Oosthuizen (2010). "Teachers' rights have often been violated and they have seldom enjoyed the protection that they deserve" Legalwise (2017). Die opvoeders se reg op waardigheid word nie eerbiedig nie. Hulle word daagliks blootgestel aan vernederende voorvalle en vloekery van die leerders. In 'n onlangse voorval is 'n onderwyseres by die Three Rivers Secondary School in Sedibeng met 'n boek in die gesig gegooi Slatter (2018). In 2017 het 'n manlike leerder by 'n plaaslike hoërskool, Hillcrest Sekondêr, met 'n onderwyseres handgemeen geraak Carstens (2017). Hierdie berigte toon dat geweld teen opvoeders steeds voorkom en dat 'n effektiewe dissiplinebeleid noodsaaklik is. 'n Paar voorbeelde van die gedrag van ongedissiplineerde leerders is die ontwrigting van klasse, 'n gebrek aan toewyding, laatkommery, diefstal, boelie, dwelmgebruik, vandalisme, en ander Du Toit, Louw & Jacobs (2016).

Die afskaffing van lyfstraf het opvoeders se beperkte idees en kennis van dissipline blootgelê. In gevalle waar opvoeders gesteun het op lyfstraf om dissipline te handhaaf, voel hulle dat hulle nou ontnem is van die belangrikste wapen om dissipline te handhaaf Oosthuizen (2010). Dit is dus duidelik dat alhoewel lyfstraf afgeskaf is, Suid-Afrikaanse skole nog steeds probleme ervaar om die gedrag van leerders te beheer.

Die Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW) bied alternatiewe deurdagte dat hulle beheerrade verplig om 'n effektiewe gedragskode vir leerders op te stel.

2.2.2 Die Suid-Afrikaanse Skolewet en dissipline

Die *Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW)* stel duidelike riglyne vir skole oor die handhawing van dissipline. Om alternatiewe in plek te stel vir lyfstraf plaas artikel 8 van die *Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW)* (Suid-Afrika, 2011) 'n verpligting op skoolbestuursrade en opvoeders om 'n gedragskode op te stel om te verseker dat positiewe dissipline by skole gehandhaaf word:

- (1) Behoudens enige toepaslike provinsiale wet moet 'n beheerliggaam van 'n openbare skool 'n gedragskode vir leerders aanvaar ná oorleg met die leerders, ouers en opvoeders van die skool.
- (2) 'n Gedragskode beoog in subartikel (1) moet daarop gemik wees om 'n gedissiplineerde en doelgerigte skoolomgewing wat toegewy is aan die bevordering en instandhouding van die gehalte van die leerproses, te vestig.

Du Toit, Louw & Jacobs (2016) is dit eens dat 'n gedragskode saamgestel moet word, maar eers as daar so wyd as moontlik met die belanghebbendes gekonsulteer is. Dit is ook belangrik dat die konteks van die spesifieke skool in ag geneem word. Wat egter deurslaggewend is, is die bepaling van artikel 8(5):

- (a) 'n Gedragskode moet bepalinge van 'n behoorlike regsproses bevat om die belange van die leerder en enige ander party wat by dissiplinêre verrigtinge betrokke is, te beskerm, "In terms of section 9 of the SA Schools Act, the governing body of a school may suspend a learner for a period of not more than one week ..." Oosthuizen (2010)

'n Skool het daarom volgens die *Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW)*, artikel 9, die reg om op te tree teen leerders wat die skool verhoed in sy taak om kwaliteitonderrig en -leer aan te bied. Die beheerraad mag 'n leerder vir hoogstens sewe dae skors en in die geval van ernstige oortredinge, mag hulle by die direkteur van die Departement van Onderwys 'n aanbeveling maak dat die leerder permanent uit die skool geskors word, aldus artikel 9 (1c)(b) van die *Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW)*: "'n aanbeveling aan die Departementshoof doen om sodanige leerder uit die openbare skool te sit".

Oosthuizen (2010) noem dat vir 'n skool om 'n veilige plek te wees waar leerders onderrig word, is dit noodsaaklik dat dissipline gehandhaaf moet word. 'n Gedragskode sluit die skoolreëls in wat nodig is om orde, harmonie en effektiewe opvoedkundige onderrig ten doel het Oosthuizen (2017). Coetzee *et al.* (2011) beskryf die belangrikheid van 'n gedragskode soos volg: “in order to create classrooms that are conducive to learning, there must be an organisation and management plan in place”.

'n Gedissiplineerde leeromgewing wat bevorderlik is vir leer, moet reeds aan die begin van 'n skooljaar geskep word. “The atmosphere that a teacher creates affects the learners, and once good habits are established ... both teacher and learners will benefit” Du Toit *et al* (2016). Die atmosfeer en omgewing word in gedissiplineerde, effektiewe en professionele opvoeders en 'n skoon, netjiese georganiseerde klaskamer weerspieël.

Du Toit *et al* (2016), Coetzee *et al* (2011) stel die volgende boustene voor vir 'n positiewe leeratmosfeer.

- *Beplanning*: Die fokus hiervan is voorkoming. Die opvoeder probeer onnodige onderbrekings te voorkom deur reëls verantwoordelikhede en roetines te vestig. In hierdie stadium word byvoorbeeld uitgeklaar hoe die leerders die klas moet betree. Reëls moet konsekwent toegepas word; dus moet die opvoeder deeglik bewus wees van die skool se dissiplinebeleid.
- *Organisasie*: help beide onderwyser en leerders om roetine te skep en vas te lê. Klaskamerorganisasie skep verwagting van hoe die klaskamer gebruik moet word. 'n Sitplekplan vir elke klas sal voorkom dat Leerders sitplekke wissel en die opvoeder help om hulle name te leer ken Du Toit *et al* (2016). Dit sal dissipline bevorder en onderbrekings verhoed.

Die Departement van Basiese Onderwys Suid-Afrika (2012), waarsku egter dat 'n gedragskode moet fokus op positiewe dissipline eerder as straf en dit moet bydra tot konstruktiewe leer. Hierdie leerproses moet gebaseer wees op waardes soos vrede, verdraagsaamheid, respek, waardigheid en menseregte.

- *Vrede*: In 'n klas wat bestaan uit leerders van verskillende agtergronde, kulture, geslag en ouderdom is konflik onvermydelik.

It's inevitable that conflicts between learners will occur in a classroom.

The goal for educators is two-fold: to peacefully resolve problems in the classroom for the benefit of all learners and to help learners develop skills to resolve their own conflicts Suid-Afrika (2012).

- *Verdraagsaamheid*: Opvoeders sluit waardes soos konflik, probleemoplossing en verdraagsaamheid in leermateriaal in en maak seker dat dit relevant is. Opvoeders moet positiewe gedrag soos geduld, vriendelikheid en verdraagsaamheid demonstreer Suid-Afrika (2012). *Respek* is 'n grondwetlike waarde. In die Handves van Menseregte word die regering se rol teenoor sowel as tussen die burgers uitgeklaar. Respek is noodsaaklik vir effektiewe kommunikasie, spanwerk en produktiwiteit.

Schools cannot function if there is no respect between educators and parents; and learning cannot happen if there is no mutual respect between educators and learners Nel (2014).

- *Waardigheid*: Artikel 10 van die Grondwet Suid-Afrika (1996) maak voorsiening dat alle mense met die nodige respek en waardigheid behandel moet word. Hierdie reg word dus oortree as 'n opvoeder aan 'n leerder lyfstraf toedien Coetzee *et al* (2011:193).
- *Menseregte*: Opvoeders sowel as leerders moet bewus wees dat regte gepaardgaan met verantwoordelikhede. Die regte van beide die opvoeder sowel as die leerder moet beskerm word Oosthuizen (2010). Voordat straf dus toegedien word, moet vasgestel word of die leerder se menseregte nie daardeur aangetas word nie.

Ten spyte van die bedoelings van die *Suid-Afrikaanse Skolewet (SASW)* om orde en veiligheid in skole te skep en te handhaaf, is daar weerstand van sommige individue.

2.2.3 Weerstand van ouers en leerders teen dissipline en gesag

Die beklemtoning van die leerders regte het veroorsaak dat hulle nie meer die opvoeders se gesag aanvaar nie. Die leerders se blootstelling aan gevorderde tegnologie soos die internet, waar leerders toegang het tot vakkennis, maak dat die opvoeder nie meer alleen die vakspesialis is nie. Dit skep die idee by die leerder dat hy nie meer na die opvoeder hoef te luister om nuwe kennis te bekom nie, want hy kan dit uit ander bronne bekom. Dit dra daartoe by dat die opvoeder se gesag uitgedaag word Oosthuizen (2010).

Oosthuizen (2017) vind ook dat 'n gebrek aan dissipline by die huis bydra tot leerder wangedrag by die skool. Hy gaan selfs voort deur die hedendaagse ouer te beskryf as onseker oor hulle rol as primêre opvoeders. Die onsekerheid van die ouer verhoed hulle om effektiewe dissipline toe te pas deur definitiewe perke vir hulle kinders te stel. Du Toit *et al* (2016) stem saam dat die ouer as primêre versorger verantwoordelik is vir die gedrag van die leerders. Die realiteit is egter dat ouers weinig betrokke is by die leerder en die skool. In baie gevalle word die ouer slegs betrokke wanneer hy/sy ingelig word dat sy kind dissiplinêre probleme by die skool veroorsaak. Coetzee *et al.* (2011) bevind dat ouers as gevolg van 'n gebrek aan tyd nie betrokke wil raak nie. Hulle voel dat hulle geen bydrae het om te lewer nie, nie weet hoe om betrokke te raak nie, moontlike konflik in die gesin wil vermy en skuldgevoelens het oor 'n gebrek aan vaardighede om 'n goeie ouer te wees.

2.2.4 Die rol van die gesin in die toepassing van dissipline

Die Bybel (1997) in Spreuke 22:6 stel dit soos volg: “Gee leiding aan 'n jongmens oor hoe hy moet leef, en sal ook as hy al oud is nie daarvan afwyk nie sluit aan by Porter (2014):

Parents who have high aspirations and are active supporters of their children's education tend to have children who are academically successful, hold positive attitudes towards school and are well adjusted emotionally and socially.

Die afname in goeie verhoudings tussen opvoeders en leerders kan omgekeer word deur gereelde kontak tussen die ouer en die opvoeder. Ouers kan in die meeste

gevalle oplossings bied vir die gedragsprobleme van hulle kinders wat opvoeders ervaar.

Innes (2011) beskryf die rol van die gesin en spesifiek dié van ouers:

As parents, we consciously or unconsciously introduce our children to a particular set of rules and patterns of behaviour that we believe it is necessary for them to learn in order to live in the family and, later, in the world outside the family.

Baie van hierdie reëls is om aanvaarbare gedrag te demonstreer byvoorbeeld om "Dankie" te sê wanneer jy iets ontvang het. Hierdie reëls is baiekeer die gom wat die familie en die gemeenskap aan mekaar bind. "This is what families are all about: unity and diversity ... togetherness ..." Ellis, Morgan & Reid (2013) Om dus in die gesin en die gemeenskap aanvaar te word, moet die leerder die reëls van die gemeenskap, wat dikwels ook die gemeenskap se waardes is, nakom.

We discipline our children so that they will behave in ways that we believe will best prepare them for living in the family, succeeding at school, getting along with friends, relatives and other adults, and help our children find their way into the adult world Innes (2011).

As die primêre opvoeders van die kind moet die ouer gedurig aandag gee aan die kind en betrokke raak by die onderrig van die kind sodat die leerder sy plek in die gemeenskap kan volstaan. In terme van ons gemenereg is dit die plig van die ouer om sy kind te ondersteun. Die ouer moet dus betrokke wees by die leerder se skoolaktiwiteite. Dit sluit in die onderrig van die leerders om hulle plek as volwaardige burgers van die land te wees Oosthuizen (2017).

Wanneer ouers betrokke is by die aktiwiteite van die skool, word opvoeding 'n gesinsaangeleentheid, wat baie voordelig is vir die leerder. Namate die ouers en onderwysers mekaar beter leer ken, begin hulle mekaar meer te vertrou. Hierdie vertroue dra daartoe by dat ouers en opvoeders probleme op 'n kalm manier kan bespreek en oplos Clarke (2012).

Van der Westhuizen (2010) stem saam ook dat 'n goeie opvoedkundige verhouding tussen die ouer en opvoeder bydra tot die optimale ontwikkeling van die kind.

Gereelde en effektiewe kommunikasie tussen die skool en die gesin is nodig om die verhouding te verstewig.

'n Goeie verstandhouding met die ouers en positiewe ouerbetrokkenheid is noodsaaklik, want hulle speel 'n belangrike rol in die opstel van 'n effektiewe dissiplinebeleid.

2.2.5 Gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid in Suid-Afrikaanse skole

Sommige opvoeders in Suid-Afrika word daagliks deur leerders gedreig, gevloek, geïgnoreer, beledig en selfs aangerand (Moses, 2018). Opvoeders is dikwels onseker oor watter dissiplinêre maatreëls in sulke gevalle toelaatbaar is. Dit dra daartoe by dat opvoeders nie teen leerders optree nie, omdat hulle bang is dat die toepassing van dissiplinêre maatreëls inbreuk sal maak op leerders se regte en dat hulle vir wangedrag aangekla sal word. Die Grondwet verklaar in artikel 28 (1)(d) die volgende: "... om teen mishandeling, verwaarloosing, misbruik of vernedering beskerm te word", en artikel 28(2): "n Kind se beste belang is van deurslaggewende belang in elke aangeleentheid wat die kind raak veroorsaak dat opvoeders huiwer om teenoor die leerders op te tree." Dit is daarom uiters belangrik dat die opvoeders weet wat die leerders se regte is Coetzee *et al* (2011).

Dit is dus uiters belangrik dat die skool 'n dissiplinebeleid het wat deur die hele skoolgemeenskap aanvaar en toegepas word. Indien gedragskodes op sodanige wyse opgestel is dat opvoeders duidelik weet hoe spesifieke tipes wangedrag hanteer moet word, sodat ook leerders wat selfs geringe wangedrag toon, onmiddellik aangespreek en gestraf kan word, sal opvoeders meer in beheer wees van die dissipline in hulle klaskamers. Dit sal ook bydra dat leerders nie gedurig die reëls oortree en hulle skuldig maak aan wangedrag nie. Om die beleid konsekwent toe te pas, moet opvoeders deeglik bewus wees van die inhoud van die beleid Müller (2012).

Skoolbeheerrade word deur die SASW verplig om 'n gedragskode in plek te stel om leerdergedrag te beheer. Artikel 8(1) van die *Suid-Afrikaanse Skolewet* bepaal dat: "Behoudens enige toepaslike provinsiale wet moet 'n beheerliggaam van 'n openbare skool 'n gedragskode vir leerders aanvaar ná oorleg met die leerders, ouers en opvoeders van die skool." Kragtens die Suid-Afrikaanse Skolewet, is dit die

verantwoordelikheid van die skoolbeheerraad om 'n gedragskode vir leerders op te stel Clarke (2012).

Die gedragskode is wetgewing wat ondergeskik is aan die grondwet wat die reëls uitspel rakende die leerder se gedrag en die prosesse wat gevolg moet word om met oortreders gevolg moet word. Mestry en Khumalo (2012) beklemtoon die feit dat:

a code of conduct is a consensus document and its drafting process should be characterised by the involvement of parents, learners, educators and non-educators at the school.

The escalation of learner indiscipline cases in schools suggests failure by teachers to institute adequate alternative disciplinary measures after corporal punishment was outlawed in South African schools.

Verder is opskrifte soos “Geweld in skole gee ouers rillings” Francis (2017) 'n aanduiding dat 'n gedragskode nie effektief is nie. Inteendeel, Maphosa en Shumba (2010) bevind dat wangedrag aan die toeneem is. “As such, a lot of learner indiscipline cases have been reported in schools and this has raised concerns about the safety of schools and classroom environments.”

In 2012 bevind die National Violence Study dat 52.1% van opvoeders verbaal deur leerders misbruik is, 12.4% is fisies aangerand en 'n verdere 3.3% is aan seksuele geweld by skole blootgestel *Eyewitness News* (2014). In 2015 berig Ntuli (2015): “South Africa comes second after Jamaica with the most incidents of violence at schools.” Vanaf Januarie tot April 2016 is 30 aanvalle in Wes-Kaapse skole aangemeld Fredericks (2016). In 'n onlangse voorval wat op sosiale media gesirkuleer is, wys hoe 'n leerder 'n opvoeder met 'n boek gooi *Boland Gazette* (2018).

'n Gedragskode vir leerders moet bestaan uit waardes, norme en beginsels wat aanvaarbaar is vir die skool en die breë gemeenskap. “... the code of conduct should contain a set of moral values, norms and principles in accordance with the ethos of the school and that of the wider community” Mestry & Khumalo (2012). Die ontwerp van 'n gedragskode is gebaseer op die bestuur van leerder dissipline. Dit sluit in voorkoming, handeling en optrede:

- **Voorkoming:** "the formulation of a code of conduct should be positive and preventive" Mestry & Khumalo (2012). Die Skoolbeheerliggaam (SBL) ontwerp en aanvaar strategieë wat dissiplinêre probleme voorkom en hoe om dissipline in die klaskamer te bestuur.
- **Aksie:** Dit verwys watter stappe die SBL kan volg indien die reëls oortree word. Dit sluit in die optekening van oortredings en strategieë hoe om minder ernstig probleme te hanteer; "the process of dealing with non-compliance" Clarke (2012).
- **Optrede:** Dit behels die strategieë wat gevolg kan word om die gewoonte oortreders te hanteer. Die doel van die optrede is om leer moontlik te maak, dit in stand te hou en te verbeter Clarke (2012).

Hierdie reëls moet van toepassing wees op die hele skool. "Having schoolwide rules also gives all staff a concrete basis for guiding children toward positive behavior" Wood & Freeman-Loftis (2011). In gevalle waar daar nie 'n effektiewe dissiplinebeleid is nie, is die probleem nie die tekort aan 'n beleid nie, maar die uitvoerbaarheid daarvan. Die afdwing van die gedragskode word deur die SBL aan die SMT, opvoeders en dissiplinêre komitee gedelegeer Mestry & Khumalo (2012).

2.2.6 Samevatting

Enige opvoeder verwag dat wanneer 'n leerder sy klas instap, hy/sy die basiese dissipline onder die knie het, maar tog is daar leerders vir wie dissipline vreemd is. Baie ouers skuif hulle verantwoordelikheid as primêre opvoeders af op die skool. Die afskaffing van lyfstraf het baie ouers ook onkant gevang en hulle vind dit moeilik om hulle kinders te dissiplineer. Skole moet gevolglik vir hierdie gebrek en agterstand van leerders beplan en daarom is dit noodsaaklik dat 'n effektiewe skool 'n effektiewe dissiplinebeleid het wat van toepassing is op die spesifieke skool se agtergrond, voedingsarea en leerders.

2.3 DIE BESTUUR VAN DISSIPLINE IN DIE ANDER LANDE

2.3.1 Inleiding

Opvoeders regoor die wêreld sukkel met leerders wat dissiplinêre probleme in die klaskamer veroorsaak. In sommige lande is die probleem groter as in ander, terwyl dit weer in sommige lande beter hanteer word. Deur die beste praktyke van hierdie lande te bestudeer kan Suid-Afrikaanse skole 'n effektiewe beleid saamstel.

2.3.2 Engeland

In Engeland is daar wydverspreide kommer oor die bevindinge van The Office of Standards in Education (Ofsted), wat bevind het dat leerdergedrag in een vyfde van Engeland se hoërskole slegs as bevredigend beskou kan word. In primêre skole was 37,9% van die leerders se gedrag uitstaande. Gedurende 2009/2010 is 279 260 hoërskoolleerders en 37 210 primêre skoolleerders geskors Russo & Wolhuter (2014).

Die Britse Onderwysdepartement (United Kingdom, 2017; United Kingdom Department of Education (2016) bepaal in artikels 89-96 van die *Education and Inspections Act of 2006* dat elke skool 'n gedragskode moet hê waarin die reëls vir leerdergedrag vir binne en buite die skool vervat is. Die beleid stipuleer ook hoe boelies hanteer moet word. Skole kan leerders wie se gedrag nie na wense nie, straf deur hulle aan te spreek, te verwys na 'n ander opvoedkundige instansie, 'n brief na die ouers of voog te stuur, uit die klas verwyder, items konfiskeer, detensie, mediasie of regstellende aksie United Kingdom (2017).

Bogenoemde dokument United Kingdom (2017) noem die sanksies wat toegepas kan word indien leerders se gedrag nie aanvaarbaar is nie. Prinsipale mag leerders wat hulle binne of buite die skool swak gedra, uitsluit. Die skool stel die ouers in kennis van die rede vir die uitsetting en wanneer die leerder weer mag terugkeer. Vir die eerste vyf dae van uitsetting mag die leerder nie gedurende skoolure in enige openbare plek wees nie. Versuim om hierdie voorwaarde na te kom lei daartoe dat die ouer die gevaar loop om gedagvaar te word. Leerders kan vir tot 45 dae per jaar uit 'n skool gesit word. Indien 'n leerder vir 'n vaste termyn uitgesit word, moet die skool vir die eerste vyf dae vir die leerder werk gee om te doen. Indien die uitsetting langer as

vyf dae duur, moet die skool reël vir 'n geskikte instelling waarheen die leerder moet gaan. In die geval van skorsing, moet die skool alternatiewe voltydse onderrig vir die leerder reël en die ouer is verantwoordelik om toe te sien dat hy dit bywoon.

2.3.3 Denemarke

Anon (2015) noem dat in 'n onlangse meningspeiling, 'n hoë aantal Deense leerders blootgestel word aan raserige en chaotiese skole. Volgens Hans Christiansen van Melbourne Grammar School, kan slegs 19% van die leerders in Deense openbare skole die opvoeders hoor, terwyl 53% van die jonger leerders nie die opvoeder kan hoor nie as gevolg van die geraas wat die ander leerders in die klas maak.

Danish efterskole (2016) skets egter 'n ander prentjie van die onderwyser-leerder-verhouding. Baie goeie verhoudings ontwikkel tussen die leerder en die opvoeder en dit is selde nodig om leerders te skors. As gevolg van die lang tye wat die leerders en opvoeders tyd saam spandeer, ontwikkel positiewe verhoudings. Opvoeders is verantwoordelik vir onderrig sowel as toesig na skool. Leerders is dus in baie gevalle die hele dag in kontak met die opvoeders. Dit dra daartoe by dat wedersydse respek verbeter, wat bydra tot beter dissipline in die klaskamer. Opvoeders is ook na skool beskikbaar om leerders te help met probleme wat hulle met hulle skoolwerk mag ondervind Danish efterskole (2016):

Many students acknowledge that the positive learning environment and good relationship with their teachers at an efterskole give them a new appetite for learning. This positive motivation remains with the students when they continue on to upper secondary education, where both their teachers and researchers testify to the significant effects of the efterskole.

2.3.4 Finland

Finland het 'n geskiedenis dat hulle die hoogste punte in globale toetse in die Weste behaal. Hulle is ook die land met die hoogste geletterheidsyfer te wêreld Doyle (2016). In Finland begin die formele akademiese opleiding eers wanneer die kind sewe jaar oud is Day (2015). Voor dan is hulle in dagsorg waar die kinders leer deur te sing,

speletjies te speel en gesprekvoering. Die meeste Finse kinders stap skool toe of ry fiets Doyle (20161).

Finland glo aan “Less is More.” This national mantra is deeply engrained into the Finnish mindset and is the guiding principal to Finland’s educational philosophy” Day (2015). Die skooldag is kort en min tuiswerk word gegee. Elke uur het die leerders ’n verpligte 15 minute pouse. Finse leerders word elke dag geassesseer en word toegelaat om te dagdroom, te giggel en pret te hê. Die Finne glo ook aan: “Let children be children ... The work of a child is to play ... Children learn best through play” Day (2015).

2.3.5 Amerika

Dwarsdeur die Verenigde State van Amerika (VSA) was daardie afgelope vyf jaar ’n afname in dissipline Eden (2017). Statistiek toon dat skorsing en uitsetting sedert 1974 verdubbel het Fisher, Frey, Smith (2016). Voorstanders van dissipline het ’n beroep gedoen dat uitsetting van leerders, waarvan die meeste Afro-Amerikaners was, verminder moet word en dat daar eerder gefokus word op die herstel van ongeregthede.

González (2012) beskryf regstellende geregtigheid soos volg: “It allows students, teachers, families, schools, and communities to resolve conflict, promote academic achievement, and address school safety.”

Aan die ander kant plaas Davidson (2014) die verantwoordelik op die leerder: “Putting the responsibility on the shoulders of students to correct mistakes when they happen.” Wanneer leerders die klas- en skoolreëls verbreek, tree die opvoeders tussenbeide sodat die leerders hulle gedrag kan verbeter. Die klein persentasie leerders wat betrokke is by ernstige wangedrag word verwys na maatskaplike werkers, beraders en skoolsielkundiges.

State in die VSA het hulle wette aangepas en in Januarie 2014 het die Amerikaanse Departement van Onderwys skole in kennis gestel om hulle dissiplinebeleide aan te pas sodat dit vry kan wees van enige diskriminasie. Sedert die hervorming tot ’n oneffektiewe beleid van nultoleransie (*zero tolerance*), was daar 16 000 minder

skorsings in een jaar en in die vyf jaar vanaf 2011 tot 2016 het dit van 69 643 tot 37 647 gedaal Edén (2017).

2.3.6 Brasilië

Ernstige wangedrag word deur 'n amptelike beleid beperk wat voldoen aan die nasionale beleide, *National Education Act* en *National Education Plan*. Artikel 53 van die *National Education Act* beskerm die leerders teen die misbruik van hul opvoeders. Persone jonger as 18 jaar is nie regspligtig nie en kan dus nie van misdaad aangekla word nie. Hulle word egter verplig om te herstel wat hulle verkeerd gedoen het Die skool word verplig om skoolreëls op te stel wat die regte en verantwoordelikhede van elke betrokke persoon uitstippel, asook wat die gevolge sal wees indien dit oortree word.

2.3.7 Indië

Dissipline in die Rajagiri Public School is 'n integrale deel van die leerproses en leerders word aangemoedig om hulle emosies te beheer om sodoende in harmonie met ander te lewe Rajagiri (2017). Die Rajagiri Public School is in 1994 gestig. Dit is 'n Katolieke Sanskritskool waar familietradisies, die wette van die land en godsdiens gehoorsaam moet word. Die skole verwag van leerders om binne en buite die skool hoflik en vriendelik te wees. Dissiplinêre aksie sal geneem word teen diegene wat die skool se naam skade berokken. Die skool fokus op positiewe gedrag, maar wanneer dit nodig is, word die ouers skriftelik ingelig van die leerder se gedrag. Indien die gedrag nie verbeter nie, word die ouer ontbied en word moontlike oplossings vir die leerder se gedrag bespreek TeacherPlus (2015). Die skool kan leerders skors wie se gedrag en akademiese vordering nie na wense is nie. Wanneer emosionele en/of gedragsprobleme bespeur word, word berading toegepas Rajagiri (2017).

By ander skole is die prentjie egter nie so rooskleurig nie. Lyfstraf by die huis en skool is onwettig in Indië TeacherPlus (2015), maar "New research shows that despite a ban on corporal punishment in India, schoolchildren are subjected to violence ..." Morrow, 2015). Haliman (2010) maak die volgende opmerking oor haar besoek aan een van die skole:

I learned that hitting children is a common and accepted method of discipline in India. Children are used to getting hit and have learned to move away (in reflex) when someone touches their head, face, or other parts of their body, even when one does not mean to hurt.

Opvoeding en dissipline verskil in publieke en private skole. Die leerders se akademiese vordering in die publieke skole is swak en in private skole word leerders geleer om te kompeteer Dhankar (2016). Vanweë die swak vordering van leerders in die publieke skole word hierdie skole soms gesluit. In private skole moet leerders eerder feite leer in plaas van om dit te verstaan. Hierdie skole neem ook nie verantwoordelikheid vir die morele ontwikkeling en dissipline van die leerders nie. Sulke probleme word na die ouers verwys.

2.3.8 China

China het die grootste onderwysstelsel te wêreld. 260 miljoen leerders word deur 15 miljoen opvoeders in 514 000 skole onderrig. Leerders word vanaf die ouderdom van 2 jaar by voorskoolse sentra ingeskryf. Wanneer hulle 6 jaar oud is, word hulle by primêre skole ingeskryf. Die eerste nege jaar van onderrig is verpligtend OECD (2016).

Figuur 2.3 toon die mylpale in die Chinese leerder se opvoeding.

Age	Schooling	
27	22	PhD programme
26	21	
25	20	
24	19	Master's programme
23	18	
22	17	
21	16	University (bachelor's degree) and vocational college
20	15	
19	14	
18	13	
17	12	Senior secondary school
16	11	
15	10	
14	9	Junior secondary school
13	8	
12	7	
11	6	Primary school
10	5	
9	4	
8	3	
7	2	
6	1	
5		Pre-school and kindergarten
4		
3		

Figuur 2.3: China se onderwysstelsel OECD (2016)

Die doel van die Chinese onderwys is om leerders holisties te ontwikkel deur klem te plaas op morele waardes, dissipline, kultuur, ideale intellek en fisiese ontwikkeling. Die Chinese het groot respek vir onderwysers en opvoeding. "... teaching has been a very respectable profession in China" OECD (2016). In 1985 het die regering 10 September as 'n nasionale vakansiedag verklaar om erkenning te gee aan die onderwysers. Verder het hulle in 1986 *The Law on Compulsory Education* uitgevaardig waarin die totale gemeenskap verplig word om onderwysers te respekteer OECD (2016). In Oktober 1993 was die *Teachers Law* OECD (2016) geproklameer waarin die onderwysers se regte en verantwoordelikhede uitgestippel word. Die kurrikulum sluit vakke in soos Moraliteit en Gemeenskapsdienste waar leerders waardes en dissipline leer. Die opvoeder-leerder-ratio word in die volgende tabel aangedui.

Die huidige wette en respek vir die opvoeder het sy ontstaan in die tradisionele kultuur. In die tradisionele Chinese kultuur is leerders absoluut gehoorsaam aan die opvoeder en volg hulle instruksies tot op die laaste letter. In die laat-1970's het daar 'n verslapping ingetree en dissiplinêre probleme het begin voorkom Russo & Wolhuter (2014). 45% van die primêre-skool-opvoeders het in 'n onlangse meningspeiling aangedui dat hulle te veel tyd aan leerders se gedragsprobleme moet spandeer. Die algemeenste probleme wat hulle ondervind, is leerders wat nie aandag in die klas gee nie. Meer ernstige gedragsprobleme is vandalisme, dwelmgebruik, boelie van ander leerders, bakleiery en diefstal Russo & Wolhuter (2014).

Sanksies soos waarskuwings, optekening van geweld, uitsetting, skorsing, oorskryf van teks, die skoonmaak van die klas, ensovoorts word toegepas Russo & Wolhuter (2014).

2.3.9 Samevatting

Dit is duidelik uit bostaande dat 'n effektiewe dissiplinebeleid onontbeerlik is by die toepassing van dissipline in skole wêreldwyd. Dit kom ook voor dat lande soos Engeland en Amerika leerders wat hulle aan wangedrag skuldig maak, uit die skool sit of selfs skors, terwyl Denemarke, Finland, Indië en China fokus op 'n positiewe klaskameratmosfeer, waardes en respek.

2.4 DIE BESTUUR VAN DISSIPLINE IN EFFEKTIEWE SUID-AFRIKAANSE SKOLE

2.4.1 Inleiding

Suid-Afrika is alreeds in sy tweede dekade as 'n demokrasie. Die gepaardgaande veranderinge het ook 'n invloed op die onderwys gehad. Lyfstraf is onder andere deur wetgewing onwettig verklaar en skoolbeheerliggame is verplig om 'n gedragskode met alternatiewe vir lyfstraf op te stel. Sommige skole met die nodige hulpbronne was suksesvol in die opstel en die uitvoer van die gedragskode, terwyl ander weer sukkel.

2.4.2 Definisie van dissipline

Dissipline het te doen met leiding en instruksie. Dit is 'n manier hoe daar orde in die sosiale omgewing geskep word Rogers, B (2007). Du Toit *et al.* (2016) stem saam deur dit te beskryf as die onderrig van hoe om behoorlik op te tree en om selfbeheersing en selfdissipline te ontwikkel. Clarke (2012) ondersteun Porter (2014) dat “The goal is responsible behaviour ...” Dit beteken dat die leerder ten alle tye toegewyd, op die taak gefokus is en strewe na akademiese sukses.

2.4.3 Afskaffing van lyfstraf

Suid-Afrikaanse onderwysers het voor 1994 swaar gesteun op lyfstraf om leerders te dissiplineer Russo & Wolhuter (2014). SASW en hofuitsprake verhoed opvoeders en ouers om lyfstraf toe te pas, maar gevalle word nog steeds aangemeld van opvoeders wat lyfstraf toedien (Figuur 2.4) en alternatiewe moet gevind word om positiewe dissipline te bevorder. Die onderstaande tabel toon dat, ten spyte daarvan dat lyfstraf onwettig is, dit nog steeds landswyd in Suid-Afrikaanse skole voorkom.

Provinsie	Lyfstraf en aanranding
Oos-Kaap	8
Vrystaat	5
Gauteng	22
KwaZulu-Natal	25
Limpopo	10
Mpumalanga	8
Noordwes	7
Noord-Kaap	3
Wes-Kaap	165
Totaal	253

Figuur 2.4: Lyfstrafgevalle wat in 2014-2015 by SACE aangemeld is Aangepas uit Veriava & Power (2017)

2.4.4 Alternatiewe vir lyfstraf

'n Effektiewe skool het 'n gedragskode wat deur al die belanghebbendes saamgestel is. Die reëls en strafmaatreëls indien die reëls oortree word, is in hierdie dokument vervat en is met die betrokkenes bespreek.

In general, a system of school discipline can be called effective if it clearly communicates to both students and staff what are acceptable and unacceptable boundaries of behavior and what the consequences of misbehavior will be Salter (2013).

'n Effektiewe dissiplinebeleid het ten doel om verkeerde leerdergedrag reg te stel en dit word deur die hele skool toegepas. "School personnel and parents/guardians share the responsibility for encouraging students' appropriate behavior" Portland (2016). Oosthuizen (2010) is van mening dat die sukses van 'n gedragskode in die hande van die opvoeder is. Die opvoeder is daarvoor verantwoordelik om 'n gesonde dissiplinêre klimaat in die klas sowel as in die hele skool te skep en te handhaaf.

Die personeel gebruik verskeie positiewe intervensies om positiewe gedrag aan te moedig om 'n omgewing te skep wat bevorderlik is vir leer. Die personeel gryp vroeg in om die gedrag van die leerders reg te stel. Childline South Africa (2012) stel die volgende alternatiewe voor vir lyfstraf, wat Tabel 2.1 bespreek word.

Tabel 2.1: Alternatiewe vir lyfstraf Childline South Africa (2012)

Alternatiewe vir lyfstraf	Teoretiese bewyse vanuit die literatuur
Prys die leerders wanneer hulle die reëls volg en wanneer hulle goed gedoen het	Dit moedig hulle aan om hulle gedrag te verbeter, moedig self-dissipline aan cspinet(2016) en dit moedig hulle ook aan om hulle gedrag op positiewe versterking te skoei Van den Berg (2016). "Praise is a powerful tool" (Schwartz, 2010).
Stel 'n voorbeeld	As van leerders verwag word om stiptelik te wees, moet die opvoeder eerste by die klas wees. Basies beteken dit doen self soos jy sê Van den Berg (2016). "Model what you value" Gabriel & Farmer (2
Wees realisties	Die straf wat toegepas word, moet realisties wees teenoor die oortreding. Childlaw Advice (2014) "... stipulates that for a penalty to be reasonable, consideration must be given to: the pupil's age; any special needs or disability and; any religious requirements affecting them".
Regstellende geregtigheid	Regstellende geregtigheid gee soms die antwoord vir die leerder se onaanvaarbare gedrag. Die slagoffer en oortreder tree in gesprek en besluit hoe die onreg wat aangedoen is reg te stel. Die leerder skryf 'n opstel waarin hy verskoning maak en planne voorstel hoe hy hom in die toekoms gaan gedra. "One of the goals of school-based restorative practice is for all individuals involved in a conflict, and those in the larger community, to recognize and understand the harmfulness of their behaviors and to prevent the reoccurrence of the behavior in the future" González (2012).
Moenie leerders dreig of op hulle skree nie	Dit is vir die leerder meer bevredigend om iets te doen omdat hulle die rasionaal daaragter verstaan in plaas van uit vrees Childline South Africa (2012).
Gebruik positiewe woorde	Vernederende en snedige aanmerkings, kraak die leerder se selfbeeld af. Wees positief en respekteer die leerder Suid-Afrika (2012).

Wees respekvol	As die leerder met respek behandel word, dan sal hy ook respek betoon. Skep positiewe verhoudings met die leerders Schwartz (2010).
Onderhandel 'n kompromie	Opvoeders en ouers is soms onwillig om 'n skikking aan te gaan. Hulle is van mening as hulle een keer toegegee het, dan sal die leerders hulle nie meer respekteer nie Childline South Africa (2012).
Gebruik beradingstegnieke	'n Persoon of familielid kan gevra word om aan die leerder te verduidelik wat die gevolge van sy/haar optrede is Childline South Africa (2012).
Leerders leer deur te doen	Leerders kan 'n taak gegee word waar hy/sy die geleentheid gegee word om reg te maak wat hy/sy verbrou het. Bv. die leerder moet sy lessenaar skoonmaak waarop hy gemors het. "Children are active learners. They learn and understand best when they are actively involved in the learning process" Suid-Afrika (2012).

2.4.5 Die belangrikheid van dissipline in Suid- Afrikaanse skole

Opinies oor die belangrikheid van dissipline het oor die jare nie verander nie. Leerders kom vandag na die skool met baie minder sosiale vaardighede as hulle voorgangers en dit noodsaak dat die rol van dissipline in die skool heroorweeg moet word Oosthuizen (2010). Leerders in al die grade openbaar 'n gebrek aan luistervaardighede. Hulle kan nie gefokus bly nie, kan nie goed in 'n groep saamwerk nie en is baie swak verloorders of selfs wenners Wood & Freeman-Loftis (2011).

Dissipline stel die grense van wat aanvaarbaar is en wat nie is nie Salter (2013). Dissipline het ook ten doel om 'n veilige, ordelike en positiewe leeromgewing te skep, om korrekte gedrag te bevorder, en om self-dissipline te ontwikkel Bear (2010), want die gemeenskap het gedissiplineerde burgers nodig Oosthuizen (2010). Gedissiplineerde burgers toon wedersydse respek. "Respect is earned and freely given; ... Respect builds relationships and strengthens bonds ..." Suid-Afrika (2012). Oosthuizen (2010) skryf dat alles wat te doen het met dissipline, te make het met die

leerders en dat hulle die vaardighede moet aanleer om produktiewe burgers te word. Voordat die leerder 'n produktiewe burger word moet die leerder waardes leer soos, geloof, hoop, liefde, opoffering, respek, deursettingsvermoë, selfdissipline en om dit te geniet om te werk.'

'n Paar maniere om die leerder te help om 'n produktiewe burger te word, is:

- Eienaarskap. Leerders wat eienaarskap neem van die skool, beïnvloed die organisasiekultuur. Hulle neem verantwoordelikheid vir hulleself wat weer 'n positiewe invloed het op dissipline. "When children are involved in making the rules, they are more likely to follow them and to take responsibility for their actions" Suid-Afrika (2012).
- Klaskamerdissipline. Die leerders besluit saam wat die klasreëls is. Elke leerder skryf vyf tot tien reëls neer wat dan deur die onderwyser saamgevat word. Dit moet insluit wat die opvoeder van die leerder verwag en omgekeerd. "A classroom code of conduct should include not only what educators expect from the children, but also what children expect of their educators. The rules should be developed with and by learners" Suid-Afrika (2012). Hierdeur word "buy-in for students and crystallizes expectations" verseker Gabriel & Farmer (2012).

Die situasie in die onderwys het die afgelope dekade drasties verander. Die verandering in Suid-Afrika se sosiopolitiek manifesteer in die skole en daar is 'n groter fokus op menseregte. Die leerder se bewuswording van hierdie regte dra by dat die onderwyser se gesag ondermyn word Oosthuizen (2010).

2.4.6 Wat is 'n effektiewe Suid-Afrikaanse skool?

In 'n effektiewe skool behoort 'n kultuur te wees van orde en dissipline Oosthuizen (2010). Om die kultuur te skep, word al die rolspelers betrek. 'n Heelskoolproses word gevolg en almal is betrokke by die beplanning, formulering van die doelwitte, die visie en missie van die skool. 'n Gevoel van verantwoordelikheid ontstaan as gevolg van hulle betrokkenheid.

Die skool het ook duidelik prosedures en beleide waaronder 'n gedragskode, wat deur die hele skoolgemeenskap opgestel is. Hierdie beleide voorkom onduidelikheid en almal weet wat van hulle verwag word. "A clear understanding of what will happen enables them to make informed decisions about what they may or may not try to get away with in your class. Children who know the boundaries do not have to go searching for them" Salter (2013).

Knoff (2012) identifiseer die volgende verpligtinge waaraan die hele skool hulle aan moet verbind om 'n effektiewe skool te wees. Tabel 2.2 toon die verpligtinge van die skool aan deur te verwys na voorbeeld vanuit die literatuur.

Tabel 2.2: Verpligtinge van 'n effektiewe skool Knoff (2012)

Verpligting van die skool	Teoretiese bewyse vanuit die literatuur
'n Kultuur van hoë en realistiese verwagting vir al die leerders. Dit word gedryf deur die visie, missie waardes en doelwitte wat deur die hele skoolgemeenskap saamgestel is.	"High expectations of students have repeatedly been shown to have a positive impact on students' performance" Lynch (2015).
Datagedrewe besluitneming wat fokus op voortdurende verbetering	"Schools should use assessment data to compare their students with others from across the country. Effective use of assessment data allows schools to identify problematic areas of learning at the classroom and school levels, so that solutions can be generated as to how to best address the problems" Lynch (2015).
Gedifferensieerde akademiese, sosiale en emosionele kurrikula. Die skool skep geleenthede dat al die leerders kan vorder ongeag hulle agtergronde en agterstande.	'n Suksesvolle skool monitor voortdurend die leerders se vordering en ontwikkeling Lynch (2015).
Lesaanbieding wat voorsiening maak vir alle leerstyle. Opvoeders woon werksinkels en opleidingssessies by om op hoogte te bly van die jongste verwickelinge in die onderwys.	Opvoeders berei lesse voor wat gepas is vir alle leerstyle. "Schools with high quality teachers also tend to be more effective" Lynch (2015).
Professionele ondersteuning wat help om probleme op te los. 'n Span vakadviseurs en maatskaplike werkers is beskikbaar om beide opvoeders en leerders te ondersteun.	Maatskaplike werkers is beskikbaar om met leerders te werk wat gedragsprobleme openbaar. Dit sal voorkom dat die probleem handuit ruk Lynch (2015).

Vennootskappe met families en die breë gemeenskap Die skool betrek al die ouers om betrokke te raak by die skool veral die ouers van die risiko leerders. Die skool is op sy beurt weer betrokke by gemeenskapsaksies om die ouers se vertroue te wen.	Een van die voordele van ouerbetrokkenheid is positiewe leerder gedrag Ellis, Morgan & Reid,(2013).
Positiewe en veilige skoolklimaat wat leerders help om betekenisvolle verhoudings te vorm.	Vir optimale leer om plaas te vind, moet die leerders veilig voel. "For maximum learning to occur, students need to feel secure. Respect is a quality that is promoted and is a fundamental aspect of a safe school" Lynch (2015).
'n Formele en informele stelsel van gedeelde leierskap.	Leerders presteer beter waar daar kwaliteit en effektiewe leierskap is Lynch (2015).

2.4.7 DISSCIPLINE IN 'N EFFEKTIEWE SUID-AFRIKAANSE SKOOL

Dissiplinêre probleme is nie net die verantwoordelikheid van die onderwyser nie. Effektiewe dissipline is 'n kombinasie van effektiewe bestuur op skoolvlak en in die klaskamer Coetzee, van Niekerk & Wydeman (2011).

In 'n effektiewe skool is daar 'n organisasie- en bestuursplan in plek. Hierdie gedragsbestuursplanne maak voorsiening onder andere vir prosedures om te volg om die gedrag van leerders mee te bestuur. Die proses word in Tabel 2.3 verduidelik.

Tabel 2.3: Prosedures om gedrag mee te bestuur Coetzee, van Niekerk & Wydeman (2011)

Bestuursplanne	Teoretiese bewyse vanuit die literatuur
Administratiewe prosedures	Hier word byvoorbeeld bepaal wanneer bv. die registers afgemerk gaan word en wanneer dit ingedien gaan word vir kontrole. In 'n klas waar daar bepaalde prosedures is, is daar minder gedragsprobleme Gabriel & Farmer (2012).
Beweging van leerders	Reëls bestaan hoe die leerders in die gange beweeg. Leerders stap agter mekaar met 'n klasleier voor en agter Rogers, B (2015).
Huishoudelike reëls	Prosedures oor die uitreiking van skryfbehoeftes word bepaal en die

	skoonmaak van die lessenaars Rogers, B (2015).
Gladde verloop van lesse. Die opvoeder bespreek byvoorbeeld hoe notas uitgedeel gaan word en hoe toetse ingeneem behoort te word	Oosthuizen soos aangehaal uit Du Toit, Louw & Jacobs (2016) het in navorsing bewys dat om dissipline effektief toe te pas, moet die opvoeder goed voorbereid wees. Hy noem ook verder dat opvoeders wat vakspesialiste is en wat positiewe dissipline toepas, minder dissiplinêre probleme in hulle klasse ondervind.
Interaksie tussen die opvoeder en leerder	Positiewe verhoudings met leerders verbeter klaskamerbestuur. Deur gesprekvoering kan leerders en opvoeders vasstel waarvan hulle hou en nie Gabriel & Farmer (2012). "In addition to their names and experiences, determine their skills and knowledge" University of Illinois (2018).

2.4.7.1 Heelskoolbenadering tot dissipline

Voordat daar van leerders verwag kan word om goeie gedrag in die skool te toon, moet hulle duidelik weet wat die skoolgemeenskap van hulle verwag. Duidelike, deursigtige reëls en verwagtinge wat verstaanbaar is vir die leerders moet opgestel word en deur almal toegepas word. Meyer en Evans (2012) beskryf die voordele as: "A school with transparent rules that are well understood by all students in that school will have fewer difficulties with bullying ..."

Redelike en billike beleide rakende ernstige en kroniese gedragsprobleme, die gebruik van straf, die tipe straf en belonings moet deel wees van die skool se dissiplinebeleid Oosthuizen (2010). Hierdie beleid het drie belangrike doelwitte, naamlik om:

Selfdissipline te ontwikkel; wangedrag te voorkom en die regstelling van wangedrag Bear (2010). Tabel 2.4 sit die voorkoming van kroniese gedragsprobleme uiteen.

Tabel 2.4: Voorkoming van kroniese gedrag Bear (2010)

Voorkoming van kroniese gedragsprobleme	Teoretiese bewyse vanuit die literatuur
Doelwit 1: Selfdissipline te ontwikkel	Die ontwikkeling van selfdissipline gaan voorkom dat die leerder weer gaan oortree Bear (2010).
Doelwit 2: Voorkoming van wangedrag	Opvoeders wat nie ferm klasreëls het nie en wat te bevriend raak met die leerders het gewoonlik dissiplinêre probleme in sy/haar klaskamer Gabriel & Farmer (2012). Wangedrag kan voorkom word deur "... set high standards and hold high expectations; enforce rules and standards in a firm, fair, and consistent manner; and promote autonomy by encouraging students' active participation in decisions regarding their behavior" Bear (2010).
Doelwit 3: Regstelling van wangedrag	Wangedrag moet gesien word as 'n leergeleentheid. Dit moenie gesien word as 'n geleentheid om die leerder te straf nie, maar eerder 'n geleentheid om hom/haar te leer hoe om korrek op te tree Bear (2010).

2.4.7.2 Detensieklasse

Detensie word nog deur verskeie skole gebruik as 'n alternatief vir lyfstraf Coetzee *et al* (2011). Navorsing het getoon dat dit nie baie effektief is nie en dat die straf lank na die oortreding toegepas word. Anon (2015) beskou detensie as nutteloos, want "die meeste van die tyd sit die kinders na die muur sit en staan" en kry hulle nie die geleentheid om te dink oor wat hulle verkeerd gedoen het nie Du Toit *et al* (2016). Die leerders wat detensie sit, leer niks nie en dit dra ook nie daartoe by dat die leerder se gedrag verbeter nie. Volgens Liebenberg, Hay en Reyneke (2016) kan dit die gedrag selfs verder laat verswak. Detensie straf dikwels ook die onderwyser wat by die oortreders moet toesig hou en in sommige gevalle word die hele klas gestraf in plaas van net die oortreder.

Uit die studie wat deur Müller (2012) gedoen is, het 52,3% detensie as doeltreffend beskou. Die SASW (Suid Afrika, 2011, paragraaf 10.1) laat toe dat daar opgetree kan

word teen leerders wat geringe oortredings begaan het. Sommige van die deelnemers het genoem dat die leerders nie vir detensie opdaag nie en dus die opvoeder se gesag verder minag. Daar is ook risiko's verbonde aan detensie wat na verdaging van die skool plaasvind. Die ouer moet betyds ingelig word dat sy/haar kind detensie gaan sit en alternatiewe vervoerreëlins moet tref. Ouers kan dit nie bekostig nie en die leerder moet huis toe stap. Omdat die leerder alleen moet stap, stel dit hom/haar bloot aan aanranding (Suid Afrika, 2011, paragraaf 10.1). Die reëlins en prosedures vir detensie moet volledig in die skool se dissiplinebeleid aangeteken wees.

2.4.7.3 Belonings

Die doel van belonings is om positiewe gedrag te verseker. Sommige skole maak gebruik van 'n puntestelsel. Vir elke positiewe optrede kry die leerder 'n voorafbepaalde aantal punte wat hy weer kan verloor as sy gedrag nie na wens is nie Oosthuizen (2010); Porter (2014). As leerders geprys word wanneer hulle goed doen, moedig dit hulle aan om liewer goed te wil doen Childline South Africa (2012). Opvoeders is ook geneig om te veel daarop te fokus om die leerder se foute raak te sien. Hulle moet egter probeer om op die uitkyk te wees vir positiewe gedrag en hulle daarvoor te beloon. Beloning kan wees in die vorm van 'n langer pouse of om op 'n spesifieke dag nie skooluniform aan te trek nie.

Opmerkings by die leerders se werk en om aan hulle erkenning te gee by byeenkomste is goeie versterkers van goeie gedrag Oosthuizen (2010)

2.4.7.4 Ontneming van regte

Nog 'n manier om aan die leerder te toon dat sy optrede nie die goedkeuring van die onderwyser wegdra nie, is om hom vir 'n rukkie van sy regte en voorregte te ontnem. Die leerder verloor van sy regte waaraan hy baie waarde heg wanneer hy verkeerd opgetree het Porter (2014). Die leerder wat altyd die boodskapper was, word vir 'n rukkie vervang deur 'n ander leerder totdat hy homself weer bewys het Wood & Freeman-Loftis (2011).

2.4.8 Samevatting

Die skoolgemeenskap moet alle wetgewing in ag neem tydens die bepaling van alternatiewe vir lyfstraf. Die leerder se belang en veiligheid kry altyd voorkeur en sy menswaardigheid soos omvat in die aanhef van die Suid-Afrikaanse Grondwet Suid-Afrika (2012), moet beskerm word.

2.5 RAAMWERK VIR 'N EFFEKTIEWE DISSIPLINEBELEID IN SUID-AFRIKAANSE SKOLE

2.5.1 Inleiding

'n Noodsaaklike rol van die skoolbestuurspan (SBS) *is om vas te stel hoe ernstig sekere oortredings is en hoe om daarvolgens op te tree* Meyer & Evans (2012). Dit is ook belangrik dat daar konsekwent opgetree moet word en alle oortredings en leerders dieselfde behandel word. Vir 'n effektiewe dissiplinebeleid om suksesvol te wees, moet al die betrokkenes weet wat die rasionaal en inhoud van die beleid is.

2.5.2 Wat is 'n effektiewe dissiplinebeleid?

Effektiewe dissipline is die teenwoordigheid van regverdige, positiewe dissiplinêre beleide wat voorsiening maak vir ondersteuning en regstelling in plaas van straf Chafoulees, Gorin, Hermann & Vaillancourt (2013). Om effektief te wees, moet die beleid deur die hele skool toegepas word en al die rolspelers moet ten doel hê om die struikelblokke te identifiseer wat leer en veiligheid belemmer. Die effektiewe dissiplinebeleid is die verantwoordelikheid van die prinsipaal, wat moet toesien dat dit uitgevoer word Cowan, Vaillancourt, Rossen, & Pollit, (2015).

'n Effektiewe gedragsbeleid moet binne die raamwerk van bestaande wetgewing opgestel word Cowan *et al* (2015). Dit moenie in konflik wees met die Grondwet en enige ander wette nie. Gedragskodes is uniek aan 'n spesifieke skool, want die behoeftes van die gemeenskap moet in ag geneem word.

Die ***audi alteram partem***-beginsel moet toegepas word sodat die oortreder sy kant van die saak kan stel. Hierdie Latynse term beteken "listen to the other side", of "let the other side be heard as well" Wikipedia (2017). Dit het ten doel dat 'n persoon nie

veroordeel moet word sonder dat hy/sy sy kant van die storie vertel het nie. Die gedragskode moet daarom voorsiening maak vir die oortreder om ook sy kant van die saak te stel voordat hy gestraf word. 'n Gedragskode moet so volledig as moontlik wees om enige skuiwergate te voorkom en moet ook gereeld aangepas word om leemtes aan te vul Oosthuizen (2010).

2.5.3 Teoretiese raamwerk: Die samestelling van 'n effektiewe dissiplinebeleid

2.5.3.1 Die doel van 'n effektiewe dissiplinebeleid

Die dissiplinebeleid het ten doel om onaanvaarbare gedrag reg te stel en om positiewe verhoudings te bou. "Every school-wide discipline plan is designed to be an instrument of support and inclusion, not removal and isolation" Schimmer (2013). Die beleid is duidelik oor wat aanvaarbaar is en is proaktief om toekomstige probleme te voorkom. Die beleid verseker ook dat daar konsekwent opgetree word en dat enige optrede gepas is vir die oortreding.

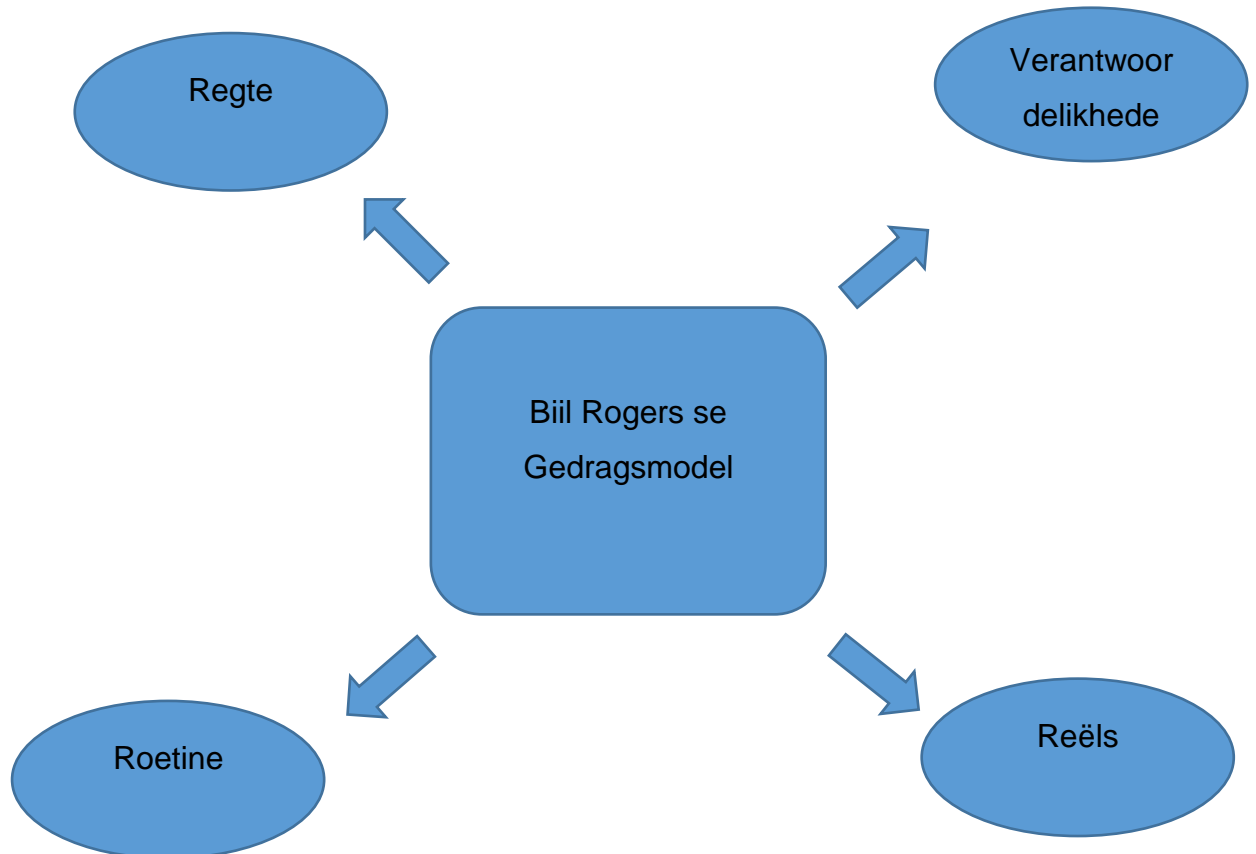
2.5.3.2 Die doelwitte van 'n effektiewe dissiplinebeleid

Die doelwitte van 'n gedragskode is om 'n gedissiplineerde en doelgerigte skoolomgewing te skep wat ten doel het om die kwaliteit van die leerproses te verbeter Du Toit *et al* (2016). Dit is 'n regsdokument wat ten doel het om onderwys te bestuur, orde te skep en dissipline te handhaaf Oosthuizen (2010). Omdat dit 'n regsdokument is wat deur al die belanghebbendes opgestel is, is almal verplig om dit te volg. Die dissiplinebeleid sal bydrae om 'n kultuur te skep van orde en dissipline (cf. 2.4.6) wat in soveel skole ontbreek.

2.5.3.3 Bill Rogers se raamwerk vir 'n effektiewe dissiplinebeleid

Dr Bill Rogers (hierna verwys as Rogers) is 'n skrywer, opvoedkunde konsultant en onderwyser. Hy het aan die Melbourne universiteit gestudeer en is 'n kenner van gedragsbestuur.

Die 4r'e is 'n raamwerk om positiewe gedrag te bevorder. Dit skep 'n weg vir 'n duidelike ooreenkoms hoe leerders hulle behoort te gedra in die skoolgemeenskap. Die R'e is: Regte; Responsibilities (Verantwoordelikhede), reëls en roetine.

Figuur 2.5: Bill Rogers 4 R'e-Raamwerk

i) Regte

Die doel van die bestuur van dissipline is om die leerders in staat te stel om verantwoordelik te wees vir hulle eie gedrag en om die regte van ander te respekteer Rogers, B (2014). “A right is something you are entitled to” Gwent (2018).

Wanneer leerders bewus gemaak word van leer en gedrag is dit noodsaaklik om die fundamentele regte en verantwoordelikhede te beklemtoon onder andere: “the right to feel safe ...; the right to learn ... and the right to respect and fair treatment” Rogers (2015). Die Centre for Children and Young People (2014) beskryf veiligheid by die skool wanneer:

- You feel good about going to school;

- You feel that people at school care about you;
- You know what the rules are;
- People listen to what you have to say;
- People won't hurt you with words or actions;
- If you have a problem people try to help you fix it.

'n Effektiewe gedragsbeleid sal ook hierdie regte beskerm sodat onderrig en leer kan plaasvind en om die leerders se veiligheid te verseker. Hierdie regte moet aan die begin van die jaar en weer aan die begin van elke kwartaal aan die leerders verduidelik word Rogers, B (2014), want die leerders verwag van die opvoeder om te bepaal hoe dinge in die klas gedoen gaan word Rogers, B (2012). Wanneer die onderwyser dus dissiplineer, dan sal dit met hierdie regte in gedagte wees.

Leerders en opvoeders het die reg op die bes moontlike leer- en onderrigervaring in die klaskamer. Hulle moet daarom verantwoordelikheid neem om aanvaarbare gedrag te gebruik en om goeie gedragskeuses te maak (Anon., n.d.).

ii) Verantwoordelikhede

Verantwoordelikheid word deur Stearns (2018) beskryf as: "Responsibility is being accountable for your own behavior and taking on a sense of duty for aspects of life that you have control over."

Die meeste ouers wil graag hê dat hulle kinders nou en as volwassenes verantwoordelike mense moet wees. Hierdie breë term word deur die Center for Parenting Education (2018) beskryf as:

- Om betroubaar te wees, sodat ander mense weet hulle kan op jou staatmaak;
- Hou by jou woord en ooreenkomste wat aangegaan is;
- Kom jou verpligtinge na;
- Pak take na die beste van jou vermoë aan;

- Wees verantwoordelik vir jou gedrag;
- Aanvaar krediet wanneer jy dinge reg doen en erken as jy gefouteer het en
- Wees 'n positiewe lid van jou familie, skool en gemeenskap
- Verantwoordelikheid is die sleutel tot sukses in die skool en in die alledaagse lewe.

Dit is dus belangrik dat die onderwyser die leerders leer wat verantwoordelikheid is. Teaching responsibility in the classroom is important. By teaching your students to be responsible in the classroom, you're also teaching them to be responsible at home and in their communities. This is a life skill that they will need to practice throughout their lives Proud to be primary (2018).

Verantwoordelikhede spruit uit regte. Saam met regte het ons ook verantwoordelikhede. As ons of 'n leerder aanspraak maak op sy reg om te leer, moet dit onder sy/haar aandag gebring word dat hy/sy 'n verantwoordelikheid het om die onderwyser die geleentheid te gee om die bes moontlike leeromgewing te skep waar leer kan plaasvind. Wanneer die regte bespreek word, moet die klas ook die verantwoordelikhede bespreek. Om die opvoeder te help om die ideale leeromgewing te skep, moet die leerders betyds aantree vir die klas, die korrekte materiaal en gereedskap hê, sy/haar beste doen, behulpsaam wees, na ander luister en die geraasvlakke in die klas bestuur Rogers (2015). Die kern verantwoordelikhede word opgesom en die klas onderteken die ooreenkoms om dit te eerbiedig. Reëls en regte moet altyd saam met verantwoordelikhede bespreek word, sodat die leerder kan verstaan hoekom sy optrede verkeerd is byvoorbeeld:

- As jy verkies om luidrugtig te werk en dit vir die res van die klas onmoontlik maak om te werk, dan sal jy iewers alleen gaan werk, waar jy niemand kan pla nie.
- As jy enige gereedskap op 'n onveilige manier hanteer, dan sal dit van jou weggeneem word en jy sal daarsonder moet klaarkom” of
- As jy eiendom beskadig sal jy dit vervang Rogers & McPherson (2014). Dit bring ons by die derde R, naamlik reëls.

iii) Reëls

Die doel van reëls word as volg beklemtoon in Bill Rogers se benadering van gedragsbestuur is dat “Rules are there to enable the rights of students and teachers to be respected” Handley (2018). Rogers, B (2015) skryf dat die primêre doel van reëls is om ander se regte te beskerm.

Tierney (2018) beklemtoon die belangrikheid van reëls. Hy beskryf dit as die ruggraat van enige klas.

Without them, teaching a class can sometimes feel like an uphill struggle. You may feel like you’ve created the most perfect lesson plan that has ever been written ... but if your students are misbehaving then it’s all been in vain.

Reëls word direk verbind met regte en verantwoordelikhede van die opvoeders en die leerders in die klas. Die reëls bepaal die atmosfeer en die kultuur in die klas Handley (2018) en dit vorm die basis van enige gedragsbeleid.

Die reëls wat deur die klas saamgestel word, moet positiewe gedrag wat die leerder moet openbaar, beskryf. Dit help ook om 'n raamwerk van die basiese reëls te hê wat regdeur die skool toegepas word Rogers, B (2011). Dit is belangrik dat die klasreëls aan die begin van die jaar bespreek word en dat almal ooreenkom om dit te respekteer. Hierdie reëls moet ook gedurende die eerste paar weke van die jaar “ingeoefen” word om latere probleme te voorkom Rogers, B (2011). Dit kan insluit:

- Wat die opvoeder gaan doen as die geraasvlak te hard is;
- Hoe om materiaal te versprei en te versamel;
- Hoe om die opvoeder se aandag te verkry;
- Beweging in die klaskamer;
- Waar om voltooide werk te plaas en
- Die prosedures hoe om die klas te verlaat, toilet te gebruik en om in 'n reguit ry te staan voordat die klas betree word Rogers, B (2011).

Nadat die reëls vasgestel is, moet dit duidelik in die klaskamer vertoon word om die belangrikheid daarvan te demonstreer en om gereeld daarna te verwys. Hierdie stel reëls of klasgedragskode word elke kwartaal deur die leerders onderteken om die belangrikheid daarvan te toon. Die reëls moet ook aan die ouers beskikbaar gestel word en om seker te maak dat die ouers dit wel lees, word 'n foto van die onderwyser en die klas voorop gedruk Rogers & McPherson (2014).

iv) Roetines

Roetines en reëls oorvleuel dikwels mekaar. Dit hou verband met mekaar omdat hulle fokus op die kritieke, nie-onderhandelbare regte aangaande veiligheid, leer en respek Rogers & McPherson (2014).

Routines are the backbone of daily classroom life. They facilitate teaching and learning ... Routines don't just make your life easier, they save valuable classroom time. ...what's most important, efficient routines make it easier for students to learn and achieve more Scholastic (2018).

Wanneer die roetines aan die begin van die jaar verduidelik en gedemonstreer word, dan weet die leerder presies wat van hom/haar verwag word.

Die volgende roetines kan klasse vlot laat verloop naamlik:

- Leerders staan in 'n reguit ry voordat hulle die klas mag betree;
- Vasgestelde sitplekke, die opvoeder kan later wissel indien nodig;
- Maniere hoe om die klas se aandag te kry, byvoorbeeld die onderwyser klap op sy hande;
- Oppak- en klaskamer verlaat-prosedures Rogers & McPherson (2014).

2.5.4 Afdwingbaarheid van die dissiplinebeleid

Om die skoolomgewing in 'n veilige hawe te omskep waar leer plaasvind, moet die volwassenes 'n goeie voorbeeld stel. Ten einde die dissiplinebeleid te laat werk, moet almal hulle daartoe verbind, selfs al is hulle daarteen gekant Du Toit *et al* (2016). Een van die belangrikste verantwoordelikhede wat 'n onderwyser het, is om te sorg dat die

leerders in sy/haar klas veilig is terwyl hulle in die klaskamer is. Hierdie verpligting word op die onderwyser geplaas deur die Grondwet, gemenereg, wetgewing en regspraak. Opvoeders moet dus hulle klasse bestuur in lyn met die skool se veiligheidsplanne en dissiplinebeleid Coetzee *et al* (2011).

2.5.5 Samevatting

Die literatuur maak dit duidelik dat daar by skole 'n gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid bestaan en dat probleme ervaar word om dissipline effektief toe te pas. Die dissiplinebeleid is onderhewig aan wetgewing en elke beheerraad is verplig om 'n beleid saam te stel. Die literatuur toon ook dat 'n effektiewe skool organisasie- en bestuursplanne in plek het en dat die planne deur die hele skool toegepas en uitgevoer word.

Die navorser het ook probeer vasstel hoe dissipline in ander lande toegepas word. Sommige skole het beleide aangepas van buurskole, ander het weer die beleid opgestel sonder dat al die rolspelers betrokke was. Dit dra by dat die beleid nie effektief toegepas word nie, want die skoolgemeenskap het en kan nie eienaarskap daarvoor aanvaar nie.

In die volgende hoofstuk word die navorsingsmetodologie bespreek wat in die studie gebruik is. Die navorsingsontwerp en die teoretiese raamwerk word in hierdie hoofstuk ingesluit. Die data-insamelingstegnieke sowel as die data-ontleding word in detail aangebied. Die manier hoe die data geverifieer is en hoe die betroubaarheid van die data getoets is, word ook ingesluit.

HOOFSTUK 3

NAVORSINGSONTWERP EN METODE

3.1 INLEIDING

Hoofstuk 2 het 'n in-diepte-literatuurstudie oor die gebrek aan dissipline, hoe ander lande en effektiewe skole dissipline hanteer, verskaf. Die navorser het teorieë ondersoek wat swak dissipline veroorsaak en hoe dit reggestel kan word. Hoofstuk 3 fokus op die spesifieke navorsingsontwerp, die studie populasie en tegnieke wat gebruik gaan word om die data te versamel.

Verskillende metodes was gebruik om inligting oor die navorsingsvraag te verkry. Daarbenewens het hierdie hoofstuk die bevolkingseleksie, navorsingsinstrument, Likert-skaal vraelysmetode, die kwalitatiewe steekproefnemingstegnieke en data-insamelingsprosedures aangespreek.

Ten slotte was betroubaarheid en geldigheid, asook maatreëls om betroubaarheid te verseker, verduidelik. Die navorsingsbenadering sal in die volgende afdeling van hierdie hoofstuk bespreek word en die hoofstuk sluit af met 'n bespreking van die etiese prosedures wat in hierdie studie gevolg is.

3.2 DOEL VAN DIE STUDIE

Die doel van die ondersoek is daarop gemik om die volgende primêre navorsingsvraag te ondersoek en antwoorde daarop te vind.

Wat is die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissipline beleid op laerskool vlak in die Suid-Kaap om leerling prestasie te verbeter?

Om die probleemvraag te help beantwoord, is sub-vrae geformuleer:

- Watter probleme word ervaar om dissipline effektief te bestuur in skole?
- Hoe word dissipline bestuur in effektiewe skole?

- Watter strategieë kan deur skoolbestuur geïmplementeer word om die gedrag in skole beter te bestuur sodat leerling prestasie verbeter kan word?
- Watter aanbevelings kan gemaak word om die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid meer effektief te maak sodat leerling prestasie verbeter kan word?

Na aanleiding hiervan, wil ek vasstel wat die skoolbestuur in plek kan stel om die opvoeders en leerlinge te beskerm teen leerders wie hulle wangedra en hulle van hul reg om te onderrig en te leer ontnem sodat die uitslae van die skole in die Suid-Kaap kan verbeter.

3.3 NAVORSINGSONTWERP

3.3.1 Inleiding

'n Navorsingsontwerp is die bloudruk waarvolgens navorsing gedoen word. Volgens Cox (2015) is dit die plan en struktuur van ondersoek om die navorsingsvrae te beantwoord. Brynard, Hanekom & Brynard (2014) beskryf dit as "a description of the operational aspects of the research". Die navorsingsontwerp sal in detail aandui watter tegnieke en instrumente gebruik is om antwoorde te vind op die navorsingsvraag. Dit sluit in die keuse van deelnemers, data-insamelingstegnieke en die data-analise. Die navorsingsontwerp moet sorgvuldig beplan word want, deeglike beplanning van die navorsingsontwerp, sal moontlike probleme en tekortkominge uitwys.

3.3.2. Navorsingsparadigma

Die onderliggende paradigma van hierdie navorsingstudie is interpretatief. Die meeste kwalitatiewe navorsers in sosiale studies gebruik die interpretatiewe paradigma om die menslike natuur te beskryf en te verstaan Kawulich (2012).

Dit is 'n vorm van ondersoek waar die navorser interpreteer hoe ander mense die wêreld verstaan en ervaar wat hulle waarneem, hoor en verstaan Kawulich (2012). Navorsers wie hierdie paradigma gebruik, soek gewoonlik na begrip en insig van ander persone vir hulle inligting eerder as om van statistiese gesyferdheid afhanklik te wees. In hierdie studie het die navorser sulke inligting gesoek aangesien die

interpretatiewe paradigma die navorser toelaat om die wêreld deur die persepsies en ervarings van die deelnemers te beskou. Die navorser se studie het probeer om vas te stel wat die rol van skoolbestuur is in die implimentering van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Deur gebruik te maak van onderhoude kon die deelnemers die navorser meedeel hoe hulle die rol van die skoolbestuur ervaar.

3.3.3 Navorsingsbenadering

Die kwalitatiewe metode was in die studie gebruik, want dit het verseker dat die navorser nie die onderwerp se gedrag kon manipuleer nie. Die metode het hom ook daartoe geleen om die fenomeen in sy natuurlike omgewing en in al sy kompleksiteit te bestudeer. Die fenomeen in die studie was die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid, die redes hoekom daar nie 'n beleid is nie en hoe effektiewe skole dissipline hanteer. Om die fenomeen ten volle te verstaan, het die navorser gebruik gemaak van vraelyste, onderhoude en waarneming van verskeie opvoeders en leerders om die navorsingsvrae te beantwoord. Die doel van die empiriese ondersoek in hierdie navorsing was om inligting te versamel oor die noodsaaklikheid van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Silverman (2013) beskryf die voordeel van die gebruik van verskeie metodes as voordelig, "incorporate a number of methods for improving validity and reliability." Die volgende tabel toon die voordele wat kwalitatiewe navorsing vir die studie het.

Tabel 3.1: Voordele van kwalitatiewe navorsing

Voordele van kwalitatiewe navorsing	Toepassing van die kwalitatiewe navorsing.
Steun op woorde en nie op syfers nie Maree (2016)	Onderhoude en vraelyste word gebruik om die deelnemers se mening te kry. Punch (2009) beskryf die onderhoud as die mees prominente wyse om mense se persepsies en definisies te peil. Die navorser wil vasstel wat die ander opvoeders se mening is rondom die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid.
Natuurlike omgewing Maree (2016); Leedy & Ormrod (2010)	Die deelnemers word in hulle natuurlike omgewing waargeneem dit wil sê die skool Leedy & Ormrod (2010). Die navorser kry die geleentheid om die werklikheid te sien. Die navorser kry die geleentheid

	om die leerders in die klas, op die speelterrein en sportterrein waar te neem.
Oop vrae Maree (2016)	Die vrae in onderhoude en vraelyste laat ruimte vir die deelnemer se mening en kry die navorser insig in die deelnemer se perspektiewe. Onverwagte inligting kom soms in hierdie soort vrae na vore. Die deelnemer gee meer inligting as waarop die navorser gehoop het. Die deelnemer kry die geleentheid om sy mening te gee oor hoe 'n dissiplinebeleid kan bydra tot die verbetering van die leerders se gedrag.
Deurlopende prosos Maree (2016)	Die waarneming vind nie in 'n geslote tydperk en in isolasie plaas nie. Die navorser kry 'n meer volledige prentjie van die deelnemer in sy natuurlike omgewing. Die leerders gaan waargeneem word in die klas, op die speelterrein en op die sportveld om vas te stel of hy enige gedragsprobleme openbaar en indien wel, wanneer dit voorkom. Eerstehandse inligting word hierdeur verkry.

Die navorser het 'n gevallestudie gebruik om 'n in diepte studie te doen van die fenomeen. In die gevallestudie word baie inligting verkry oor een of meer deelnemers Thomas, Silverman & Nelson (2015). Die studie het die vorm aangeneem van 'n enkel gevallestudie, want dit maak dit moontlik om komplekse fenomene in hulle natuurlike omgewing te studeer. Die gevallestudie maak die insameling van in-diepte data van 'n spesifieke program, die gedrag van die leerders by Skool A, moontlik om meer te wete te kom van die onbekende of dit wat nie so goed verstaan word nie Leedy & Ormrod (2010).

Die gevallestudie maak dit vir die navorser moontlik om die verskille tussen gevalle te ondersoek Maree (2016). Die leerders wie waargeneem word, verskil, maar daar is tog ook ooreenkomste. Die individuele leerder tree anders op as hy in 'n groep is. Die kollektiewe gevallestudie laat die navorser verder toe om om elke fenomeen te ontleed in 'n ander omgewing. They [gevallestudies/case studies] involve looking at a case or phenomenon in its real-life context, usually employing many types of data Robson (2002). Die deelnemers was waargeneem in verskillende klaskamers en op die speelterrein.

Deur 'n in diepte studie te doen van 'n enkele geval, het die navorser 'n prentjie gekry van die groter groep. Die data was verkry deur waarneming, onderhoude, dokumente en oudiovisuele materiaal Leedy & Ormrod (2010).

Die besluit op 'n gevallestudie, spruit uit die navorser se bestuursposisie by Skool A waar daar 'n gebrek is aan 'n dissiplinebeleid wat deur al die rolspelers, die leerders, ouers, skoolbeheerraad (SGB) en opvoeders, opgestel is. Die gevallestudie het die navorser gehelp om die navorsingsvraag en sub vrae te beantwoord. Dit het die navorser toegelaat om nader aan die onderwerp te kom om 'n deeglike ondersoek te doen na die fenomeen in sy natuurlike omgewing, die skool.

3.4 NAVORSINGSMETODE

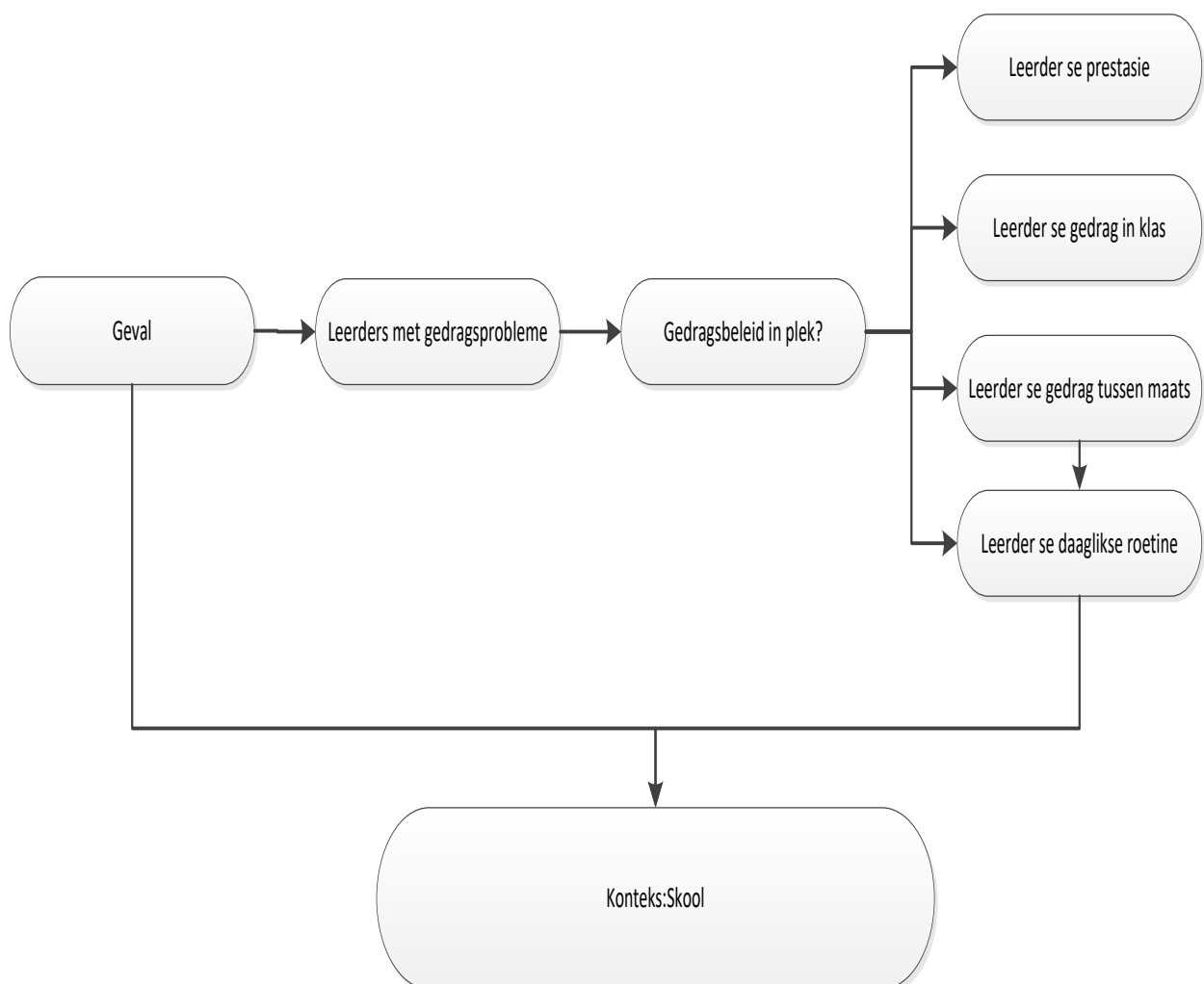
Die navorsingsmetode is die strategie wat gebruik gaan word in die navorsing. Die navorser het gebruik gemaak van gevallestudies, vraelyste, fokusgroep-onderhoude en observasies.

'n Gevallestudie is 'n in-diepteverkenning van 'n enkele program, programme of geleentheid met die bedoeling om meer te leer in verband met 'n onbekende situasie of geval waaroor meer inligting benodig word (Leedy & Ormrod, 2010). Egbert en Sanden (2014) noem ook dat dit gebruik word wanneer gedrag of 'n spesifieke aktiwiteit bestudeer word. Gevallestudies hou die volgende voordele in:

- **Veelsydigheid:** Gevallestudies is gewild, want dit kan op enige stadium van die navorsing gebruik word Curtis, Murphy & Shields (2014). In baie opsigte word die gevallestudie se metodologie nie vooraf presies beplan nie. Die rede hiervoor is dat die prosesse deur die fenomeen, die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid, bepaal word (Joubert *et al* 2016).
- **In-diepte-ondersoek:** Die gevallestudie word gebruik om die fenomeen in diepte en te ondersoek daarom op 'n ander manier te bestudeer (Denscombe, 2013). Dit skep ruimte vir die navorser om ondersoekend en verkennend op te tree. Deur 'n in-diepte-ondersoek te doen, kan die navorser intervensie voorstel (Joubert *et al* 2016). Die navorser kan dus voorstel hoekom dit belangrik is dat 'n skool 'n effektiewe dissiplinebeleid moet hê.

- **Bestuurbaarheid:** Omdat daar gefokus word op een geval, naamlik die gebrek aan 'n effektiewe gedragsbeleid, is dit makliker om te bestuur. Die navorser gaan fokus op die leerdergedrag en die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid. Dit is veral voordelig as finansies en tyd beperk is (Joubert *et al* 2016).
- *Realiteit* Curtis, Murphy & Shields (2014) beskryf een van die belangrikste voordele is dat die werklikheid waargeneem word. In die studie het die navorser waargeneem wat die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid het op leerdergedrag.

Die navorser het die gevallestudie ondersoek soos in figuur 3.1 geïllustreer word:

Figuur 3.1: Gevallestudie proses aangepas uit Joubert; Hartell & Lombard (2016)

In die gevallestudie is die doel en fokus asook die tentatiewe vrae rigtinggewend Joubert *et al* (2016) in die navorser se versameling van data van die leerders en opvoeders op wie die ondersoek fokus. Hierdie data sluit in waarnemings, onderhoude en dokumente (verslagkaarte, rekords van insidente, korrespondensie rakende die leerder se gedrag, ens.) Die navorser bestee baie tyd en het interaksie met die persone wat deel is van die ondersoek. Die navorser maak ook aantekeninge oor die konteks van die geval sodat toekomstige lesers afleidings kan maak en aanbevelings in konteks kan plaas Leedy & Ormrod (2010).

Die navorser identifiseer eerstens die gevalle en die navorsingsprobleem. Die navorsingsprobleem help die navorser om die gevalle te identifiseer wat hom sal help om die probleem op te los. In hierdie stadium stel die navorser vas of geval ondersoek kan word en of dit aan sy kriteria voldoen. Data-insameling kan eers plaasvind as die etiese klaring van die owerhede verkry is.

Die volgende fase is die beplanning daarvan. Die navorser besin oor die metodologie, die beskikbare bronne, data-instrumente en die data-analise. Die navorser het besluit om die sewentien opvoeders by Skool A in die studie te gebruik.

Die derde fase is die werklike navorsing wat gedoen word deur die data in te samel. Die maak van afsprake, die onderhoude, die voltooiing van die waarnemingslyste deur die navorser en die laaste fase is die analyse van die data.

Met die gebruik van gestruktureerde vraelyste stel die navorser 'n reeks vrae aan die deelnemers om hulle sienings ten opsigte van 'n fenomeen te bepaal. 'n Opsomming word dan gemaak van die respondente se antwoorde. Volgens Brynard, Hanekom & Brynard (2014) en Joubert, Hartell & Lombard (2016) hou vraelyste die volgende voordele in:

- Dit gee die respondente tyd om te dink voordat hulle antwoord,
- 'n Groot aantal respondente wat oor 'n groot area versprei is, kan hiermee bereik word;
- Data kan in 'n kort tyd versamel word;
- Die navorser kan onmiddellik hulp verleen indien daar onduidelikheid is.

Onderhoude is een van die mees algemene manier om data te versamel O'Toole & Beckett (2013); Brynard *et al* (2014); Burton, Brundrett & Jones (2014), omdat die onderhoudvoerder sy vrae aan die respondent kan verduidelik indien dit vir die persoon onduidelik is. Onderwysers is uit die aard van hulle beroep en opleiding vaardig in die interaksie met ander mense Burton *et al* (2014). Dit laat ook ruimte vir die navorser om addisionele vrae te vrae om meer inligting te bekom. In hierdie studie word data ingesamel deur een tot een onderhoude en gesprekke. Uit die gesprekke kan die navorser in 'n kort tydjie baie relevante inligting bekom.

Deeglike beplanning is noodsaaklik om 'n suksesvolle verhouding tussen die onderhoudvoerder en respondent te verseker sodat soveel as moontlik data te bekom Burton *et al* (2014). Die navorser gaan gebruik maak van oop-einde-vrae, vraelyste en waarneming om data in te samel.

Joubert *et al* (2016) beskryf 'n goeie onderhoud as een wat op 'n grondige literatuurstudie (en beplanning) gegrond is en dra by dat die navorsingsvrae beantwoord word. Leedy en Ormrod (2010) stel die volgende beplanning voor:

- Identifiseer vooraf die vrae: deur vooraf die vrae te bepaal sal voorkom dat die onderhoud in 'n onproduktiewe gesprek sal ontaard. Die vrae moet liefse beperk word tot 'n maksimum van vyf tot sewe. Dit moet van so aard wees dat die respondent oor 'n onderwerp praat sonder dat hy in die rigting gedwing word deur leidende vrae.
- Neem die respondente se kulturele agtergrond in ag, want dit mag hulle antwoorde beïnvloed. Om hiervoor voorsiening te maak moet die navorser die vrae op verskillende maniere vra totdat hy by die verlangde antwoord uitkom.
- Maak seker dat die verteenwoordigers verteenwoordigend is van die hele groep.
- Vind 'n geskikte lokaal of plek vir die onderhoud: Onderhoude kan enige plek gevoer word, maar verkieslik sal dit beter wees as dit op 'n stil plek geskied sonder dat die deelnemer se aandag afgetrek word.

- Verkry vooraf skriftelike toestemming: Vra die deelnemer om 'n toestemmingsbrief te teken.
- Stel die deelnemer op sy gemak deur te begin deur die gesprek eers lig te hou.
- Moenie woorde in die persoon se mond lê nie.
- Neem die gesprek op: Behalwe dat die aantekeninge gemaak word, is dit ook noodsaaklik om die gesprek op te neem om seker te maak dat niks uitgelaat word nie.

Waarneming is die proses van die insameling van eerstehandse inligting deur die waarneming van mense op 'n bepaalde navorsingsplek Joubert *et al* (2016). Die voordeel daarvan is werklike situasies word waargeneem en opgeteken en het verder ten doel om verskillende perspektiewe van die teikengroep te kry. Die waarnemer moet egter probeer om 'n lae profiel te handhaaf wanneer hy die deelnemers waarneem. Dit is ook goeie praktyk dat die waarnemer vooraf aan die deelnemers noem wat die rede is vir sy observasies is O'Toole & Beckett (2013).

3.5 LITERATUURSTUDIE

Ten einde die navorsingsdoel te bereik, het die navorser literatuur in verband met die fenomeen bestudeer.

Daar is met behulp van 'n omvangryke literatuurstudie gepoog om relevante inligting te verkry om 'n duidelike agtergrond tot die fenomeen te vorm. Navorsers word dikwels gekonfronteer met 'n massiewe hoop inligting Brynard *et al* (2014). Hulle moet 'n keuse maak en inligting soek wat nuut, geloofwaardige en relevant is. In hierdie gevallestudie is dit oor die rol wat die skoolbestuurspan kan speel in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid in skole in die Suid-Kaap. Die navorser moet verder gaan en soek vir gebreke en gapings in die literatuur oor die onderwerp Maree (2016). Die inligting wat verkry word, moet 'n grondige konseptuele raamwerk vir navorsing sowel as die samestelling van vrae vir onderhoude vorm.

Die literatuur dui daarop dat vir 'n skool om effektief te wees, moet 'n effektiewe dissiplinebeleid in plek wees om orde te skep en om te verseker dat leer plaasvind. Een van die doelwitte van 'n effektiewe dissiplinebeleid is om gedrag reg te stel in plaas daarvan om te fokus op straf. Die syfers in figuur 2.4 dui aan dat straf egter nog landswyd voorkom en dat dit slegs reggestel kan word indien die opvoeder 'n positiewe en gesonde dissiplinêre klimaat in sy/haar klas skep.

3.6 DIE NAVORSINGSPOPULASIE EN STEEKPROEF

Die navorser het gebruik gemaak van doelgerigte steekproefneming. Doelgerigte steekproefneming beteken dat deelnemers gekies is omdat hulle verskillende perspektiewe het (Leedy & Ormrod (2010). Patton (2015) beskryf doelgerigte steekproefneming as die seleksie van informasieryke gevalle wat bestudeer kan word om die navorsingsvraag te beantwoord. Op grond van die navorser se kennis van die populasie is al die opvoeders by Skool A gekies, omdat hulle die beste inligting kon verskaf om die doelwitte van die studie aan te spreek.

3.7 DATA-INSAMELING

Volgens Brynard et al (2014) is die mees tydrowende deel van navorsing die insameling van data. Dit moet egter gedoen word, want sonder data kan nuwe kennis nie by die bestaande gevoeg word nie. Deelnemers aan hierdie navorsing was slegs uit een skool in die Mosselbaai area gekies sodat bevindings van die navorsing nie alle betrokkenes oor die algemeen insluit nie. Die doel van die navorsing was om te bepaal of 'n effektiewe dissiplinebeleid die leerders se gedrag beïnvloed.

'n Verskeidenheid data-insamelingstegnieke was gebruik, om waardevolle inligting te bekom. Daar was gebruik gemaak van waarneming, onderhoud, vraelyste en audiovisuele materiaal. Vervolgens word elkeen van die tegnieke deeglik bespreek.

3.7.1 Waarneming

Curtis *et al* (2014) beskryf waarneming as die versameling van data deur die interaksie van verskillende mense, hul gedragspatrone, rituele en interaksie met die omgewing waar te neem terwyl Brynard et al (2014) waarneming beskryf as 'n metode wat

gebruik word om vas te stel hoe individuele leerders of groepe reageer onder spesifieke omstandighede.

Waarneming moet 'n ware refleksie wees van wat die navorser waarneem daarom moet die navorser, 'n opvoeder, die leerders elke minuut, of oor 'n lang periode waarneem om die leerder se gedrag te monitor. Die doel is om 'n volledige prentjie van die leerder se gedrag te kry binne sy natuurlike omgewing, naamlik die skool Joubert *et al* (2016). Die gedrag word in 'n lewenswerklike omgewing bestudeer.

Volgens Joubert *et al* (2016) is die grootste voordeel verbonde aan waarneming, die eerstehandse inligting wat die navorser insamel. Die navorser het met behulp van die opvoeders, die voorvalleboeke en punteskedules die leerders identifiseer wie gedragsprobleme het. Die voorvalleboek is 'n boek wat elke opvoeder byhou waarin die leerders se gedrag aangeteken word. Hierdie leerders word in die klaskamers, op die speelterrein en op die sportveld waargeneem om 'n lewenswerklike prentjie te kry. Die waarneming het geskied wanneer die navorser klasbesoeke gedoen het, terreindiens gedoen en sportbyeenkomste bygewoon het. Die navorser hoef dan nie afhanklik te wees van die inligting wat hy net van respondente kry nie Curtis *et al* (2014) hy kan dan sy eie opinie vorm.

Die waarneming kan gebruik word om die geldigheid van die vorige bevindinge te toets. Die navorser kan toets of dit wat die respondente in vroeëre onderhoude of vraelyste geantwoord het, strook met dit wat hy waarneem.

Die navorser het die data wat hy versamel in 'n reflektiewe joernaal aanteken. Dit is 'n algemene navorsingsmiddel in kwalitatiewe navorsing Joubert *et al* (2016). Die data wat aangeteken word, is gedetailleerd en sluit ook die navorser se gevoelens en siening in. Dit is so gou as moontlik aangeteken word sodat dit nie vergeet word nie.

3.7.2 Individuele onderhoudvoering

Data-insameling het met behulp van sewentien semi-gestruktureerde onderhoude geskied. Die onderhoud is een van die prominente data-insamelingsmetodes om onderwysers se persepsies te peil oor die leerders se dissipline en die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid Joubert *et al* (2016). Die onderwysers word gevra om oor

hulle eie ervarings te praat en hulle menings te lig. Die navorser kry dus die geleentheid om die perspektiewe van ander individue te verkry Joubert *et al* (2016).

Individuele onderhoudvoering is arbeidsintensief, want vrae word slegs aan een deelnemer op 'n keer gestel. Die vrae word vooraf opgestel, maar laat ruimte vir addisionele vrae om duidelikheid te kry oor 'n antwoord Curtis *et al* (2014).

Vir die doel van hierdie studie is van individuele onderhoudvoering met 17 onderwysers gebruik gemaak om waardevolle data te bekom. Onderhoude is 'n ryk bron van data Dana & Yendol-Hoppey (2014) en een van die gewildste maniere om data in te samel Burton *et al* (2014). Dit is ook voordelig omdat dit toelaat dat kennis tussen mense uitgeruil word en enige onduidelikheid kan onmiddellik uit die weggeruim word Brynard *et al* (2014). Deur gebruik te maak van onderhoude kan die navorser in 'n kort tydperk baie data bekom wat andersins nie moontlik is nie. Onderhoude laat die deelnemers toe om hulle eie interpretasie te bespreek en om hul mening te gee van die fenomeen. Dit verskaf geloofwaardigheid, want die data wat versamel word, is vry van die onderhoudvoerder se vooroordeel. Die navorser kry die geleentheid om ander se perspektiewe te sien deur oop vrae te vra. Dit het die deelnemers gehelp om openlik oor hulle denke en gevoelens te praat. Dit is ook nodig dat onderhoude opgeneem en aangeteken word volgens die tyd, plek en deelnemers.

Onderhoude is aanpasbaar, maar dit verg deeglike beplanning van die onderhoudvoerder. Hy moet besin oor wie die deelnemers gaan wees, waar en wanneer dit gaan plaasvind en watter prosedures gevolg gaan word Brynard *et al* (2014). Hy moet oor agtergrondkennis beskik, moet ingeligte vrae kan vra wat beteken dat hy 'n deeglike kennis moet hê van die beskikbare literatuur.

Die eerste fase van die onderhoud is die keuse van die deelnemers. Die navorser moet vasstel of die seleksie verteenwoordigend is van al die onderwysers. Hy moet voorts bepaal of die deelnemers se kulturele agtergrond hulle reaksies mag beïnvloed Leedy & Ormrod (2010). Die navorser moet sensitief wees hoe sekere groepe vrae mag interpreteer en daarop reageer. Die navorser moet dus deeglik kennis neem van die dinamika en agtergrond van die deelnemers en die vraagstelling en tipe vrae daarvolgens aanpas Brynard *et al* (2014).

Die tweede fase is om vooraf te weet watter data word benodig. Daarvolgens word die vrae wat gevra gaan word opgestel sodat die deelnemers se tyd nie onnodig gemors word nie. Die navorser moet ook beplan vir enige onbeplande voorvalle wat mag plaasvind en die alternatiewe in plek stel indien nodig. Dit mag selfs beteken dat hy die vrae moet verander en of sekere vrae nie vra nie Brynard *et al* (2014).

Verder is dit nodig om skriftelike toestemming te verkry by die betrokke owerhede. Die aard van die studie en die prosedures wat gevolg gaan word, word aan hulle bekendgemaak. Aansoek om onderhoude te voer is gerig aan die Wes-Kaapse Onderwys Departement (WKOD).

Nadat toestemming verkry is, word afsprake gemaak. Afsprake word ten minste 14 dae vooraf telefonies, per e-pos of brief gemaak. Volg die afsprake telefonies om te bevestig en vra deelnemers om 'n toestemmingsbrief te onderteken. Nadat die toestemmingsbriewe terug ontvang is, word die plek en tyd van die onderhoud bevestig. Die navorser gebruik 'n lokaal by die skool wat deur die prinsipaal toegeken is, om die onderhoude te voer. Slegs in uitsonderlike gevalle sal die onderhoude plaasvind in 'n omgewing wat onbekend is aan die deelnemer Brynard *et al* (2014). Aangesien al die deelnemers onderwysers is, sal die onderhoude vanaf 14:15 geskeduleer word om so min as moontlik kontaktyd in beslag te neem. Die onderhoude het gedurende Junie en Julie 2018 plaasgevind en het ongeveer 30 tot 45 minute duur.

3.7.3 Oudiovisuele materiaal

Die navorser het 'n wye verskeidenheid oudiovisuele materiaal gebruik. Instrumente wat gebruik is tydens waarneming word as Bylaag C aangeheg.

Foto's, video's, prente en skilderye help die navorser om 'n geheelbeeld van die navorsing te verkry Creswell (2012). Opnames van onderhoude word bewaar word vir ontleding, nadat die deelnemers hulle toestemming gegee het. Die navorser het ook die opnames gebruik om sy notas te verifieer.

Video-opnames, wat tydens die waarnemingsproses opgeneem gaan word, verskaf 'n rekord van gebeure wat in die natuurlike omgewing voorkom en word ook gebruik om die interaksie tussen mense op te neem Jewitt (2012). Dit maak die probleem wat

bestudeer word "lewendig" deurdat die navorser kan sien en hoor wat die kontekstuele elemente van die fenomeen is Salmons (2017). Die beelde wat opgeneem is, kan weer teruggespeel word en kan elemente openbaar wat die vorige keer misgekyk is. Dit kan ook gebruik word om die geldigheid en betroubaarheid van die studie te versterk. Eenvoudige toerusting soos 'n sellulêre foon en 'n skootrekenaar met relevante programmatuur kan gebruik word om video-opnames te maak.

Curtis *et al* (2014) noem dat afhangend van die onderwerp en die tipe data wat versamel word kan die observasies ook verder aangeteken word deur gebruik te maak van joernale wat die mees algemene manier is om waarnemings te dokumenteer. Oudio: Tydens die onderhoud het die navorser die gesprekke opneem met 'n digitale opnemer en later weer daarna geluister veral om sy notas te verifieer Dana & Yendol-Hoppey (2014). Die opnames verskaf 'n presiese opsomming van die onderhoud en die antwoorde wat die deelnemer op die vrae gegee het. Die opnames kan verskeie kere teruggespeel word om duidelikheid oor die feite te kry en word ook gebruik om transkripsies te maak van die onderhoud Kalpesh (2013).

Die seleksie van deelnemers was op grond van verskillende geslagte (mans en dames), ouderdom (22-54 jaar) en ondervinding. Al die doserende personeel van Skool A in die Suid-Kaap is gekies om aan die ondersoek deel te neem. Toestemming van deelnemers, die hoof van Skool A, beheerliggaam van die betrokke skool en die Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD) is verkry.

- Bylaag A: Wes-Kaapse Onderwysdepartement (WKOD)
- Bylaag B: Toestemming vanaf deelnemers

3.7.4 Die data-insamelingsproses

'n Agtergrondvraelys wat verskillende afdelings gebruik maak, is gebruik. Met die agtergrondvraelys is data rakende die biografiese inligting, skoolinligting en algemene inligting soos die deelnemers se persepsie rakende die navorsingstema, ingesamel. Dit is egter belangrik dat die deelnemers gestandaardiseerde instruksies kry oor hoe om die vraelys te voltooi.

Verder is van semi-gestruktureerde onderhoudvoering gebruik gemaak. Die semi-gestruktureerde onderhoudvoering is geskik vir beide die sensitiewe aard van die navorsing sowel as die diverse deelnemers. Alhoewel die onderhoudvoering informeel was, was die vrae doelgerig. Semi-gestruktureerde onderhoudvoering gaan van die veronderstelling uit dat vrae wel in 'n konsekwente volgorde gestel moet word, maar dat dit nie so rigied soos 'n gestruktureerde onderhoud hoef te wees nie. Die doel daarvan is om antwoorde op spesifieke vrae te verkry sowel as om aan deelnemers die geleentheid te bied om op 'n stelling uit te brei of om vrae daaroor aan die onderhoudvoerder te stel. Tydens die onderhoud het die onderhoudvoerder hom voorgestel aan die deelnemers en verduidelik wat die doel van die studie is. Hy het ook die deelnemers gevra of hulle beswaar het teen die opneem van die onderhoud. Die etiese kwessies is ook aangespreek deur die vertroulikheid van die onderhoud te bespreek en die deelnemers te vra om hulle antwoorde ook konfidensieel te hou. Gedurende die onderhoud is die gesprek opgeneem met 'n digitale opnemer en notas is gemaak om die opnames aan te vul. Deur die opname weer terug te speel kon die navorser reflekteer en aanpassings maak vir die komende onderhoude.

Kwalitatiewe navorsing vereis oop vrae sodat deelnemers behoorlik daarop kan reageer en hulle eie opinie kan lig. In die lig hiervan is 'n onderhoudskedule saamgestel. Die vrae vir elke onderhoud is stelselmatig en konsekwent, dog nie rigied nie, gestel. Dit het daartoe aanleiding gegee dat die onderhoud meer opgelewer het as slegs antwoorde op vrae wat vooraf opgestel is. Die volgende vrae is tydens die semi-gestruktureerde individuele onderhoude aan deelnemers gestel waarop, elkeen kon reageer:

- Wat verstaan u onder die begrip dissipline?
- Wat verstaan u onder die begrip dissiplinebeleid of gedragskode?
- Wat verstaan u onder die begrip heelskool-benadering?
- Wat verstaan u onder die begrip regstellende geregtigheid (restorative justice)?
- Watter voordeel hou dissipline in vir die leerder,
- Sy medeleerders,

- Die skool
- U as onderwyser en
- Die leerder se uitslae
- Beskryf wat u mening is van 'n gedissiplineerde leerder.
- Hoe sou u die dissipline van die skool hanteer
- Sal u 'n heelskool-benadering tot dissipline volg? Gee 'n rede
- Hoe sal u regstellende geregtigheid hanteer.
- Watter dissiplinemaatreëls (straf) sal u toepas vir leerders wat herhaaldelik oortree?
- Enige ander kommentaar?

3.8 DIE ROL VAN DIE NAVORSER GEDURENDE ONDERHOUDVOERING

Die navorser is 'n manlike praktiserende onderwyser (adjunk-hoof) in 'n permanente aanstelling by 'n laerskool in Mosselbaai en het die invloed van sy eie ondervinding en subjektiewe oordeel in die navorsing erken.

Vir die doel van hierdie navorsing het die navorser die rol van waarnemer en fasiliteerder in die dialoog tydens onderhoudsessies vervul. Deelnemers is behoorlik oor die rol van die navorser en die prosedures vir die onderhoud ingelig. Voordat die onderhoud 'n aanvang geneem het, het die navorser deelnemers versoek om die nodige vrywarings- en inligtingsdokumente te voltooi.

Die navorser het die toestemming verkry van die deelnemers om notas te neem en ook 'n oudio-opname van die onderhoud te maak. Aan die einde van die onderhoud het die navorser sekere hoofpunte herhaal sodat die deelnemer enige onduidelikhede kan verklaar.

Aan die einde van elke onderhoud het die navorser die deelnemers vir hul deelname bedank en weereens verseker dat alle data streng vertroulik hanteer sal word.

3.8.1 Kommunikasietegnieke van die navorser

Die sukses van onderhoudvoering hang af van 'n paar faktore. Mense reageer soos hulle die navorser waarneem en opsom. Die hoeveelheid inligting wat mense tydens die onderhoud gee hang af van die geslag, ras en ouderdom van die onderhoudvoerder.

Die navorser moet 'n passiewe en neutrale posisie inneem tydens die onderhoudvoering en homself voorstel in 'n manier wat nie die deelnemer sal ontstel nie. Die taalgebruik, hoflikheid en kleredrag moet pas by die status van die persoon met wie die onderhoud gevoer word Denscombe (2013).

Denscombe (2013) identifiseer die volgende vaardighede wat die onderhoudvoerder moet hê naamlik:

- Toon belangstelling;
- Is sensitief vir die emosies en gevoelens van die deelnemer;
- Is verdraagsaam wanneer daar lang stiltes is tussen antwoorde;
- Weet wanneer en hoe om die deelnemer te druk vir 'n antwoord;
- Som die antwoorde op en maak seker dat hy die deelnemer korrek verstaan het;
- Is nie-veroordelend

3.8.2 Ontspanne atmosfeer

'n Ontspanne atmosfeer en goeie verhouding met die deelnemers is ontbeerlik vir 'n suksesvolle onderhoud. Sensitiewe vrae moet liefsvol aan die begin van die onderhoud vermy word Maree (2013). Individuele onderhoude het binne 'n bekende en natuurlike omgewing plaasgevind. Die onderhoude het plaasgevind in 'n lokaal by die skool wat bekend is aan die deelnemers.

Die navorser het gepoog om sover as moontlik 'n ontspanne atmosfeer te skep om sodoende seker te wees van deelnemers se onverdeelde aandag. 'n Lokaal is gekies waar daar so min as moontlik onderbrekings sal wees. Minder formele sitplekreëlings

waar die navorser en deelnemer langs mekaar sit, skep 'n aangenamer atmosfeer vir gemaklike interaksie tussen die onderhoudvoerder en die deelnemer Denscombe (2013). Die sitplekke moet so gerangskik wees, sodat die partye met mekaar oogkontak kan maak.

3.9 VELDNOTAS

Gedurende individuele onderhoude is aantekeninge gehou om rekord van gebeure te hou. Veldnotas is nie opsommings van gebeure nie, maar 'n getroue omskrywing van wat gebeur het. Dit is uiters belangrik dat die veldnotas so gou as moontlik na die afloop van onderhoude gemaak word. Daar moet onderskei word tussen aantekeninge wat die gebeure, aktiwiteite of deelnemers beskryf en die navorser se persoonlike gedagtes. Hierdie aspek van die veldnotas sluit aan by die joernaal wat tydens die navorsing gehou is. Veldnotas of waarnemings word gebruik om dit wat tydens onderhoude plaasvind, op te teken.

Die veldnotas word die kern van 'n navorser se waarneming en vorm die grondslag van die ontledingsfase van sy navorsing. Daarom moet dit volledig en akkuraat as moontlik wees en moet die deelnemer se naam, die datum, tyd en plek insluit. Die veldnotas moet so gou as moontlik na die waarneming geskryf word.

'n Voordeel van die neem van veldnotas gedurende die onderhoud is dat dit inligting kan bevat oor die klimaat en atmosfeer waaronder die onderhoud gevoer is. Dit kan ook leemtes vul en leidrade verskaf oor wat die bedoeling was agter sekere stellings en kommentaar. Dit kan ook aspekte van nie-verbale kommunikasie omskryf wat navorsing kan beïnvloed Denscombe (2013).

Veldnotas is tydens en direk na die afloop van elke onderhoud neergeskryf sodat die navorser sy onverdeelde aandag tydens die onderhoud aan die deelnemers kon gee deur ongesteurd na hulle te luister. Veldnotas bevat addisionele data, byvoorbeeld hoe deelnemers in die teenwoordigheid van ander deelnemers optree en op tersaaklike inligting reageer. Die navorser kan selfs deelnemers se ingesteldheid teenoor onderhoude peil.

3.10 LOODSONDERSOEK

Geen navorsingsinstrument is foutloos nie. "Kwalitatiewe navorsers maak dikwels van 'n loodsstudie gebruik om die data-generering te toets." Joubert *et al* (2016). Die navorser kan begin om tekortkominge te identifiseer deur 'n loodsondersoek en toetsvrae aan 'n paar mense te stel om duidelikheid en korrektheid vas te stel. Die loodsondersoek is belangrik omdat dit help met die uitskakeling van foute sodat slegs die goeie data verkry kan word. Die loodsondersoek skep geleentheid vir kommentaar oor die geskiktheid en duidelikheid van vrae en vir die navorser om te besin oor die vrae Taber (2013).

Drie individuele onderhoude met opvoeders van 'n naburige skool, is in die loodsondersoek gebruik. Na afloop van die loodsondersoek het die navorser ook die geleentheid gehad om aspekte te identifiseer wat verder verfyn moes word. Slegs nadat die navorser heeltemal tevrede was met die proses, is daar met die dataversameling voortgegaan.

3.11 DATA-ANALISE EN KODERING VAN DATA

In kwalitatiewe navorsing word tekstuele analise gebruik. Die getranskribeerde onderhoude en die veldnotas wat tydens waarneming gehou was, word geanaliseer Joubert *et al* (2016).

Data-analise behels die organisering, kategorisering en verduideliking van data om sin te maak van die deelnemers se siening van die situasie en patrone, temas, kategorieë en reëlmatighede te identifiseer Maree (2013). Gedurende en na die data-insamelingsproses moet die navorser die data organiseer, kategoriseer, sintetiseer, interpreteer en weergee Bless, Higson-Smith & Sithole (2013).

Versamelde data kan nie vir hulself praat nie en moet geïnterpreteer word alvorens dit aangebied word en die navorser sin uit die fenomeen kan maak nie. Data volgens die onderskeie afdelings is van die agtergrondvraelys verkry deurdat deelnemers 'n keuse tussen vaste, gegewe intervale en opsies vanuit die agtergrondvraelys moet uitoefen. Data in hierdie navorsing is deur middel van individuele onderhoude met deelnemers veldnotas en dokumente ingesamel. Relevante, geskrewe dokumente soos

bywoningsregisters, leerderuitslae en verslae oor insidente is bestudeer. Hierdie dokumente het 'n verskeidenheid inligting verskaf oor die betrokke leerders.

Die versamelde data is met behulp van 'n tematiese analise ontleed. Die teks wat ontleed word handel oor 'n bepaalde tema. Tydens die analise word die volgende stappe gevolg:

Tabel 3.1: Stappe in tematiese analise: Joubert, Hartell, & Lombard (2016)

Beskrywing van tematiese analise		
1	Bekend raak met die data	Transkribeer die data; lees en herlees; teken die oorspronklike idees aan
2	Skep aanvanklike kodes	Kodeer die data en verbind relevante data met elke kode
3	Soek na temas	Verbind kodes in potensiële temas
4	Hersien temas	Kontroleer die temas om die kern vas te vang
5	Verfyn en benoem temas	Lig die kern van elke tema uit. Die benoeming van die temas kort en beskrywend wees
6	Lewer verslag	Analiseer geselekteerde uittreksels wat terugverwys na die navorsingsvraag en literatuur. Die data moet 'n verhaal vertel.

3.12 GELDIGHEID EN GELOOFWAARDIGHEID VAN DIE NAVORSING

Die geldigheid of betroubaarheid van die gevolgtrekkings wat afgelei word van aksie navorsing word bepaal deur die navorsingsontwerp en data-insamelingsmetodes Joubert *et al* (2016).

Geloofwaardigheid word bepaal deur die toepassing van triangulasie om die metodes van data-insameling en data-analise te ondersoek om vas te stel of daar enige ongerymdhede in die bevindings was. Die navorser sal daarna streef dat die bevindinge geloofwaardig en oortuigend is.

Die navorser moet seker maak dat alle bevindinge en interpretasies akkuraat is. Geldigheid beteken dat die navorser die akkuraatheid of geloofwaardigheid van die bevindinge deur strategieë bepaal, soos die nagaan van bevindinge deur 'n gelyke of

triangulering. Die interpretasie van bevindinge kan beïnvloed word deur persoonlike en politieke geskiedenis Creswell (2012).

Die kwalitatiewe navorser moet voortdurend verseker dat die navorsing geldig en geloofwaardig is. Geldigheid verwys na die kredietwaardigheid van die navorsing. Dit neem toe namate die navorser verskillende data navors en ooreenkomste daartussen tref. Geldigheid word verder versterk namate 'n navorser opvallende ooreenkomste in soortgelyke detail vind. Om die geldigheid van die navorser se ondersoek en data te bewys, het hy verskeie bronne gebruik. Data is verkry uit bevorderingskedules, onderhouds, vraelyste en notas van opvoeders.

Die leerders was oor 'n tydperk van nege maande deur die navorser gemonitor. Teen die einde van die studie het die navorser die inligting wat versamel was en die afleidings wat hy daarvan gemaak het, aan die betrokke opvoeders voorgehou om te bevestig of hulle daarmee saamstem of nie.

Ten einde verdere betroubaarheid van die vasgelegde data te verseker, is deelnemers ook versoek om die transkripsies en ontledings te evalueer en as 'n korrekte weergawe van die onderhoud af te teken. Hierdie geldigheidsproses het verseker dat die navorser die data korrek getranskribeer en gekodeer het en dat dit geen waninterpretasies en -voorstellings bevat nie.

Geloofwaardigheid van die navorsing is ook op die navorser se eerlikheid, opregtheid, openlikheid en afwesigheid van persoonlike gewin gebaseer.

3.13 KREDIETWAARDIGHEID EN BETROUBAARHEID VAN DIE NAVORSING

Die betroubaarheid van 'n meetinstrument kan vasgestel word deur elke keer dieselfde resultate te kry as dit vir ander respondente van dieselfde populasie gegee word Joubert *et al* (2016). Die kredietwaardigheid en betroubaarheid van die data kan verseker word deur die volgende metodes toe te pas.

3.13.1 Dataverifikasie

Die getranskribeerde data is vir kontrole aan die deelnemers verskaf terwyl 'n ervare navorser die navorsingsproses gekontroleer het. Nog 'n manier om die data te

kontroleer is deur gebruik te maak van triangulasie. Om dit te bereik, word die navorsing uit verskillende perspektiewe gedoen Solutions (2018).

3.13.2 Uitklaring met kundiges

Deelnemers in hierdie navorsing was opvoeders verbonde aan Laerskool A in Mosselbaai in die Suid-Kaap. Dit was noodsaaklik om te verseker dat die opvoeders hulle menings lig oor die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid.

Bydraes van ander kundiges op die gebied het aan die navorser die geleentheid gebied om openhartig, eerlik en sonder veronderstellings te wees sonder dat sy oordeel daardeur beïnvloed is. Die studie is aan medestudente voorgelê om hulle mening te toets.

3.13.3 Gesag van die navorser

Die navorser het reeds 'n graad verwerf by NWU en is die afgelope 32 jaar volttyds aan 'n laerskool verbonde waar hy reeds vir twaalf jaar 'n adjunk hoof pos beklee. Hy is onder andere verantwoordelik vir die dissipline van die leerders.

3.13.4 Gestruktureerde kohesie

Die navorser het tydens die onderhoude, kodering en analise van die data deurlopend gefokus op die effek wat die gebrek aan 'n effektiewe dissiplinebeleid het op die gedrag en uitslae van die leerders.

3.13.5 Toepaslikheid

Kwalitatiewe navorsing bestudeer die fenomeen in sy unieke, natuurlike konteks en laat min ruimte vir eksterne kontrole van veranderlikes. Toepaslikheid in kwalitatiewe navorsing verwys na die graad waarin bevindings van 'n ondersoek op 'n ander konteks of ten opsigte van ander deelnemers sonder veralgemening toegepas kan word Maree (2016). Weens die uniekheid van die navorsing was daar min geleentheid vir enige veralgemening. Toepaslikheid van data verwys ook na die mate waarin die navorser alle beskrywende data beskikbaar stel vir kontroledoeleindes. Hierdie kriteria sluit die woordelike transkribering van individuele onderhoude in. In die geval van die

navorsing is alle beskrywende data aan deelnemers vir kontroledoeleindes beskikbaar gestel.

3.13.6 Konsekwentheid

Geloofwaardigheid behels ook konsekwensie van data en die mate waarin die bevindings konsekwent onder dieselfde of soortgelyke omstandighede gemeet word. Die navorser het gedurende die onderhoude dieselfde onderhoudskedule en dieselfde prosedure met die dataversameling gevolg om alle veranderlikes te bestuur en konsekwensie te verseker.

3.13.7 Neutraliteit

Neutraliteit is die afwesigheid van vooropgestelde aannames in die navorsingsprosedure en resultate. Die resultate kan beskou word as neutraal as dit afkomstig is van die deelnemers en nie die opinie van die navorser nie (Maree (2013)). Die data moet vervolgens ook gebêre word en toeganklik gestel word vir ander navorsers. Die navorser was voortdurend tydens die ondersoek bewus van sy invloed. Daarom was gepoog om neutraal te staan deur nie vooroordele in die onderhoudsprosedures en bevindings te laat blyk of weer te gee nie.

3.14 ETIESE ASPEKTE

Navorsing moet berus op onderlinge respek, vertroue, beskerming, samewerking, beloftes en aanvaarde ooreenkomste en verwagtinge tussen al die partye wat aan die navorsing deelgeneem het. Die rol van die navorser sluit in die van samewerking, vertroue, openheid en aanvaarding omdat dit 'n indringende ondersoek is van die persoonlike ervarings van mense. Alle universiteite het bepaalde riglyne om te verseker dat die navorser eties korrek optree en om die deelnemers te beskerm (Joubert *et al* (2016)).

Die etiese vereistes wat gestel is vir die uitvoer van die beplande kwalitatiewe navorsing het volgens die riglyne en prosedures van die etiekomitee van Universiteit van Suid-Afrika geskied. Etiese aspekte sluit in dat die deelnemers se welstand en regte beskerm moet word. Hulle is ook voortdurend van die vertroulikheid, anonimiteit

en beskerming teen die misleiding verseker. Dit was dus belangrik dat alle deelnemers skriftelik moes instem om aan die navorsing deel te neem alvorens daarmee begin kon word. Deelnemers kon, ten spyte daarvan dat hulle ingestem het om aan die ondersoek deel te neem, in enige stadium onttrek. Die navorsing kon ook gestaak word indien dit nie volgens die voorafbepaalde standaard verloop het nie. Geen deelnemers het onttrek nie en data is vertroulik en anoniem hanteer.

Die volgende etiese beginsels het ook vir hierdie navorsing gegeld:

- Toestemming is van die Departement van Onderwys in die Wes-Kaap verkry om navorsing in die geselekteerde laerskool in Mosselbaai te doen.
- Deelnemers is verseker dat alle inligting streng vertroulik hanteer, betroubaar verwerk en veilig bewaar sal word.
- Deelnemers kon 'n ingeligte keuse maak of hulle aan die navorsing wou deelneem al dan nie en is verseker dat hulle in enige stadium vrywillig kon onttrek.
- Alle deelnemers is met deernis en respek hanteer en daar is niks gedoen om hulle skade te berokken of negatief te beïnvloed nie.
- Die data-insamelingsproses het nie ingemeng met enige deelnemers se werk- of klasure nie.
- Die hulp van 'n ervare navorser is vir tersaaklike aspekte van die navorsing gebruik om regverdigheid te verseker.
- Die regte en gevoelens van deelnemers is voortdurend in ag geneem om te verseker dat niemand as gevolg van die navorsing enige skade berokken is nie.

3.15 SAMEVATTING

Hierdie hoofstuk bevat 'n beknopte beskrywing van die navorsingsproses as geheel, insluitend die kwalitatiewe navorsingsontwerp en die kwalitatiewe wyse van data-insameling en -analise. Dit beskryf verder die navorsingsinstrumente wat

geïmplementeer is om te verseker dat die navorsing geloofwaardig is. Die navorsingsontwerp verduidelik die proses en stelselmatige ondersoek van die navorsingsprobleem en ook moontlike uitdagings en beperkinge wat voorsien kan word. Dit verskaf die struktuur aan die navorser se werkswyse.

HOOFSTUK 4

DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE

4.1 INLEIDING

Hierdie hoofstuk sluit in die bevindinge van die navorser se ondersoek na die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid in die laerskole in die Suid-Kaap. Sy bevindinge is gebaseer op diepgaande onderhoude met 16 opvoeders van 'n skool in die Suid-Kaap en die analise van hierdie betrokke skool se tersaaklike dokumente. Die doel van die studie soos beskryf in hoofstuk 1 kan in die volgende doelwitte verdeel word:

- Om vas te stel watter probleme ervaar word om dissipline effektief in skole te bestuur
- Om vas te stel hoe dissipline in effektiewe skole bestuur word
- Om vas te stel watter strategieë deur skoolbestuurspanne geïmplementeer kan word om die gedrag in skole beter te bestuur sodat leerderprestasie verbeter kan word
- Om aan die hand van die navorsingsresultate aanbevelings aan die betrokke partye te maak om die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid meer effektief te maak sodat leerderprestasie verbeter kan word.

Hierdie hoofstuk bevat 'n uiteensetting van die versamelde data om die primêre navorsingsvraag:

Wat is die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap om leerderprestasie te verbeter?

te beantwoord.

Die navorser het die data wat vanuit die onderhoude verkry is, gebruik om die bevindinge te staaf wat hy uit die dokumentanalise gemaak het.

Die navorser wil vervolgens die data-analise-metode verduidelik wat hy in hierdie studie gebruik het. Die navorser was uiters versigtig om geloofwaardige data te versamel. Hy het alle potensiële data deeglik, akkuraat en sistematies opgeteken. Die prosedure behels die voorbereiding, organisering en kodering van die data, die bepaling van temas en kategorieë, die interpretering van die data en laastens die aanbieding daarvan.

Die navorser het 'n rekenaar gebruik om die ingesamelde data te liasseer. Lêers is geskep vir dokumente en vir onderhoude. Dit het hom gehelp om die groot aantal data in kleiner, hanteerbare dele te verdeel.

Die onderhoude is gekodeer om te onderskei tussen die prinsipaal, departementshoofde en onderwysers. Die navorser het die volgende stelsel gebruik:

P – Prinsipaal

HOD – Departementshoof

O – Onderwyser

Hy het vervolgens voortgegaan om die temas te vind deur weer na die onderhoude te luister en die getranskribeerde notas daarvan te lees. Indien meer as een opvoeder dieselfde antwoord op 'n vraag gegee het, is dit as 'n tema gegroepeer. Afleidings en aanbevelings is gemaak, tabelle is gekonstrueer en grafieke is ontwikkel uit die versamelde data. Die bevindinge is tydens werksessies met ander hoofde gedeel.

Creswell (2012) meld dat verskeie rekenaarsagteware beskikbaar is om data te analiseer. Dit laat die navorser met 'n keuse om die data met die hand te analiseer of om die analise met behulp van 'n rekenaar te doen. In hierdie studie het die navorser die data met die hand ontleed. Creswell (2012) stel voor dat hand-analise gebruik word as die data uit minder as 500 getranskribeerde bladsye bestaan. Creswell (2012) noem ook dat die hand-analise voordelig is as die navorser betrokke by die insameling van die data was en 'n belang in die data het. Die navorser was voorheen deel van die personeel waar hy die data versamel het en het al die data self versamel.

Alhoewel die data met die hand geanaliseer was, is die transkripsies gedoen deur Julia Martinelli van Cyber Transcription Services, kodering, reorganisering en

herstrukturering is met 'n rekenaar gedoen. Al die geanaliseerde data van die kwalitatiewe ondersoek is gebruik om 'n komplekse fenomeen,

Wat is die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap om leerderprestasie te verbeter?

beter te verstaan.

4.2 DIE NAVORSINGSPROSES

Data is deur semi-gestruktureerde onderhoude en die ontleding van die skool se relevante dokumente versamel. Sestien opvoeders, insluitende die prinsipaal, het aan die onderhoude deelgeneem. In die individuele onderhoude het die navorser 21 vrae aan die deelnemers gestel. Dieselfde vrae is aan al sestien deelnemers gestel om konsekwentheid te verseker. Die navorser het gedurende die onderhoude dieselfde onderhoudskedule en dieselfde prosedure met die dataversameling gevolg om alle veranderlikes te bestuur en konsekwensie te verseker.

Hierdie onderhoude het die navorser gehelp om die kompleksiteit daarvan te verstaan om 'n effektiewe dissiplinebeleid in die Suid-Kaap te implementeer.

Die opvoeders se identiteit is ten alle tye verseker deur die gebruik van alfanumeriese kodes. Die navorser het ook die opvoeders verseker dat hulle deelname vrywillig is en dat hulle enige tyd kan onttrek. Die deelnemers het hul toestemming gegee deur 'n toestemmingsvorm (Bylaag F) te teken.

Die navorser was deurgaans bewus dat elk van die 16 deelnemers verskillende ervarings het en dat hulle reaksie en antwoorde nie dieselfde sal wees nie. Dit het die navorser in staat gestel om met 'n oop gemoed en sonder vooroordeel na die opvoeders te luister wanneer hulle vertel het van hulle ondervindings en hoe hulle dissipline in hul onderskeie klaskamers hanteer.

In hierdie studie is die opvoeders gevra om te praat oor hoe hulle dissipline in die klaskamer bestuur en of hulle almal dieselfde reëls en prosedures volg. Die onderhoudskedule is eers voor die aanvang van die onderhoud met die deelnemers gedeel om te verhoed dat hulle inligting gaan inwin en dan onakkurate antwoorde te

gee. Die vrae is slegs gebruik as 'n riglyn en die deelnemers was gevra om op hul gemak te wees en uit ondervinding te praat.

Die deelnemers het elkeen 'n toestemmingsbrief onderteken dat hulle vrywillig deelneem en met hulle goedkeuring is die onderhoud digitaal opgeneem. Elke deelnemer het ook 'n brief ontvang waarin daar verduidelik is dat hulle aan 'n individuele onderhoud gaan deelneem. Die brief het verduidelik wanneer en waar die onderhoude gaan plaasvind. Om geloofwaardigheid te verseker, word in die brief ook genoem dat die deelnemer 'n kopie sal ontvang van die transkripsie om te verseker dat dit 'n ware weergawe is van die onderhoud.

Die toestemmingsbrief het ook die deelnemers verseker dat hulle identiteit nie bekendgemaak sal word nie en dat hulle nie aan enige risiko's blootgestel sal word nie. Die brief verseker ook die deelnemers dat die inligting wat hulle verskaf en hulle kommentaar streng vertroulik is. Die data en opnames word met 'n wagwoord beskerm en slegs die navorser het daartoe toegang. Die toestemmingsbrief noem ook dat die inligting en bevindinge gebruik gaan word in 'n akademiese tesis. In die brief word ook genoem dat hulle 'n kopie van die verslag sal ontvang waarin die bevindinge en aanbevelings aangedui sal word. Die Wes-Kaapse Onderwys Departement (WKOD) het skriftelike toestemming verleen dat navorsing by die betrokke skool gedoen mag word. Hierdie toegang was noodsaaklik en het die navorser gehelp om insig te kry in die manier hoe dissipline by Skool A bestuur word.

Nadat al die data versamel is, is dit geanaliseer om temas te identifiseer. Hierdie temas wat afgelei was, van die navorsingsdoelwitte, is geïdentifiseer en gekodeer deur die transkripsie van die onderhoude deeglik te bestudeer. Laastens is konsepte ontwikkel en afleidings is gemaak op grond van verhoudings, patrone en temas wat na vore gekom het.

4.3 AGTERGRONDINLIGTING EN VERBANDHOUDENDE BESKOUINGS

4.3.1 Inleiding

Die laerskool in die Eden en Sentraal-Karoo Onderwysdistrik wat die navorsingsveld van hierdie studie uitmaak, word voorgestel as Skool A. Skool A is 'n enkelmedium-

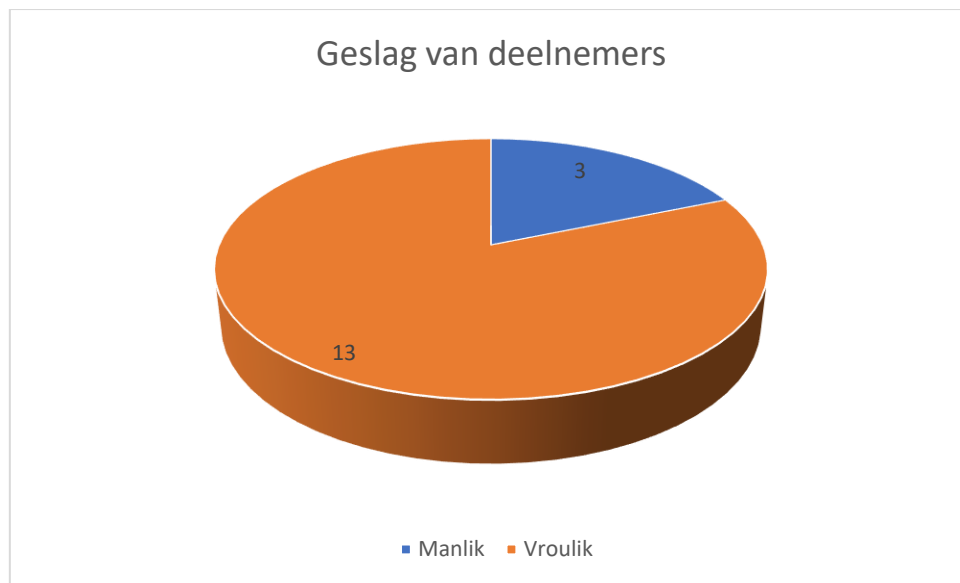
Afrikaanse skool. Die leerders se huistaal is oorwegend Afrikaans, terwyl ongeveer 40% van die leerders Xhosa-sprekend is. Skool A het 'n leerdertal van 547. Die skool is deur die onderwysdepartement as 'n kwintiel 4-skool geklassifiseer, maar 90% van die leerders woon in mindergegoede areas en stap ongeveer vier kilometer om by die skool te kom. Die deelnemers ken die navorser, want hy was tot en met 1 Julie 2018 deel van die personeel. Die navorser is bevorder tot prinsipaal by 'n ander skool in die Wes-Kaap. Hulle het hom vertrou en het die vrae met vrymoedigheid beantwoord.

4.3.2 Biografiese inligting van deelnemers

Diepgaande individuele onderhoude is met 16 opvoeders van Skool A in die Suid-Kaap gevoer. Uit die 16 deelnemers onderrig 8 in die Grondslagfase en 8 in die Intermediêre en Seniorfase. Dit sluit die prinsipaal en die twee departementshoofde in. In hierdie afdeling word die statistiese data wat ingesamel is, bespreek. Die opvoeders se posisie, jare ondervinding, graad en fase, geslag, ouderdom en hoogste kwalifikasie word bespreek.

4.3.2.1 Geslag van die deelnemers

Hierdie afdeling bespreek die geslag van die leerders. Figuur 4.1 illustreer die data aangaande die manlike en vroulike opvoeders wat aan die onderhoude deelgeneem het.

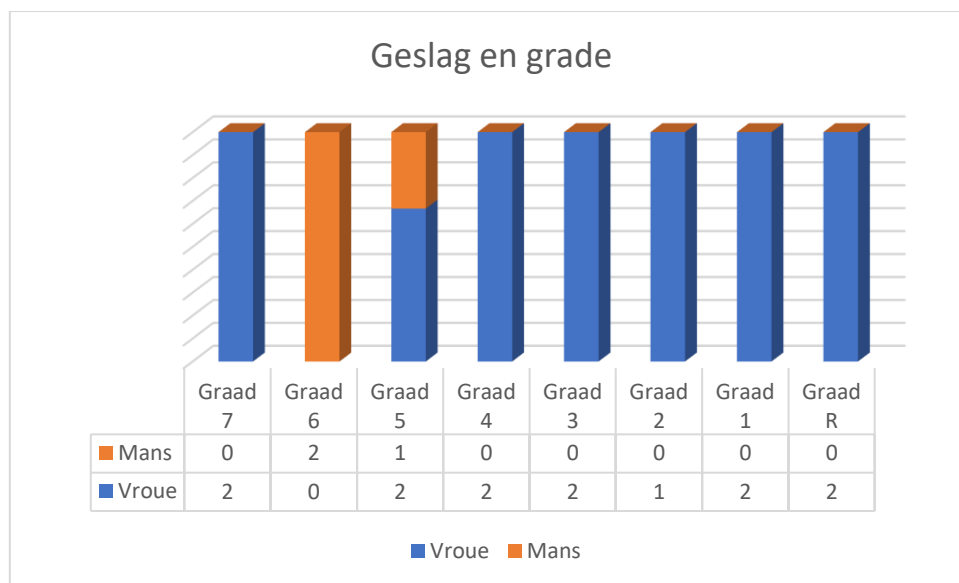

Figuur 4.1 Geslag van die deelnemers

Uit die totaal van 16 deelnemers was drie mans en 13 vroue. In die Grondslagfase is sewe vroue. In die verlede is dames wat standerd 6 en standerd 8 (graad 8 en 10) geslaag het, toegelaat om vir 'n tweejaar-onderwyssertifikaat aan 'n onderwyskollege te gaan studeer. Hulle was dan net toegelaat om in die Grondslagfase te onderrig. Twee van die 13 vroue is departementshoofde en die prinsipaal is manlik. Die posisie van die adjunkhoof is tans vakant, omdat hy bevorder is na 'n ander skool.

4.3.2.2 Graad en fase

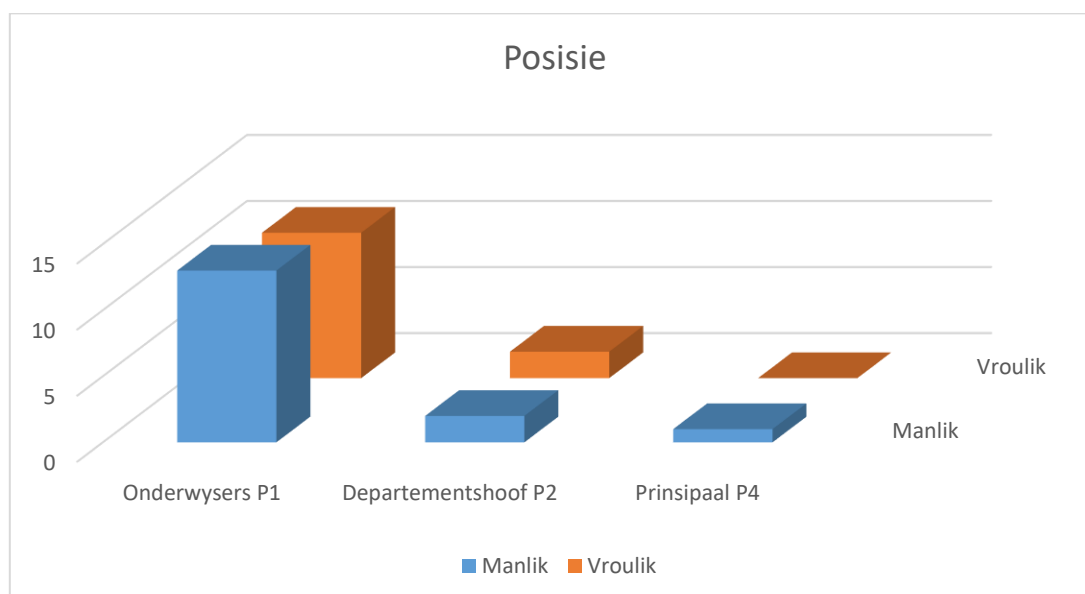
Die skool is verdeel in twee fases, naamlik Graad R-3 (Grondslagfase) en Graad 4-7 (Intermediêre en Seniorfase = Intersen). In die Grondslagfase onderrig slegs vroue en in die Intersen beide mans en vroue. Figuur 4.2 dui die aantal opvoeders en geslag per graad aan.

Figuur 4.2. Geslag van opvoeders en grade wat onderrig word

4.3.2.3 Posvlak van die deelnemers

Die meeste deelnemers is Posvlak 1-opvoeders. Hulle is nog nie in bestuursposisies nie. Daar is twee departementshoofde, een in elke fase, en beide is vroulik. Die departementshoof van die Grondslagfase is ouer en het meer ondervinding as die ander een. Die adjunkhoofpos is tans vakant en sal in die loop van 2019 gevul word. Die prinsipaal het 10 jaar ondervinding in hierdie posisie en was voorheen 'n departementshoof by die skool.

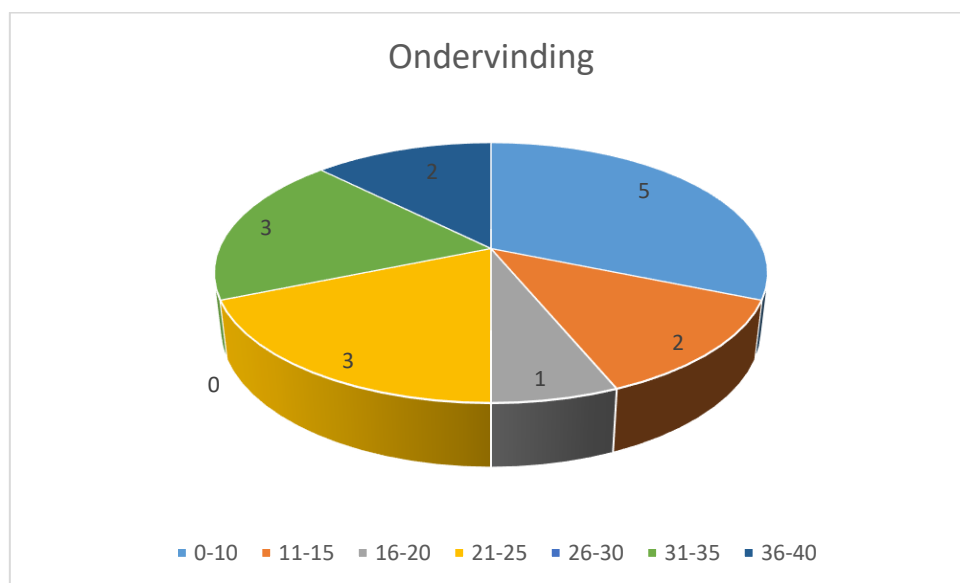
Figuur 4.3 Posvlak van opvoeders

4.3.2.4 Ondervinding

Die deelnemers se onderwyservaring wissel van 2 tot 39 jaar en die meeste van hulle het al by verskeie ander skole onderrig. Die ondervinding word hieronder geïllustreer.

Tabel 4.2: Jare ondervinding van opvoeders

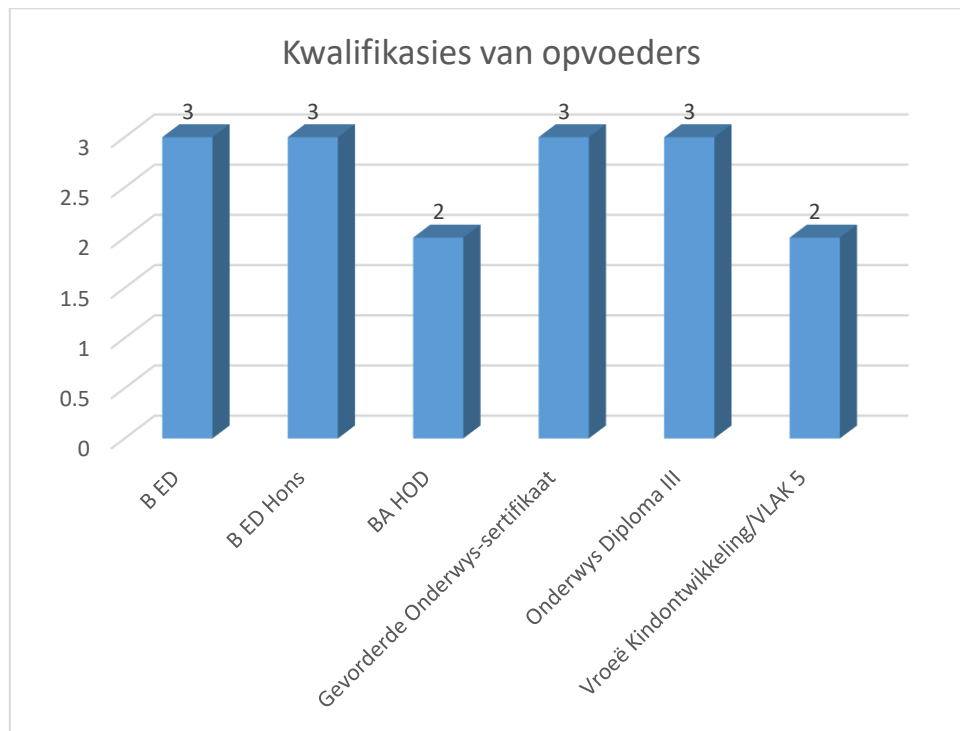
Aantal jare ondervinding	Getal opvoeders
0-10	5
11-15	2
16-20	1
21-25	3
26-30	0
31-35	3
36-40	2

Figuur 4.4 Ondervinding van deelnemers

Die skool bestaan al langer as 90 jaar, maar moes as gevolg van die ontwikkeling van die dorp na die westekant van die dorp verskuif. Die skool is alreeds 15 jaar op die huidige perseel. Die meeste opvoeders het van omliggende skole by Skool A aangesluit. Die opvoeders wat van die oorspronklike skool af gekom het, het al die diens verlaat.

4.3.2.5 Kwalifikasies van opvoeders

Figuur 4.5 Kwalifikasies van opvoeders

Die kwalifikasies van die opvoeders strek van Vroeëkind-ontwikkeling tot BEdD Hons. Slegs een opvoeder in die Grondslagfase het 'n BEd-graad en in die Intersens-fase is daar net een opvoeder wat nie 'n graad het nie. Die opvoeders wat nie 'n graad het nie, het onderwysdiplomas en onderrig in die Grondslagfase.

4.4 DATA-ANALISE EN INTERPRETASIE

Die data-analise het tot die voorstelling van geïdentifiseerde temas, patrone en kategorieë aanleiding gegee. Agt temas, waaronder klaskamerbestuur, strategieë om leerdergedrag te verbeter, verbetering van 'n effektiewe dissiplinebeleid, gedragsprobleme wat ervaar word en gedrag wat bydra by tot swak uitslae, die rol van die SBS en SBL, buitemuurse betrokkenheid en die 4R-raamwerk, is met behulp van die analise geïdentifiseer. Herhaalde patrone, geïdentifiseerde temas en verskillende kategorieë word deur aanhalings uit getranskribeerde onderhoude geverifieer. Die data-analise en interpretasie word in ooreenstemming met die navorsingsvrae aangebied. Die temas en die subtemas wat deur middel van data-analise geïdentifiseer is, word in die volgende tabel vertoon.

Tabel 4.2 Opsomming van temas en subtemas ontwikkel vanuit die data

TEMA	SUBTEMAS
Klaskamerbestuur	Effektiewe onderrig Ouerbetrokkenheid Belonings Ontnemings
Strategieë om leerdergedrag te verbeter	Alternatiewe vir lyfstraf Detensie
Verbetering van 'n effektiewe dissiplinebeleid	Wie is verantwoordelik vir die opstel van die beleid Gereelde hersiening Effek van dissiplinebeleid
Gedragsprobleme wat ervaar word	Respek Onderbrekings Raserig Weier om te werk
Swak gedrag dra by tot swak uitslae	Sisteem
Rol van SGB en SBS	Opleiding van SGB Besluitneming
Buitemuurse betrokkenheid	Bou verhouding met die leerder Leer die leerder ken
Die 5R-raamwerk om verhoudinge te bou en gedrag te bestuur	Rights (regte) Responsibilities (verantwoordelikhede) Routines (roetines) Rules (reëls) Response (reaksie)

Die temas wat geïdentifiseer is en in die tabel verteenwoordig word, sal bespreek en ondersteun word deur voorbeelde uit die 16 onderhoude word. Die bevindinge sal ontleed en met behulp van ondersteunende literatuur vertolk word. Die eerste tema wat geïdentifiseer word, is klaskamerbestuur en die toepassing daarvan op 'n daaglikse basis.

4.4.1 Klaskamerbestuur

Vier subtemas, naamlik effektiewe onderrig, ouerbetrokkenheid, belonings en ontnemings is geïdentifiseer tydens die onderhoude met die 16 opvoeders. Elkeen sal afsonderlik ondersoek word.

Die leerders se bewuswording van hul menseregte het bygedra dat leerders die onderwysers se gesag ondermyn (Oosthuizen, 2010; cf. 2.4.5). Om 'n klaskamer effektief te bestuur moet daar 'n kultuur van orde en dissipline wees (Oosthuizen, 2010; cf. 2.4.6), en prosedures en gedragskodes moet in plek wees. Hierdie gedragskode moet die onduidelikhede uitskakel en almal moet bewus wees watter prosedures moet gevolg word om dissipline aan te spreek.

Uit die onderhoude blyk dit dat daar by Skool A nie duidelike prosedures gevolg word nie en dat elke onderwyser dissipline verskillend toepas.

4.4.1.1 Effektiewe onderrig

Effektiewe onderrig is die kernfunksie van enige skool Clarke (2012). Om hierdie funksie te verrig, verg dat klaskamerbestuur en dissipline voorrang moet geniet. Skole moet verskeie dissiplinêre strategieë gebruik en dit moet by die meeste vergaderings bespreek word. Skool A bespreek egter nie gereeld dissipline nie. Uit die analise van die dokumente het die navorser bevind dat dissipline sedert 2016 nie in die personeelvergaderings bespreek is nie. Vir die tydperk Januarie tot Mei 2018, was dissipline nie 'n agendapunt van die skoolbestuursplan, skoolbeheerliggaam, fase- en vakvergaderings nie.

Uit die onderhoude kom dit ook voor dat opvoeders hul eie strategieë in die klas volg en dat daar nie 'n duidelike patroon is hoe dissipline in die skool hanteer word nie. Sekere opvoeders verwys dissiplinêre probleme na hul lynbestuurders of die prinsipaal terwyl ander dit self probeer oplos.

O 1:

Ek mag sê, dis, vir my voel dit of dit non-existent is, omdat daar in die eerste plek nie iemand aangestel is om, of die persoon is aangestel maar hy doen nie

sy werk nie, so niemand regtig gee vir jou leiding as dit kom by dissipline nie.

Die onderwyser in die klas moet dit basies self uitsorteer.

Die opvoeders is onseker watter dissiplinêre maatreëls om toe te pas (cf. 2.2.5.) en verwar ook die leerders, want elke opvoeder pas dissipline op sy eie unieke manier toe. Voordat daar van leerders verwag kan word om goeie gedrag in die skool te toon, moet hulle duidelik weet wat die skoolgemeenskap van hulle verwag. Duidelike, deursigtige reëls en verwagtinge moet opgestel en deur almal toegepas word. "A school with transparent rules that are well understood by all students in that school will have fewer difficulties with bullying ..." Redelike en billike beleide rakende gedragsprobleme, die gebruik van straf, die tipe straf en belonings moet deel wees van die skool se dissiplinebeleid (cf. 2.4.7.1).

Opvoeder 3 hanteer die dissipline in haar klaskamer deur die leerder wat hom wangedra, na die lynbestuurder (DH) te stuur en maak selfs van uitsetting gebruik:

So ek stuur ook maar 'n kind na 'n Juffrou toe, of soms is dit nodig om die kind net uit die omgewing van die klas te kry.

Om aan hom/haar te toon dat sy optrede nie die goedkeuring van die onderwyser wegdra nie, is dit nodig om hom vir 'n rukkie van sy regte en voorregte te ontnem (cf. 2.4.7.4). Die opvoeder ontnem die kind van een van sy fundamentele regte, naamlik die reg op onderwys. Oosthuizen (2010) is egter van mening dat 'n gedissiplineerde skoolmilieu voorrang geniet bo dié van die individuele oortredende leerder. Isolering van die leerder kan geskied deur die leerder buite die klas te laat sit of staan, waar hy nog steeds kan volg wat in die klas gebeur. Op hierdie manier word sy/haar reg op onderwys nie geskend nie.

'n Effektiewe dissiplinebeleid sal egter verseker dat leer sal plaasvind en die opvoeder minder sal fokus op die handhawing van dissipline. Streng, konsekwente en regverdige dissipline, asook deeglike lesvoorbereiding wat leerderbetrokkenheid insluit, word beskou as die effektiëste maniere om dissipline te handhaaf Lessing & De Witt (2011). Lessing en De Witt (2011) noem ook verder dat onderwysers weg moet beweeg van 'n dissiplinestelsel wat gebaseer is op straf, maar eerder moet fokus op die ontwikkeling van innerlike dissipline (positiewe dissipline) waar leerders

bepaalde gedragskodes en maniere om op te tree hulle eie maak Lessing & De Witt (2010).

'n Effektiewe dissiplinebeleid waarby die ouers ook 'n inset gelever het, sal kommunikasie met die ouer rondom leerderdissipline verminder.

4.4.1.2 Ouerbetrokkenheid

Ouerbetrokkenheid is 'n term wat algemeen in die skoolgemeenskap gebruik word. Gewoonlik word dit vereenselwig met ouers se deelname aan skoolaktiwiteite asook hul ondersteuning ten opsigte van hul kinders se opvoeding. Ouerbetrokkenheid is noodsaaklik om vennootskappe met families en die breë gemeenskap te vorm. Daarom is dit nodig dat die skool al die ouers betrek om betrokke te raak by die skool, veral die ouers van die risiko-leerders. Die skool is op sy beurt weer betrokke by gemeenskaps-aksies om die ouers se vertroue te wen (cf. 2.4.6). Een van die voordele van ouerbetrokkenheid is positiewe leerdergedrag Ellis, Morgan & Reid, (2013); cf. 2.4.6).

Die onderwysstelsel is onlosmaaklik verbind met die ouers en die gemeenskap Van der Westhuizen (2016). Die ouers heg waarde aan onderwys, want hulle wil graag sien dat hulle kinders suksesvol sal wees. Die skool moet dus aan die opleiding- en opvoedingsbehoefte van die gemeenskap voldoen Van der Westhuizen (2010). Dit is daarom noodsaaklik dat die ouers op hoogte gehou word oor hulle kinders se vordering.

Kommunikasie is noodsaaklik in enige verhouding, veral dié tussen die opvoeder en die leerder. Coetzee *et al.* (2011) beskryf die noodsaaklikheid van kommunikasie soos volg: "... effective communication skills form the foundation for sound classroom management." Van der Westhuizen (2010) beskryf die belangrikheid van kommunikasie as "... essential for motivating people ..." Effektiewe kommunikasie behels gereelde interaksie met die ouers om die leerder se vordering en gedrag te bespreek. Om onderrig en leer te verbeter is dit noodsaaklik dat daar 'n gesonde verhouding tussen die skool en die gemeenskap moet wees Van der Westhuizen, (2010). Hierdie kommunikasie moet egter nie net beperk wees tot klagtes oor die leerder se swak uitslae of gedrag nie, maar ook positiewe dinge. Die opvoeders van

die skool kommunikeer op verskillende maniere met die ouers, maar ongelukkig net oor die negatiewe.

O 4:

So, ons kommunikeer deur briewe, of ons bel die ouers, of as hulle smiddae hulle kinders self kom haal, dan bespreek ons dit self met hulle.

O 3 reageer soos volg:

... ek stuur 'n SMS en sê vir die ouer, ek het vandag baie met die kind gesukkel, die kind wil nie sy huiswerk doen nie, die kind wil nie werk nie, praat 'n bietjie met die kind, of die kind gee gedragsprobleme, praat met die kind.

Om 'n kultuur te skep van orde en dissipline is dit noodsaaklik om al die deelnemers, waaronder die ouers, te betrek Oosthuizen (2010). Deur die ouers te betrek, gee vir hulle die gevoel van betrokkenheid en verantwoordelikheid. Wanneer ouers betrokke is by die aktiwiteite van die skool, word opvoeding 'n gesinsangeleentheid, wat baie voordelig is vir die leerder. Namate die ouers en onderwysers mekaar beter leer ken, begin hulle mekaar meer te vertrou (cf. 2.2.4). In 'n effektiewe skool is daar gedurig kommunikasie tussen die skool en die ouer, want dit bevorder positiewe leerdergedrag Ellis *et al* (2013); cf. 2.4.6). Kommunikasie tussen die ouer en die skool dra ook by tot beter leerderprestasie:

when parents are informed and involved in the classroom or at the school, students do better academically. Grades and graduation rates go up, truancy and misbehavior go down. Students also have higher self-confidence, and feel more supported in their learning Krasnoperova (2015).

The complete and optimum development of the child rest with the educative partnership between parents and teachers (Van der Westhuizen, 2010:430).

4.4.1.3 Belonings

Van die opvoeders beloon leerders vir goeie gedrag. Sommige gee fisiese belonings soos O 2 en O 3 noem:

Foeitog, ons probeer hulle hartjies steel, deur hulle ietsie te gee. Ons bring altyd pakke lekkers, of 'n lemoen of 'n appel, en dan sê ons, as julle nou gaan stil wees, of julle mooi gedra, of as die groepie nie gaan raas of skreeu of onbeskof is nie, dan kry julle altyd ietsie. So ons gee altyd vir hulle ietsie om te eet, en dit maak hulle baie opgewonde. So daar is baie kere wat hulle luister dan na ons.

Ander opvoeders soos O 3 stem saam en beloon leerders deur hulle aan te moedig deur positiewe woorde.

O 3:

... maar jisso, jy het darem mooi maniere vandag, juffrou is so trots op jou. Weet jy, hierso is vir jou 'n rand, gaan koop vir jou 'n pakkie chips.

Die doel van belonings is om positiewe gedrag te bevorder en te verseker. Sommige skole beloon leerders met debietpunte indien die leerder goed gedoen het. Hy of sy kan egter weer die punte verloor indien sy/haar gedrag nie na wense is nie Oosthuizen (2010; Porter (2014) (par 2.4.7.3). Burnett en Mandel (2010) bevind in hulle studie dat leerders goed voel as hulle beloon word en dat hulle self harder probeer om meer geprys te word. Die bestuursplan van die betrokke skool gee erkenning aan leerders wat akademies en op sportgebied presteer deur hulle tydens die byeenkoms aan die skool voor te stel. Hulle gee egter nie erkenning aan die leerders wie se gedrag goed is nie.

Ander soos O 1 gebruik positiewe woorde om leerders te beloon:

Kom ek sê vir u, motiveer, gelukwensing, bedank, nie net kritiek lewer op die kind nie. Gee die kind positiewe, as hy iets reg doen, 'n positiewe regwysing ook. Moenie net die verkeerde in hom sien nie. Laat hom goed voel, wanneer dit nodig is ...

Baie leerders voel trots as hulle geprys word, maar verkies dat dit privaat gedoen word Burnett & Mandel (2010). Sommige opvoeders, soos O10, verkies egter om leerders van hul regte te ontnem eerder as om hulle te beloon. As leerders geprys word wanneer hulle goed doen, moedig dit hulle aan om liever goed te wil doen Childline South Africa (2012); cf. 2.4.7.3.

O 10 se respons op die vraag, watter alternatiewe vir lyfstraf sy in haar klaskamer gebruik, is:

... stuur ek hulle uit.

O 12 gebruik ook dieselfde alternatief:

vir hulle is dit baie belangrik om voor te staan in die ry, en of naby my te sit. Dan straf ek nou, dan sit ek hulle nou agter. Maar somtyds, dan moet ek hulle 'n bietjie weghaal van die groep af, as ons op die mat sit in 'n groep, en hulle gee daar probleme, dan sê ek hulle moet teruggaan en by hulle tafeltjie gaan sit. En dit is iets wat hulle nie van hou nie.

Dit moedig hulle aan om hulle gedrag te verbeter, moedig self-dissipline aan. Dit moedig hulle ook aan om hulle gedrag op positiewe versterking te skoei. "Praise is a powerful tool" Schwartz (2010); cf. 2.4.7.1.

4.4.1.4 Ontnemings

Nog 'n manier om aan die leerder te toon dat sy/haar optrede nie die goedkeuring van die onderwyser wegdra nie, is om hom/haar vir 'n rukkie van sy regte en voorregte te ontnem (cf. 2.4.7.4). Só byvoorbeeld kan 'n leerder nie toegelaat word om 'n wedstryd te speel nie. Die leerder word as straf in afsondering geplaas. Sommige deelnemers laat die leerders nie toe om gedurende die pouse uit te gaan nie. Die leerder word sy reg om te speel en te beweeg ontnem.

Die uitsprake van verskeie respondente dui aan dat hulle detensie as 'n alternatiewe vorm van straf gebruik om die leerders te dissiplineer:

Indien ek 'n kind regtig moet straf, dan sal ek die ouers se toestemming vra, om daardie groepie kinders, want dit is gewoonlik nie net een op 'n dag nie, dit is 'n paar, in te hou pouse tyd. Hulle kan nog steeds hulle broodjie eet, maar ek is ook in die klas, die deur is oop, en hulle moet maar daarso sit en op hulle armpies lê, want vir hulle is dit 'n groot straf, want hulle wil gaan speel. En dit werk weer vir my, want môre weet hulle, nee ek wil gaan speel, ek gaan nie vandag stout wees nie, want ek wil nie weer pouse in die klas sit nie (O4).

Ek hou my kinders in. In die eerste plek straf hulle deur te sê: "Julle kan nie pouse uitgaan nie." Dis 'n groot straf vir hulle. En dan straf ek hulle ook deur hulle na skool miskien 'n ekstra 5 of 10 minute te hou. Dis vir hulle ook 'n verskriklike straf as hulle sien die res van die kinders gaan huis toe en hulle moet daar bly (O5.)

Ek laat hulle onder my tafel sit. Al dan nie, stuur ek hulle uit (O2).

Al drie opvoeders maak gebruik van 'n soort van detensie wat al in hoofstuk 2 bespreek en bevind was dat dit nie so suksesvol is nie. Navorsing het getoon dat dit nie baie effektief is nie en dat die straf lank na die oortreding toegepas word. Anon (2015) beskou detensie as nutteloos, want "die meeste van die tyd dat kinders na die muur sit en staar" en kry nie die geleentheid om te dink oor wat hulle verkeerd gedoen het nie Du Toit *et al* (2016) cf. 2.4.7.2).

Die opvoeders van Skool A maak ook van verskeie strategieë gebruik om die leerdergedrag te verbeter.

4.4.2 Strategieë om leerdergedrag te verbeter

Om leerdergedrag te verbeter, moet daar duidelike, deursigtige reëls wees en wat vir almal verstaanbaar is. Redelike en billike beleide wat die gebruik en tipe straf aandui en belonings moet deel wees van die skool se dissiplinebeleid. Opvoeders by Skool A maak van verskillende metodes, selfs onwettig, gebruik as alternatief vir lyfstraf. Sommige van hulle maak gebruik van detensie wat deur Du Toit *et al* (2016); cf. 2.4.7.2 as nutteloos beskryf word.

O 3 maak gebruik van die volgende metode om dissipline mee te bestuur:

Eintlik vat ek maar net 'n stoel, dan laat ek die kind met die stoel so in die lug staan, armpies raak lam, dan sal jy sien die gesiggie begin trek, of daar kom 'n traantjie uit, klaar, dan gaan die kind weer sit. Maar ons probeer regtig nie slaan aan 'n kind nie, glad nie.

Die opvoeder is onder die indruk dat lyfstraf net die toediening van houe is, maar word deur Namibia (2018) beskryf as: "... wanneer 'n gesagspersoon fisieke krag gebruik met die bedoeling om pyn te veroorsaak as 'n vorm van dissipline". Die alternatiewe metode wat deur hierdie opvoeder gebruik word, veroorsaak ook pyn. Dissipline het nie ten doel om pyn te veroorsaak nie, maar om die persoon te laat onderskei tussen reg en verkeerd.

O7 en O8 is van diegene wat nog detensie gebruik en het met mekaar saamgestem:

Ek sal soms kinders wat, nie vir gedragsprobleme nie, maar wat byvoorbeeld weier om te werk, daardie kind sal ek pouse, een van die twee pouses inhou. Maar dan bly ek saam met die kind in die klas terug. Maar eintlik dis nou ook 'n straf vir myself, maar ek doen liever dit want ek is verantwoordelik om toe te sien dat die kind sy werk doen.

O 8 hou haar kinders in:

In die eerste plek, ek straf hulle deur te sê julle kan nie pouse uitgaan nie. Dis 'n groot straf vir hulle. En dan straf ek hulle ook deur hulle na skool miskien 'n ekstra 5 of 10 minute te hou. Dis vir hulle ook 'n verskriklike straf as hulle sien die res van die kinders gaan huis toe en hulle moet daar bly. Dis eintlik mos nou moeilik, mens se hande is nou as te ware afgekap as dit by dissipline kom. Maar dis eintlik op die oomblik al wat ons kan doen, bly pouse in, bly na skool in, of soms laat ek hulle ook sommer 'n takie doen, soos omdat jy oortree het, moet jy vanmiddag miskien die klas uitgee. So, daardie soort dingetjies.

Die opvoeders maak gebruik van straf eerder as om goeie gedrag te versterk. 'n Effektiewe dissiplinebeleid het ten doel om "... an instrument of support and inclusion, not removal and isolation" Schimmer (2013); cf. 2.5.3.1.

O 5 is die enigste opvoeder wat van uitskryfwerk gebruik maak:

Ek sal miskien vir hulle sê, skryf net so tien keer vir my uit, môre gaan ek my gedra, of so tien sinnetjies van ek gaan my maniere verander. En op die manier leer hulle sommer lees ook en skryf.

Die verskillende metodes, waarvan sommige onwettig, dui daarop dat die SBS nie dissipline met die personeel bespreek nie en dat skoolhoofde, beheerliggame en opvoeders behoort bemagtig te word in leerderdissipline. Dit sal hulle in staat stel om 'n effektiewe dissiplinebeleid op te stel wat voorsiening maak vir ondersteuning en regstelling in plaas van straf Chafoulees *et al* (2013); cf. 2.5.2.

Dit is dus uiters belangrik dat die skool 'n dissiplinebeleid het wat deur die hele skoolgemeenskap aanvaar en toegepas word. Indien gedragskodes op sodanige wyse opgestel is dat opvoeders duidelik weet hoe spesifieke tipes wangedrag hanteer moet word, sodat ook leerders wat selfs geringe wangedrag toon, onmiddellik aangespreek en gestraf kan word, sal opvoeders meer in beheer wees van die dissipline in hulle klaskamers. Dit sal ook bydra dat leerders nie gedurig die reëls

oortree en hulle skuldig maak aan wangedrag nie. Om die beleid konsekwent toe te pas, moet opvoeders deeglik bewus wees van die inhoud van die beleid Müller (2012); cf. 2.2.5.

4.4.3 Verbetering van 'n effektiewe dissiplinebeleid

'n Effektiewe dissiplinebeleid het ten doel om verkeerde leerdergedrag sonder pyn reg te stel en dit word deur die hele skool toegepas. Die beleid maak voorsiening vir ondersteuning en regstelling in plaas van straf (par. 2.5.2). Dit sal ook bydra dat almal konsekwent optree in die hantering van dissipline, wat sal bydra tot 'n stabiele en gedissiplineerde omgewing. Volgens Oosthuizen (2015) kan die inkonsekwente optrede 'n negatiewe kultuur by die skool skep.

4.4.3.1 Wie is verantwoordelik vir die opstel van die beleid

Die SASW bepaal dat die SBL verantwoordelik is vir die opstel van 'n gedragskode vir leerders, maar 'n effektiewe dissiplinebeleid verg die insette van die hele skoolgemeenskap. Die bestuur van positiewe gedrag benodig aktiewe leierskap om 'n positiewe ingesteldheid in die stelsel te bewerkstellig. Dit behels daarom ferm optrede. Dit blyk egter nie die geval te wees by Skool A nie. Die response van die deelnemers verskil oor wie verantwoordelik is vir 'n effektiewe dissiplinebeleid. O 3 stel dit soos volg:

Elke opvoeder stel sy klasreëls op maar ons het 'n ding begin, saam besluit oor 'n stel reëls wat ons in die klas gaan gebruik, maar verder, ek het byvoorbeeld, ek het die stel reëls wat ons saam opgestel het, maar ek het ook my eie stel reëls want ek voel dit moenie, ons moenie so baie reëls in die klas het nie, die reëls moet die gedrag aanspreek. So, as ons nou 'n klomp verskillende goed het, dan moet jy vir baie verskillende goed die kinders straf, en dan is dit somtyds goeters wat dieselfde is.

Hierdie opvoeder stem saam dat daar 'n behoefte bestaan aan die ingryping van die SBS en SBL om 'n effektiewe dissiplinebeleid, met eenvormige reëls en strafmaatreëls nodig is. Dit word beaam deur die volgende opvoeder (O 5):

Elke opvoeder is verantwoordelik vir sy eie klasreëls. En indien klasreëls werk, dan voel ek daardie opvoeders deel die klasreëls met die personeel, en dan implementeer

elke opvoeder daardie reëls binne die klas. Ek weet ons het 5Reëls wat nou al by die skool is, en ek dink almal gebruik daardie 5Reëls, en dit is sigbaar vir almal in die klasse.

O 16 stem egter nie saam nie en voel dat elke opvoeder en sy/haar leerlinge hulle eie reëls moet opstel,

maar die onderwyser en die leerder besluit oor sekere reëls wat hulle binne in die klas wil doen.

Die saamstel van 'n effektiewe dissiplinebeleid is die taak van die SBL en word deur die prinsipaal en SBS gedryf. Dit verseker dat daar konsekwent opgetree word en dat die optrede gepas is vir die oortreding (cf. 2.5.3.1). Dit het ten doel om onaanvaarbare gedrag reg te stel en om positiewe verhoudings te bou. Die beleid moet ook duidelik wees oor wat aanvaarbaar is en is proaktief om toekomstige probleme te voorkom.

Die beleid verseker ook dat daar konsekwent opgetree word en dat daar gemeenskaplike prosedures is oor sekere aspekte, byvoorbeeld huiswerk, en of die sanksies gepas is vir die oortreding. Reëls moet konsekwent toegepas word; dus moet die opvoeder deeglik bewus wees van die skool se dissiplinebeleid.

Om opvoeders te help om konsekwent op te tree en om voldoende regmatige dissiplinêre maatreëls in die klas toe te pas, is dit noodsaaklik dat die skoolbestuursplan en skoolbestuursliggaam 'n effektiewe dissiplinebeleid in plek moet stel Muller (2012). Die literatuur toon ook dat 'n effektiewe skool bestuursplanne in plek het en dat die planne deur die hele skool toegepas en uitgevoer word. Hierdie planne sluit onder andere in die gereelde hersiening van die skool se beleide.

4.4.3.2 Gereelde hersiening

'n Effektiewe dissiplinebeleid is nie 'n rigiede dokument nie. Hierdie dokument moet gereeld aangepas word om enige leemtes wat mag opduik aan te vul (cf. 2.5.2). In Skool A word dissipline informeel bespreek, maar dit word nie aangepas nie. Uit die dokumentanalise het die navorser waargeneem dat dissipline nie by enige formele vergadering bespreek was nie. Dit word beaam deur beide O 12 en 14:

Ek sal nie sê daar word aangepas nie, dit word bespreek.

O 14 stem saam:

... ek weet daar was baie daaroor gepraat, maar ek kan nie onthou of dit aangepas is nie.

'n Gedragskode moet so volledig as moontlik wees om enige skuiwergate te voorkom en moet ook gereeld aangepas word om leemtes aan te vul Oosthuizen (2010); cf. 2.5.2.

Sommige het egter nog nooit die beleid gesien nie, of was nie bewus dat dit al ooit bygewerk is nie. O 8 het nog nooit die dissiplinebeleid onder oë gehad nie:

Ek is al 3 jaar hier, ek het nog niks eens gesien daarvan nie, ek het maar net gehoor daarvan.

Opvoeder 6 se respons ondersteun Deelnemer 8:

Seker 2 jaar of 3 jaar, ek kan nie onthou nie.

Om die beleid konsekwent toe te pas, moet opvoeders deeglik bewus wees van die inhoud van die beleid, wat duidelik nie hier die geval is nie.

4.4.3.3 Effek van dissiplinebeleid

'n Dissiplinebeleid is 'n regsdocument wat ten doel het om onderwys te bestuur, orde te skep en dissipline te handhaaf (cf. 2.5.3.2). Die respondente is dit eens dat 'n effektiewe dissiplinebeleid orde sal skep.

O 5 spreek haar sterk uit oor die invloed van 'n effektiewe dissiplinebeleid en watter gevolge dit vir die skool inhou:

Definitief, Meneer. Die slaagsyfer sal ook styg en dit sal die beeld van die skool buite ook verbeter. Ek meen mense sal die skool in 'n ander lig sien. Mense praat, onderwysers praat, kinders praat, ouers praat, as hulle weet van die positiewe dissipline ... dan sal hulle hul kinders by die skool wil hê en dan sal die getal kinders by die skool groei.

Die opvoeder is van mening dat positiewe dissipline nie net die uitslae sal verbeter nie, maar ook die skool se aansien in die gemeenskap. Opvoeder 7 se respons ondersteun ook bostaande:

Leer gaan plaasvind, effektiewe leer sal plaasvind.

Die response van die respondente is dit eens dat 'n effektiewe dissiplinebeleid die skool en die leerders sal bevoordeel. Die leerders se uitslae sal verbeter en die skool se aansien in die gemeenskap sal verbeter, wat sal lei tot verhoogde leerderinskrywings. Die skoolbestuurspan en skoolbeheerliggaam het 'n verpligting om toe te sien dat die beleid deur almal toegepas word, maar dissipline word nooit by vergaderings bespreek nie. “Ten einde die dissiplinebeleid te laat werk, moet almal hulle daartoe verbind, selfs al is hulle daarteen gekant.” Du Toit *et al* (2016); cf. 2.5.4.

4.4.4 Gedragsprobleme wat ervaar word

Dit is problematies om leerders met gedragsprobleme in die klaskamer te akkommodeer, aangesien hierdie leerders die klas ontwig en die leer en funksionering van hulle medeleerders word negatief deur hierdie swak gedrag beïnvloed. Opvoeders 7 en 10 ondervind die volgende dissiplinêre probleme in hulle klasse:

'n Gebrek aan respek, onderbrekings, rustelose leerders, leerders wie raserig is en nie in stilte kan werk nie, nie ernstig met hul werk is nie, diegene wat weier om te werk groepsdruk.

O 7 beskryf die dissiplinêre probleme in die klas as steurend:

So, hulle is die kinders wat rondloop, wat sal opstaan. Hulle moet gedurig 'n potlood gaan skerp maak. So dit het 'n, dit het 'n negatiewe invloed op die klas, want dit is steurend, nè. Dit strem die leer in die klas. O 10 ondervind weer dat geweld die grootste probleem is. Uhm, kinders wat raas, eintlik kinders wat ander kinders steur terwyl hulle besig is. En baklei ... Baklei is die ergste.

Vrouekeur (2018) skryf die leerders se gedrag toe aan:

Kinders kom ook skool toe met hul eie pakkie bagasie van te laat gaan slaap, hulle het ontbyt gemis of moes die hele nag lê en luister hoe Pa en Ma baklei. Al die gebeure gaan ook inwerk op hoe jou kind in die klas gaan reageer. Dit is onrealisties om van een opvoeder te verwag om hierdie probleme te hanteer,

daarom is dit noodsaaklik dat die SBS en SBL beleide in plek moet hê om hierdie dissiplinêre probleme aan te spreek.

Ongedissiplineerde leerders ontwig nie net die onderrigtyd nie, maar veroorsaak dat die ander leerders se akademiese sukses benadeel word, wat weer bydra tot swak uitslae. Die reg van gehoorsame massas word misken in die hantering van dissiplinêre oortredings ... Oosthuizen (2015). Jacobs (2015) beskryf gedragsprobleme as problematiese gedrag as wanneer persone buitengewone gedragskaraktertrekke in ongepaste situasies, op ongeleë tye en op 'n onvanpaste wyse openbaar. Hierdie gedragsprobleme is negatiewe gedrag wat vir 'n geruime tyd kan voortduur en die kind op 'n negatiewe wyse beïnvloed. Dit is problematies om leerders met gedragsprobleme in die klaskamer te akkommodeer, aangesien hierdie leerder die klas ontwig. Die leer en funksionering van ander leerders word negatief deur hierdie gedrag beïnvloed, want hierdie leerders ontwig die onderrigtyd en veroorsaak dat die ander leerders nie die nodige aandag van die opvoeder kry nie, want die opvoeder moet kosbare onderrigtyd gebruik om die leerder met die gedragsprobleme aan te spreek.

Kwaliteit-onderrigtyd gaan verlore wanneer die opvoeder dissiplinêre probleme moet aanspreek wat deur 'n klein groepie veroorsaak is.

4.4.5 Gedrag dra by tot swak uitslae

Skole word onder geweldige druk geplaas om goeie resultate te lewer: ... elke skool streef daarna om die hoogste punte en slaagsyfers te hê, ..." Vrouekeur (2018). Een opvoeder, O 12 van die skool, meen dat leerdergedrag nie bygedra het tot die leerders se swak akademiese vordering nie, maar liewer die sisteem.

Leerders word na die volgende graad bevorder terwyl hulle nog nie gereed is om te vorder nie.

Die opvoeder is van mening dat die leerders nie na die volgende graad moet vorder as hulle nie in staat is om daardie graad se werk te bemeester nie. Oosthuizen (2015) is verder van mening dat hierdie leerders wie nie gereed is om na die volgende graad te vorder nie, veroorsaak makliker dissiplinêre probleme.

O 4 stem nie saam nie en skryf die daling in die uitslae baie beslis toe aan swak dissipline. *“Uitslae in die geheel ... ja dissipline definitief”*. 'n Positiewe houding van die rolspelers kan bepaal of die leerder sukses sal behaal al dan nie. In die afwesigheid van hierdie houding is die kans op sukses baie skraal Oosthuizen (2015). Wengrower (2015) beaam dat “... leerders met gedragsprobleme openbaar anti-sosiale gedrag en swak akademiese prestasie”.

4.4.6 Rol van SBL en SBS

Die SBL het 'n wetlike verpligting om dissipline by die skool aan te spreek. “Kragtens die Suid-Afrikaanse Skolewet, is dit die verantwoordelikheid van die skoolbeheerraad om 'n gedragskode vir leerders op te stel” Clarke (2012); cf. 2.5.5. 'n Skool het volgens die SASW, artikel 9, die reg om op te tree teen leerders wat die skool verhinder in sy taak om kwaliteitonderrig en -leer aan te bied. Die beheerraad mag 'n leerder vir hoogstens sewe dae skors en in die geval van ernstige oortredinge, mag hulle by die direkteur van die Departement van Onderwys 'n aanbeveling maak dat die leerder permanent uit die skool geskors word, aldus artikel 9 (1c)(b) van die SASW: “'n aanbeveling aan die Departementshoof doen om sodanige leerder uit die openbare skool te sit” (cf. 2.2.5).

O8 meen dat die SBL aandag moet gee aan die dissiplinebeleid:

Daar moet rêrig, rêrig aandag gegee word aan die beleid en dit moet toe gepas word, dit moet nie net op papier wees, en dit word nie toegepas nie. So as dit baat nie, ons het goed in plek maar dit word nie toegepas nie, dan beteken die beleid ook mos maar niks.

O2 stem saam met O8:

Dit sal baie goed wees, Meneer, want as ons effektiewe dissipline beleid het, en hy word consequent toegepas, voel ek dan kan, dan sal dit baie verbeter, die kinders se werk.

O1 ondersteun die vorige twee opvoeders:

Definitief, Meneer. Die slaagsyfer sal ook styg en dit sal die beeld van die skool buite ook verbeter...

Tydens die opleiding van die skoolbeheerliggame word daar gefokus op die opstel van beleide, maar nie wat 'n effektiewe dissiplinebeleid is nie.

4.4.6.1 Opleiding van SBL

Die meeste skole het in 2018 nuwe skoolbeheerliggame gekies, want hulle dienstermyne van drie jaar het verstryk. Hoofstuk 3(31) van die *Skolewet van Suid-Afrika* (RSA, 1996; 2011) bepaal dat die ampstermyn van 'n lid van 'n beheerliggaam wat nie 'n leerder is nie, mag nie drie jaar te bowe gaan nie. Sommige van die lede het nog nooit op die liggaam gedien nie en moet opgelei word oor wat hulle pligte behels, die inhoud van die SASW en hoe om beleide op te stel en te implementeer.

O 5 stel voor:

Om die waarheid te sê, ons het nog 'n nuwe beheerraad. Ek dink die prinsipaal sal na die beheerraad gaan, en dan vir hulle inlig ...

Hy gaan voort deur te sê:

Dit is eintlik hartseer om te sê vanoggend maar, ek dink die beheerrade word opgelei om dissipline in klasse te hanteer nie.

Smit (2018) stem saam met O5. Hy is van mening dat 'n beheerliggaam 'n skool kan maak of breek en dat mense met die nodige kundigheid hulle verkiesbaar moet stel om op hierdie liggaam te dien. Dit is dus belangrik dat die nuwe lede opgelei moet word om hulle taak te verrig. By sommige skole ontbreek dit.

O13 stem saam met O5 dat die rolspelers sal baat by werksessies,

... ek dink hulle kan saam met die opvoeders sessies reël en gesprekke voer om saam te besluit oor wat gedoen kan word.

Die skoolhoof en die beheerliggaam is regspersone Smit (2018), maar nie regskenners nie. Dit sal hulle baat indien hulle werksessies hou om sekere regskwessies te bespreek. Hoofstuk 3(19) van die *Suid-Afrikaanse Skolewet van 1996*; verplig amptenare om aan die lede van die beheerraad die geleenthede te gee om hulleself te bemaagtig om hulle take te verrig:

- (1) Die Departementshoof moet, uit fondse wat vir hierdie doel deur die provinsiale wetgewer bewillig is, 'n program vestig om-
 - (a) inleidende opleiding aan nuut verkose beheerliggame te voorsien om hulle in staat te stel om hul werksaamhede te verrig; en
 - (b) voortgesette opleiding aan beheerliggame te voorsien ten einde die doeltreffende verrigting van hul werksaamhede te bevorder of om hulle in staat te stel om bykomende werksaamhede aan te neem.
- (2) Die Departementshoof moet verseker dat prinsipale en ander beamptes van die onderwysdepartement alle nodige hulp aan beheerliggame by die verrigting van hul werksaamhede ingevolge hierdie Wet voorsien.

4.4.6.2 Besluitneming

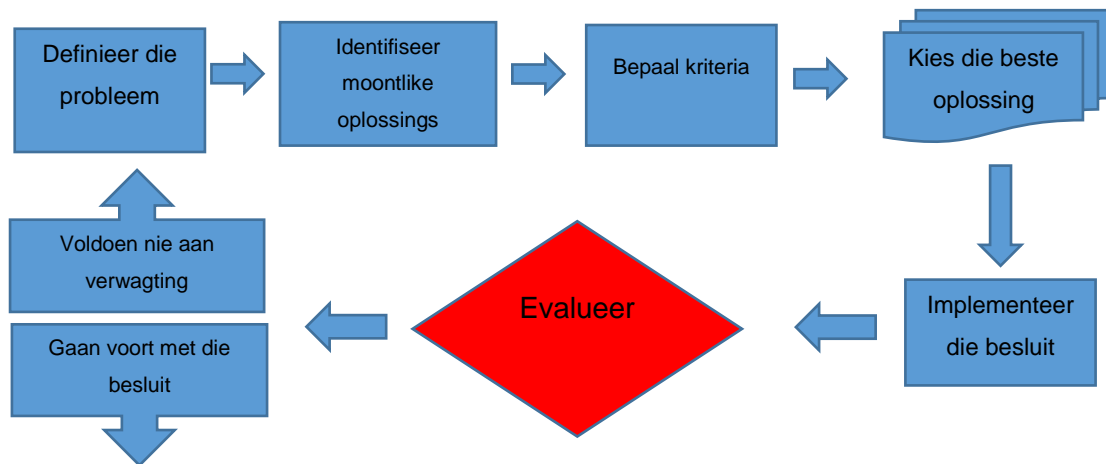
Besluitneming word deur Webfinace (2018) beskryf as

The thought process of selecting a logical choice from the available options. When trying to make a good decision, a person must weight the positives and negatives of each option, and consider all the alternatives. For effective decision making, a person must be able to forecast the outcome of each option as well, and based on all these items, determine which option is the best for that particular situation.

Van der Westhuizen (2010) voeg by dat besluitneming te doen het om die regte besluite te neem sodat die doelwitte van die instansie bereik kan word. Voordat 'n besluit geneem word, moet die prinsipaal en SBL die situasie evalueer en besluit op die verskillende maniere hoe opgetree gaan word.

Doelbewuste en effektiewe beplanning hang af van effektiewe besluitneming wat ten doel het om die doelwitte van die skool te bereik.

Besluitneming sluit 'n paar stappe in:

Figuur 4.6 Besluitneming Van der Westhuizen (2010)

O 5 voel dat die SBL net goed genoeg is om tydens vergaderings besluite te neem en dat hulle nie eintlik leiding neem nie:

maar dit is ten opsigte, net om besluitneming te maak in vergaderings, maar hulle kan nie leiding gee, ten opsigte van hoe om dissipline te handhaaf nie. Om 'n effektiewe skool met 'n effektiewe dissiplinebeleid te wees, moet al die belanghebbendes betrokke wees by datagedrewe besluitneming wat fokus op voortdurende verbetering.

"Effective use of assessment data allows schools to identify problematic areas of learning at the classroom and school levels, so that solutions can be generated as to how to best address the problems" Lynch (2015:1) (par 2.4.6.).

Kragtens die *Suid-Afrikaanse Skolewet* is dit die verantwoordelikheid van die skoolbeheerraad om 'n gedragskode vir leerders op te stel Clarke (2012:49; cf. 2.2.5, maar skoolhoofde en die senior personeel is soms nog daarvoor verantwoordelik.

O1 beaam hierdie stelling:

... die personeel het insae om die reëls daar te stel,

O3 gaan verder deur:

Ek as opvoeder ... Jy weet watter reëls vir jou gaan werk of nie ... en dan is daar klasreëls wat ons almal as opvoeders saam moes opstel, maar ek het agtergekom dit

werk nie vir my klas nie. So ek het my eie reëls opgestel wat vir my werk en vir my kinders ...

4.4.7 Buitemuurse betrokkenheid

Volgens Massyn (2011) is die doel van sport nie net om individue in verband met mekaar te bring nie, maar ook om spelers sowel as toeskouers te dissiplineer deur byvoorbeeld reëls te stel en kontrole te hou oor die spel.

Die kinderterapeut en leerpraktisyn, Annamarie de Villiers, voeg by:

Deelname aan sport ontwikkel fiksheid, konsentrasievermoë, deursettingsvermoë, moed en durf, probleemoplossing, spierontwikkeling, hand-oog-koördinasie, dissipline, balans, stamina en kompetisie in kinders. Hulle leer ook om saam te werk in 'n span Swanepoel (2016).

Skole fokus meestal op die akademie en vergeet dat as jy op sport fokus, baie van die sosiale probleme sal verbeter. Die sosiale voordele en lewenslesse wat kinders in sport leer, sal hulle tot in hul volwasse lewe bybly, en kan keer dat hulle by bendes betrokke raak en in misdaad verval Gardiner (2016). Sport dra by tot die ontwikkeling van:

Tabel 4.3: Invloed van sport Gardiner (2016)

Invloed van sport	
Positiewe selfbeeld.	Die vaardige afrigter en ouer sal sorg dat kinders hulle teen hulself meet en goed voel oor hul vordering.
Selfdissipline	Sport kan kinders leer dat oefening oor 'n langer tydperk vrugte kan afwerp.
Volharding	Dit leer jou om aan te hou en volgende keer harder te probeer.
Sosiale vaardighede	'n Span snoer uiteenlopende individue met verskillende sterkpunte en persoonlikhede saam. Dis ook die ideale plek om vriende te maak.
Verdraagsaamheid	Kinders leer dat om saam te werk die beste uit die span haal.
Konsentrasie	Hulle leer fokus en dit het 'n positiewe uitwerking op akademiese vordering.

Leer om kritiek te verduur	Baie volwassenes sukkel hiermee. Hier is die positiewe rol van ouers en afrigters baie belangrik.
Behou perspektief	Dis belangrik om te wen, maar sport leer kinders dat 'n nederlaag hulle nie moet onderkry nie. Daar is altyd 'n volgende keer om weer te probeer. Beskou 'n mislukking as 'n geleentheid om iets daaruit te leer.
Vasbyt	Sport leer jou om aan te hou lank ná jy nie meer lus is nie
Aanhouer wen	'n Kind leer om daaraan te werk om te verbeter.

Van die onderwysers voel dat buitemuurse aktiwiteite en veral sport gebruik kan word om goeie verhoudings met die leerders te vorm en dat sport ook gebruik kan word om dissipline by die leerders te kweek.

O 5:

en dan natuurlik, in my geval, is ek baie met sport betrokke, en baie kere is van die sportmanne ongedissiplineerd, dan kan ek hom buitekant die klas, dissiplineer ek hom, en wanneer hy in die klas kom, dan het ons amper soos van 'n verhouding, binne en buite die klas. En dit is eintlik waar ek 'n bietjie meer voordeel het as die ander onderwysers.

Hierdie deelnemer gaan verder en noem dat 'n effektiewe dissiplinebeleid nie net in die skool van krag wees nie:

... vanaf die terrein, sportgebied terrein tot binne in die klas.

O 3 gebruik ook sport of buitemuurse aktiwiteite wanneer reëls en die gevolge bespreek word:

... om te sê byvoorbeeld as ons nou uit die klas uitgaan vir sport of vir LV, wat gaan ons doen met die kinders wat nie in die ry wil stap nie, dat hulle sê wat moet gedoen word.

O 7 is van mening dat sport ook kan dien as 'n aansporing vir die leerder om beter te wil vaar: dan gaan die kind ook miskien beter wou doen, want hy wil sy rugby speel. Die strafmaatreëls wat die skool toepas, moet in lyn wees met die SASW en een van

die aanbevelings wat deur DoE (2012) gemaak word, is “Suspension from school activities, including sports and cultural activities.”

4.4.8 Die 5R-raamwerk om verhoudings te bou en gedrag te bestuur

Slegs 'n paar opvoeders, Opvoeders 2, 7 en 8, het al gehoor van die 5R-raamwerk van Bill Rogers (2014). Diegene soos O 2, wat al daarvan gehoor het, kon nie meer dit onthou nie. O 2 antwoord:

Ek kan nie nou onthou nie, maar ek het gehoor daarvan.

O 7:

Ja! Ek het al gehoor daarvan.

O 8 het al daarvan gehoor, maar kan nie meer onthou nie. Een van die mees senior opvoeders kon ook nie met sekerheid sê of hy al daarvan gehoor het nie:

Man, moontlik of moontlik nie ...

Die 5R-raamwerk maak voorsiening vir duidelike riglyne en bepaal die posisies aangaande gedrag en verhoudings in die skoolgemeenskap. Die raamwerk is opgestel deur gesprekke met onderwysers, ouers en leerders te voer. Die 5R'e verteenwoordig:

- Rights (regte)

Regte en verantwoordelikhede is onafskeidbaar van mekaar. 'n Mens het die reg om gehoor te word, maar het ook die verantwoordelikheid om te luister. Kinders se regte word in artikel 28(2) van die land se grondwet, die hoogste gesag in Suid-Afrika, beskerm (par. 1.2). Uit die response van die opvoeders kom dit voor asof sommige opvoeders die leerders se regte skend deur die straf wat hulle nog toepas.

In Skool A het O 10 verduidelik dat sy die kind wat oortree se regte en verantwoordelikhede aan hom verduidelik om toekomstige misverstande te voorkom:

... wat is reg en verkeerd aan die kind verduidelik sodat die kind kan weet in 'n volgende keer as hy iets, as hy oortree of so, dat hy eers moet dink wat die nagevolge gaan wees.

O 7 stem ook hiermee saam dat die opvoeders eers die leerders se regte aan hulle moet verduidelik sodat hulle kan verstaan wat van hulle verwag word:

En ek glo mens moet seker eers die goed met die kinders deurgaan en vir hulle verduidelik.

Opvoeders sowel as leerders moet bewus wees dat regte gepaardgaan met verantwoordelikhede. Die regte van beide die opvoeder sowel as die leerder moet beskerm word Oosthuizen (2010); cf. 2.2.2. Fundamentele regte is egter nie absoluut nie; dit word begrens deur die regte van andere Muller (2012). Die leerder kan dus nie net aan die opvoeder sê wat hy wil nie, sy vryheid van spraak is beperk.

- Responsibilities (Verantwoordelikhede)

Om dissipline effektief te bestuur moet die leerder geleer word om verantwoordelikheid te aanvaar vir sy gedrag Rogers (2014) en om die regte van ander te respekteer. Cahill (2018) ondersteun die stelling: “by making students accountable they are able to understand what they have done wrong rather than the student repeating the same offense over and over again”.

Aan die begin van die jaar bespreek die opvoeder en die klas die reëls wat in die klas gaan geld en die sanksies wat toegepas gaan word indien dit oortree word. Die leerder neem dus verantwoordelikheid vir sy eie gedrag. “Teachers need to explain – and discuss – these rights, responsibilities and rules with their students in the establishment phase of the year” Rogers (2011). Rogers (2015) is ook van mening dat 'n bespreking aan die begin van die jaar oor die leerders se verantwoordelikheid moet gehou word. O12 doen dit wel met haar klas:

Elke opvoeder is verantwoordelik vir sy eie klasreëls. Ons doen dit in die begin van die jaar tesame met die kinders ...

Dieselfde opvoeder is ook van mening dat al die betrokkenes verantwoordelik is vir die opstel van 'n dissiplinebeleid:

Eintlik is die hele skool, almal is, al die onderwysers, en almal wat betrokke ...

O 3 beskryf die belangrikheid van die klasreëls en die gevolg wat dit op die skool gaan hê soos volg:

Die bestuur van dissipline behels alle opvoeders, van die hoof af tot by die opvoeder in die klas. So almal is verantwoordelik om die dissipline te bestuur in hulle klas. En as die bestuur van die dissipline in die klas korrek is, dan outomaties dan affekteer dit mos die hele skool. Of as dit gebrekkig is dan affekteer dit ook die hele skool.

- Roetines

Volgens Du Plessis (2011) is roetine seker een van die heel beste dissiplineplanne. Onnodige onderbrekings word voorkom deur reëls, verantwoordelikhede en roetines te vestig (par. 2.2.2.). 80% van die dissiplinêre probleme kan uitgeskakel word as kinders se lewe vereenvoudig word met 'n bekende, voorspelbare ritme en roetine. Ritme skep veiligheid. As 'n kind weet wat jy elke dag van hom verwag en dit elke dag doen, hoef julle nie elke keer daaroor te veg nie Du Plessis (2011).

O 4 stem saam dat almal dieselfde roetine moet volg:

Ons moet dieselfde beleide volg, dieselfde metodes volg, dat die kind in 'n patroon kom vanaf grondslagfase af tot in seniorfase, dat wat in graad 1 nie toegelaat word nie, word ook nie in graad 6 en in graad 8 toegelaat nie.

O 16 beaam hierdie stelling:

Elke spanlid (moet) die kinders dieselfde ... behandel.

O 2 laat hom sterk hieroor uit:

As almal dieselfde dink, dieselfde doen, dit praktiese uitvoer, kan dit net 'n positiewe invloed op die kind hê.

“One of the most important things that you can do to make your young child feel safe is to establish as much routine in his life as possible. Children (and adults) feel the most secure when their lives are predictable” Education.com (2013). Roetines skep orde, duidelikheid en almal weet wat van hulle verwag word Van der Westhuizen (2016).

- Reëls

Reëls help om kinders veilig te laat voel, want hulle weet wat om te verwag. Dit is belangrik dat al die opvoeders wie met die leerder in aanraking kom, dit vooraf bespreek en ook wat die gevolge sal wees indien die reëls oortree word.

O 2:

Op die oomblik het ek net daardie een strafmaatreël van die time out corner; ek weet nou nie hoe sê mens dit in Afrikaans nie, so as jy die reël oortree word jy uit die klas situasie uitgesit.

Hierdie reëls moet egter konsekwent toegepas word voordat 'n mens resultate sal sien.

O 6 is van mening dat die reëls en strafmaat reëls deur almal opgestel moet word en dat dit deur die hele skool toegepas moet word:

... so almal moet besluit wat die reëls is, dit moet nou geld van graad 1 tot in graad 7, en dan ook die strafmaatreëls ... wat gaan gebeur as die kinders die juffrou vloek, wat gaan gebeur as die kind laat kom in die klas, so daar moet strafmaatreëls wees vir dit.

Dit word beaam deur O 9:

Maar ek dink die onderwysers moet saam sit en bespreek oor die klasreëls sodat in al die klasse dieselfde reëls gevolg kan word ...

Om onderbrekings in die klas te beperk, moet die opvoeder reëls, verantwoordelikhede en roetines vestig. Hierdie reëls moet konsekwent toegepas word; dus moet die opvoeder deeglik bewus wees van die skool se dissiplinebeleid (par. 2.2.2). Dit is daarom uiters belangrik dat die skool 'n dissiplinebeleid het wat deur die hele skoolgemeenskap aanvaar en toegepas word. Indien gedragskodes op sodanige wyse opgestel is dat opvoeders duidelik weet hoe spesifieke tipes wangedrag hanteer moet word, sodat ook leerders wat selfs geringe wangedrag toon, onmiddellik aangespreek en gestraf kan word, sal opvoeders meer in beheer wees van die dissipline in hulle klaskamers. Dit sal ook daartoe bydra dat leerders nie gedurig die reëls oortree en hulle skuldig maak aan wangedrag nie. Om die beleid konsekwent toe te pas, moet opvoeders deeglik bewus wees van die inhoud van die beleid Müller (2012); cf. 2.2.5.

- Reaksie

Die bestuur en hantering van ongedissiplineerde gedrag verg soveel tyd en energie van skole en opvoeders dat hulle die goeie gedrag van die leerders uit die oog uit verloor. Sommige opvoeders besef wel die waarde daarvan om die leerder te prys, eerder as om net om op die negatiewe te fokus. O 4 gebruik “prys” as alternatief vir lyfstraf:

Natuurlik is lyfstraf heeltemal uit by my ... ek sing die kinders lof toe.

O 7 gebruik ook dieselfde strategie om die leerders se gedrag te verander:

Ek maak 'n ophef daarvan ... jy sien dan letterlik hoe die kind swel van trots.

As leerders geprys word wanneer hulle goed doen, moedig dit hulle aan om goed te wil doen Childline South Africa (2012). Opvoeders is ook geneig om te veel daarop te fokus om die leerder se foute raak te sien. Hulle moet egter probeer om op die uitkyk te wees vir positiewe gedrag en hulle daarvoor te beloon. Opmerkings by die leerders se werk en om aan hulle erkenning te gee by byeenkomste is goeie versterkers van goeie gedrag Oosthuizen (2010); cf. 2.4.7.3. Probeer leerders “uitvang” wat goed doen en beloon hulle daarvoor. “Research shows us that the quickest and most effective way to promote the display of appropriate behaviors is to reward them ...” Hensley (2018). Renard (2017) stem saam dat belonings help om positiewe gedrag te versterk, “In order to stimulate learning and to motivate good behavior, lots of teachers use rewards for students.” Renard (2017)

Om die beloningsstelsel te maak werk, moet die klas besluit wanneer belonings gegee gaan word en die opvoeder moet dit duidelik maak hoekom hy/sy 'n leerder beloon. Die belonings moet ook konsekwent toegepas word. Om waarde aan die stelsel te heg, moet die beloning so gou as moontlik na 'n positiewe optrede gegee word.

4.5 DOKUMENTANALISE

Die navorser het toegang gehad tot die meeste relevante dokumente van die skool. Punteskedules en notules vanaf 2014 tot 2018 is deur die prinsipaal en die administratiewe klerk beskikbaar gestel, wat hom insig gegee het in die rol van die

skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid in 'n laerskool in die Suid-Kaap.

In die notules van die onderskeie fases, vakvergaderings, personeelvergaderings, skoolbestuurspanvergaderings en skoolbeheerraadvergaderings was dissipline nie 'n punt op die agenda of 'n besprekingspunt nie. Alhoewel die skool 'n probleem het met dissipline en nie oor 'n effektiewe dissiplinebeleid beskik nie, bespreek hulle dit nie. Die skool vergader ten minste een keer per kwartaal met die ouers en kennisgewings word gereeld aan die ouers gestuur. Die vergaderings en kennisgewings fokus in die meeste gevalle op akademiese sake en finansies en nie op die dissipline van die leerders nie.

Die opvoeders woon gereeld werksinkels en vergaderings by wat deur eksterne diensverskaffers aangebied word. Van die senior personeel het werksinkels bygewoon oor klaskamerbestuur en dissipline, maar nêrens in die notules word daar genoem dat hierdie personeel terugvoering gegee het aan die res van die personeel nie. Die junior personeel gaan woon meestal werksinkels by oor die kurrikulum en lesaanbieding. Dit blyk hieruit dat hulle die sessies vir selfverryking bygewoon het en nie met die doel om met die ander te deel nie.

Die opvoeders se beplanning word deur die prinsipaal en die twee departementshoofde gekontroleer en klasbesoeke word ten minste een keer per kwartaal gedoen. Die afwesigheid van leerders is minimaal gedurende die week, maar skiet op Vrydae die hoogte in. Die analise van die dokumente wat deur die navorser bestudeer is, ondersteun die response van die opvoeders.

4.6 OPSOMMING

Uit die gesprekke wat gevoer is met die opvoeders en die analise van die dokumente kon die navorser tot die gevolgtrekking kom dat die skool nie oor 'n effektiewe dissiplinebeleid beskik nie en dat die bestaande gedragskode nie deur al die betrokkenes opgestel is nie. Die bestaande beleid word ook nie gereeld hersien nie. Die personeel praat informeel oor dissipline en die SBL het geen insae of belang hoe dissipline by die skool bestuur word nie. By Skool A was daar al twee gevalle waar opvoeders moes bedank omdat hulle hul skuldig gemaak het aan aanranding van

leerders. Leerders het ook al opvoeders by die skool aangerand sonder dat daar enige noemenswaardige optrede teen die leerder was. In die Wes-Kaap het die Wes-Kaapse Onderwysdepartement alreeds 14 aansoeke ontvang om leerders te skors Jason (2018). Voorvalle wat voorheen ongehoord was, is die gereelde aanranding van opvoeders. In 'n onlangse voorval in Bishop Lavis is 'n prinsipaal op die skoolterrein gesteeek omdat “hy nie die dissiplinêre verhoor van 'n 15-jarige leerder wat 'n ander een geskiet het, wou laat vaar nie” Hoffmeister (2017); cf. 1.1. In die eerste kwartaal van 2018 was daar al meer as 60 gevalle van aanvalle op opvoeders aangemeld, “... provincial statistics which reveal over 60 attacks on teachers in the province during the first quarter” Ford-Kritzinger (2018).

In hoofstuk 5 sal aanbevelings gemaak word hoe die skoolbestuur 'n effektiewe dissiplinebeleid kan implementeer.

HOOFSTUK 5

SAMEVATTING, GEVOLGTREKKING EN AANBEVELINGS

5.1 INLEIDING

Met hierdie studie is bevestig dat daar 'n behoefte aan 'n effektiewe dissiplinebeleid in die laerskole in die Suid-Kaap bestaan, en dat die skoolbestuurspan en die skoolbeheerliggaam nie veel doen om dissipline aan te spreek nie. Dit het ook na vore gekom dat opvoeders verskillende dissiplinemetodes en strafmaatreëls gebruik. Sommige is selfs onbewus daarvan dat die straf wat hulle toedien teenstrydig met die SASW is. Daar is egter wel diegene wat leerders aanmoedig met positiewe woorde en belonings. Selfs sport word gebruik om leerders se gedrag te verander.

5.2 OPSOMMING

Die rasionaal van hierdie studie was om vas te stel wat die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap is om sodoende leerderprestasie te verbeter. Dit sal ook bydra tot die bestaande kennis van die skoolbesture aangaande effektiewe dissiplinebeleide. Gemeenskappe kla oor die dissipline van leerders, maar by Skool A word dissipline nêrens in vergaderings aangespreek nie.

Vanaf 1994 is waargeneem dat daar 'n afname is in die leerders se dissipline en akademiese prestasies. Baie opvoeders was nie gereed vir die afskaffing van lyfstraf nie en vir sommige van hulle was lyfstraf die enigste manier om dissipline te handhaaf. Uit die onderhoude met die deelnemers het hierdie tekortkoming na vore gekom en baie opvoeders maak nog van onwettige alternatiewe gebruik, soos om leerders vir 'n lang ruk met hulle arms in die lug te staan. Om die bestuur van die skool as organisasie vlot te laat verloop, is gedragskodes opgestel, maar skole het generiese beleide aangekoop of 'n buurskool se beleid aangepas. Hierdie beleide is nooit konsekwent toegepas nie en verskillende opvoeders het verskillende reëls in hul klasse en op die terrein gevolg, omdat hulle nie betrokke was by die opstel van die gedragskode nie (cf. 1.3).

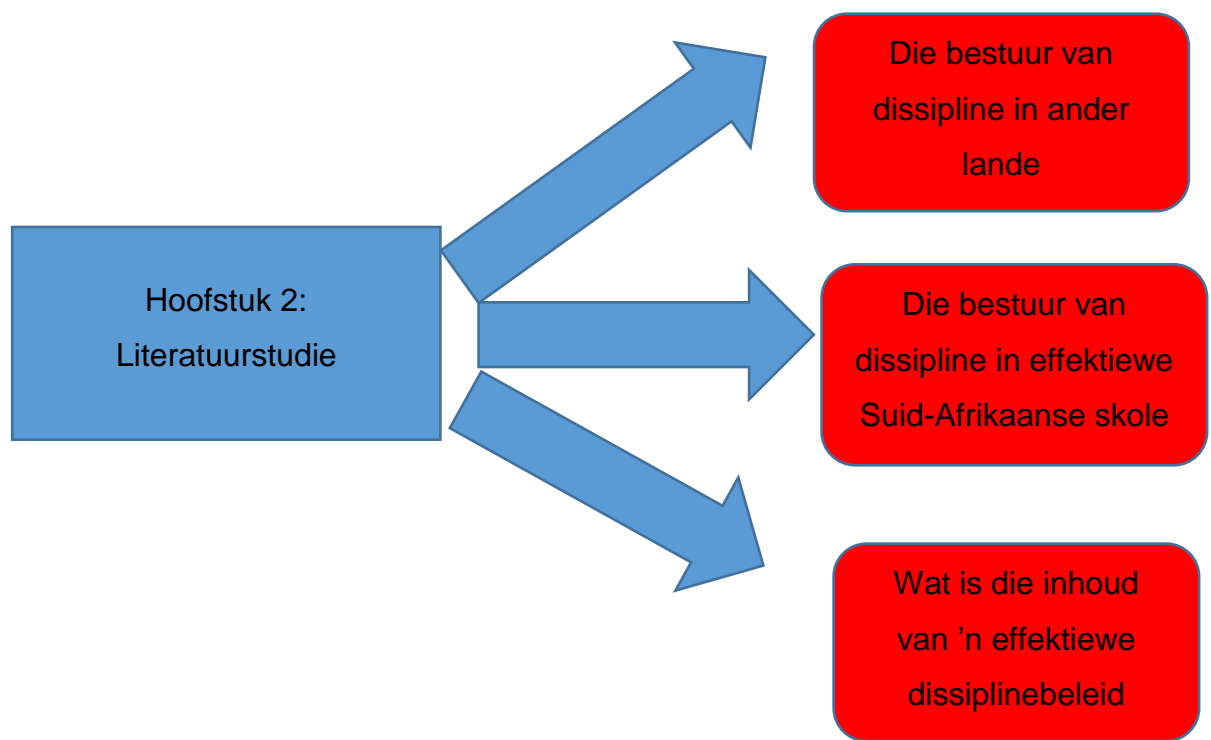
In hoofstuk 1 is die agtergrond tot die studie geskets en die probleemstelling met verwante doelwitte geformuleer ten einde die studie te rig en toepaslike antwoorde te vind om sodoende die navorsingsvraag sinvol te beantwoord. Die opsomming met die daaropvolgende gevolgtrekkings is deur die volgende doelstellings gerig wat gestel was om die probleemvraag te beantwoord (cf. 1.5).

- Om vas te stel watter probleme ervaar word om dissipline effektief te bestuur in skole.
- Om vas te stel hoe dissipline in effektiewe skole bestuur word.
- Om vas te stel watter strategieë deur 'n skoolbestuur geïmplementeer kan word om die gedrag in skole beter te bestuur om leerderprestasie te verbeter.
- Om aan die hand van die navorsingsresultate aanbevelings te maak aan die betrokke partye om die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid meer effektief te maak sodat leerderprestasie verbeter kan word.

In hoofstuk 1 is die omvang en agtergrond van die studie verskaf. Die bespreking dui op die probleme wat skole ondervind om te presteer en die druk wat die owerhede op hulle plaas (cf. 1.3). Dit het ook aan die lig gekom dat al die goedgekwalifiseerde opvoeders by Skool A toegewyd is en hulle bes probeer, maar dat die leerders nog steeds swak presteer. Onafhanklike adviseurs wat die skool besoek het, het net lof vir die werk wat die opvoeders doen (cf. 1.3). Die literatuurstudie dui daarop dat leerders se gedrag daaglik verswak en dat die onderrig- en leerproses in Suid-Afrikaanse skole negatief beïnvloed.

Dit is 'n bydraende faktor tot die leerders se swak uitslae.

Hoofstuk 2 fokus het gefokus op die literatuurstudie, wat 'n ferm basis skep vir die vrae wat in die onderhoudskedule (Bylaag F) gestel word oor die probleme wat ervaar word om dissipline effektief toe te pas; die bestuur van dissipline in die ander lande; die bestuur van dissipline in effektiewe skole SA Skole; en die opstel en inhoud van 'n effektiewe dissiplinebeleid (cf. 2.1).

Figuur 5.1 Gevolgtrekkings vanuit die literatuurstudie

Enige opvoeder verwag dat as die leerder in sy klas instap, dat hy/sy die basiese dissipline onder die knie het, maar tog is daar leerders vir wie dissipline vreemd is. Baie ouers verskuif hulle verantwoordelikheid as primêre opvoeders na die skool. Die afskaffing van lyfstraf het baie ouers ook onkant gevang en vind hulle dit moeilik om hulle kinders te dissiplineer (cf. 2.2.6). Die literatuur oor hoe ander lande dissipline in die skole toepas, dui daarop dat 'n effektiewe dissiplinebeleid onontbeerlik is in die toepassing van dissipline in skole wêreldwyd (cf. 2.3.9). Dit is wat ontbreek by Skool A (cf. 3.3.2; 4.4.3.2). Die onderskeie lande maak van verskeie metodes gebruik om leerders te dissiplineer, soos Engeland en Amerika wat leerders uit die skool sit of selfs skors, terwyl Denemarke, Finland, Indië en China fokus op positiewe klaskameratmosfeer, waardes en respek (cf. 2.3.6). Die neiging is tans om op regstellende dissipline (*restorative discipline*) te fokus in plaas van straf.

5.3 GEVOLGTREKKINGS

Die bevindinge van die studie sal na aanleiding van die vier doelwitte (cf. 5.2) beantwoord word om sodoende die probleemvraag te beantwoord en wat gelei het tot die ontwikkeling van die Groenewald- positiewe gedragsbeleid. Hierdie model kan in

die toekoms dalk 'n bydrae lewer tot die ontwikkeling van nuwe teorieë in die akademiese wêreld en tot 'n verbeterde bestuur van Skool A.

5.3.1 Watter probleme word ervaar om dissipline effektief te bestuur?

Uit die literatuur het dit na vore gekom dat dissiplinêre probleme wat in klasse voorkom ontwrigtende gedrag, 'n gebrek aan toewyding, laatkommery, boelie, dwelmgebruik en vandalisme is (cf. 2.2.1). Aanranding (boelie) vind nie net plaas tussen leerders nie, maar ook op onderwysers. Baie van hierdie aanvalle op opvoeders word nie aangemeld nie en is ons onbewus van die omvang van hierdie probleem. Die navorser het self ervaar hoe 'n leerder 'n onderwyseres by Skool A aangeval het. Die bestuurspan het slegs die leerder se ouers gevra om die betrokke leerder by 'n ander skool te gaan inskryf. Geen sanksie is toegepas nie, want die skool het nie 'n effektiewe dissiplinebeleid in plek nie (cf. 4.4.8). Opvoeder 4 het tydens die onderhoude hom soos volg daaroor uitgedruk:

Ons moet dieselfde beleide volg, dieselfde metodes volg, dat die kind in 'n patroon kom vanaf grondslagfase af tot in senior fase, dat wat in graad 1 nie toegelaat word nie, word ook nie in graad 6 en in graad 8 toegelaat nie.

Om die dissiplinêre probleme aan te spreek is dit nodig dat die betrokkenes by Skool A saam moet besluit op 'n effektiewe dissiplinebeleid, in plaas daarvan dat elke onderwyser sy/haar eie reëls opstel en volg. Tydens die onderhoude is ook bevind dat elke onderwyser sy/haar eie alternatiewe straf toepas en dikwels onseker is oor watter dissiplinêre maatreëls toelaatbaar is, sommige selfs onwettig en vernederend (cf. 2.2.5). Die Grondwet verklaar in artikel 28(1)(d) die volgende: "... om teen mishandeling, verwaarlosing, misbruik of vernedering beskerm te word" (Suid-Afrika, 1996).

Eintlik vat ek maar net 'n stoel, dan laat ek die kind met die stoel so in die lug staan, armpies raak lam, dan sal jy sien die gesiggie begin trek, of daar kom 'n traantjie uit, klaar, dan gaan die kind weer sit. Maar ons probeer regtig nie slaan aan 'n kind nie, glad nie (cf. 4.4.2).

Opvoeder 3 is glad nie bewus dat hierdie metode wat sy gebruik onwettig is nie, wat weereens bewys dat dissipline nie in Skool A aangespreek word nie.

Die navorser het die notules bestudeer van die skoolbestuursplan, skoolbeheerliggaam, personeelvergaderings en ouervergaderings. Nêrens in hierdie notules is daar 'n aanduiding dat dissipline bespreek is nie, alhoewel dit 'n wesenlike probleem by die skool is. Die skool beskik oor 'n gedragskode vir leerders, wat deur 'n eksterne maatskappy saamgestel en deur die skool aangekoop is. Die skoolgemeenskap het nie insae gehad in die samestelling van hierdie dissiplinebeleid nie. Hierdie dissiplinebeleid word ook nie gereeld aangepas nie, want sommige opvoeders, dié wat nuut is by die skool dra nie hiervan kennis nie. Om effektief te wees, moet die beleid deur die hele skool toegepas word en al die rolspelers moet ten doel hê om die struikelblokke te identifiseer wat leer en veiligheid belemmer (cf. 2.5.2).

5.3.2 Hoe word dissipline in effektiewe skole bestuur?

'n Effektiewe skool het 'n gedragskode wat deur al die belanghebbendes saamgestel is. In die navorsing is bevind dat slegs sekere opvoeders bewus is van die dissiplinebeleid en wie dit saamgestel het. Die reëls en strafmaatreëls indien die reëls oortree word, is in hierdie dokument vervat en is met die betrokkenes bespreek (cf. 2.4.4). 'n Effektiewe dissiplinebeleid dra 'n duidelike boodskap oor aan die betrokkenes, oor wat aanvaarbaar is en wat nie is nie. So 'n beleid se doel is om verkeerde gedrag reg te stel en word deur die hele skool toegepas. In Skool A het elke opvoeder sy/haar eie stel reëls wat toegepas word. Die straf wat deur die opvoeders toegepas word, word nie aangewend om verkeerde gedrag reg te stel nie, maar om te pynig en te verneder.

'n Effektiewe skool en dissiplinebeleid het ten doel om produktiewe burgers vir die toekoms voor te berei deur die aanleer van waardes soos, geloof, hoop, liefde, opoffering, respek, deursettingsvermoë, selfdissipline en die genot om te werk. Daar behoort ook 'n kultuur van orde en dissipline te wees waarby al die rolspelers betrokke is om hierdie kultuur te skep. 'n Heelskoolproses word gevolg en almal is betrokke by die beplanning, formulering van die doelwitte, die visie en missie van die skool, wat bydra tot 'n gevoel van verantwoordelikheid as gevolg van hulle betrokkenheid (cf. 2.4.6).

Die skool het 'n gebrek aan duidelike, deursigtige reëls en verwagtinge wat verstaanbaar is vir die leerders. Die opvoeders is self ook nie seker hoe om in sekere situasies op te tree wanneer daar gedissiplineer word nie.

Verskeie opvoeders van Skool A maak nog gebruik van detensie, wat deur die literatuur beskryf word as nutteloos, want die straf word lank na die oortreding toegepas en die leerders nie besin oor wat hulle verkeerd gedoen het nie.

5.3.1 Watter strategieë kan deur skoolbestuur geïmplementeer word om die gedrag in skole beter te bestuur?

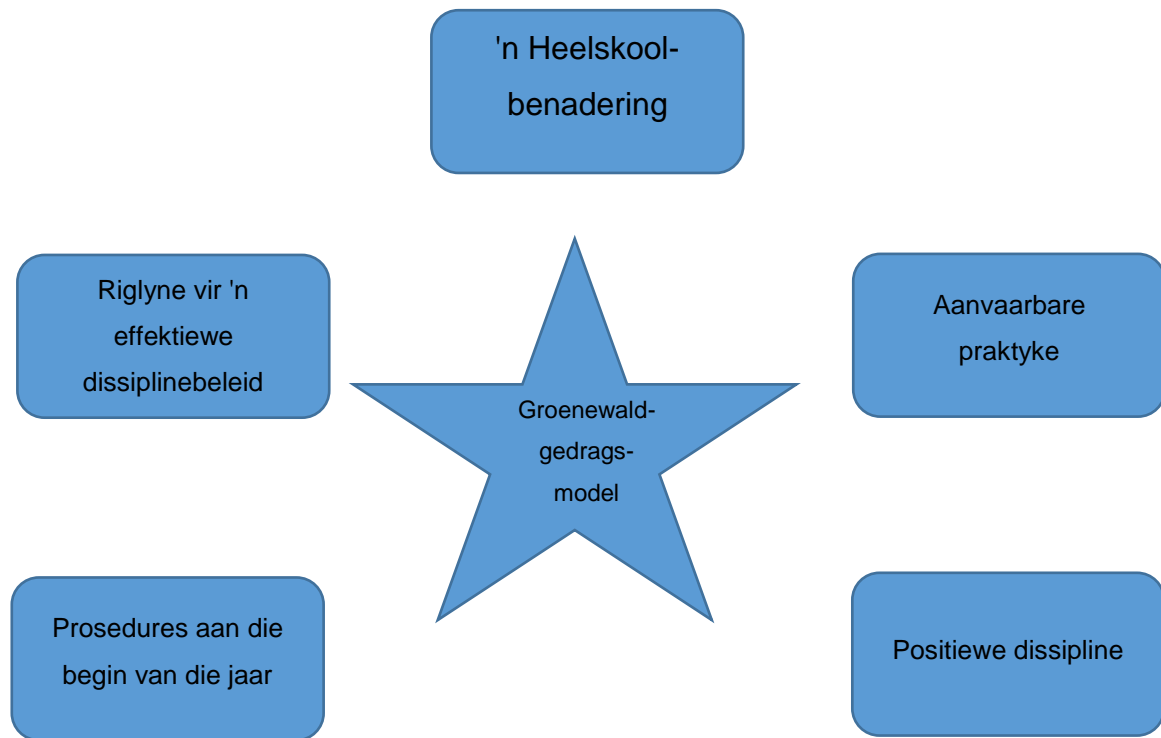
Die navorser het vasgestel dat dissipline nie by Skool A bespreek word nie en dat generiese beleide aangepas is om by die skool se behoeftes te pas (cf. 4.4.2 & 4.4.3.2). Al die rolspelers was nie betrokke by die aanpassing van hierdie generiese beleide nie en hulle aanvaar nie eienaarskap daarvoor nie (cf. 4.4.3.2).

5.3.2 Die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid

Om 'n effektiewe skool met 'n effektiewe dissiplinebeleid te wees, moet al die belanghebbendes, opvoeders, ouers en die skoolbeheerliggaam betrokke wees by datagedrewe besluitneming wat fokus op voortdurende verbetering. Kragtens die Suid-Afrikaanse Skolewet is dit die verantwoordelikheid en plig van die skoolbeheerraad om 'n gedragskode vir leerders op te stel Clarke (2012), maar skoolhoofde en die senior personeel verrig nog soms hierdie taak sonder dat die ander partye betrokke is.

5.4 AANBEVELINGS

Uit die bevindings van die studie maak die navorser die volgende aanbevelings vir die skoolbestuur om 'n effektiewe dissiplinebeleid te implementeer. Dit staan voorts bekend as die Groenewald-gedragsmodel vir die implementering van 'n effektiewe gedragsbeleid. Hierdie model is gebaseer op die gedragsbestuur van dr. Bill Rogers, wat 'n raamwerk is om positiewe gedrag te bevorder. Dit skep 'n weg vir 'n duidelike ooreenkoms hoe leerders hulle in die skoolgemeenskap behoort te gedra (cf. 2.5.3.3).

Figuur 5.2 Die Groenewald-gedragsmodel

5.4.1 'n Heelskoolbenadering

'n Heelskoolbenadering is 'n samebindende en samewerkende aksie by 'n skool. Die uitsluitlike doel is om leerdergedrag en welstand te verbeter. Dit spreek die doelwitte, praktyke en planne aan wat die skool wil bereik. Die skoolgemeenskap is almal betrokke by die beplanning, formulering van die doelwitte, die visie en missie van die skool. Die betrokke rolspelers sal saam besluit oor watter gedrag aanvaarbaar is, die prosedures en sanksies wat gevolg moet word en neem aktief verantwoordelikheid vir die bestuur van dissipline. Die basiese doelwitte wat deur die heelskoolbenadering aangespreek moet word, is:

- Om leerders bewus te maak van hulle gedrag

Aan die begin van die jaar gaan elke opvoeder die 4 R'e (*rules, rights, responsibilities and routines*) met sy/haar klas bespreek. Die leerders moet verstaan hoekom reëls so belangrik is. Die skoolbestuurspan sal 'n senior opvoeder per graad aanwys om toe sien dat hierdie gesprekke in elke klas plaasvind en dat die reëls waarop ooreengekom is in die klas vertoon word. Die

eerste twee dae van die jaar gaan gebruik word om toe te sien dat reëls ingeef word.

- Om eienaarskap te neem vir hulle gedrag

Die leerders moet saam besluit op die reëls en prosedures wat in die klas van toepassing gaan wees. Hulle neem deur hierdie proses verantwoordelikheid vir hul eie gedrag. Die skoolbestuurspan sal vooraf met die opvoeders konsulteer en besluit watter gedrag aanvaarbaar sal wees. Die leerders sal aangemoedig word om op kreatiewe wyse die reëls te illustreer. Hulle kan gebruikmaak van visuele kuns, spreekkore, drama's, ens. Die doel hiervan is om die reëls aan al die leerders duidelik te maak en om dit vas te lê. Na die gesprekke sal die leerders se gedrag deur die skoolbestuurspan gemonitor word om te verseker dat die opvoeders wel die 4 R'e met sy klas bespreek het.

- Om die regte van ander te respekteer

Die leerders moet gedurig daarop gewys word dat ons almal fundamentele regte het, maar dat verantwoordelikheid daarmee gepaardgaan. Klem moet daarop geplaas word dat elke leerder hierdie regte het en dat hy/sy ook verwag dat sy regte gerespekteer moet word. Die skoolbestuurspan sal die regte en verantwoordelikhede met die opvoeders met die senior klasse bespreek. Skool A maak gebruik van prefekte. Die prefekte moet ook bewus gemaak word van wanneer iemand se regte geskend word en hoe om daarvolgens op te tree. Die skoolbestuurspan sal werkswinkels vir al hierdie rolspelers aanbied sodat almal hulle rolle verstaan.

- Om verhoudings te bou en tussen leerder en opvoeder te versterk

Buitemuurse aktiwiteite, uitstappies, spanbouaktiwiteite en sport waarby opvoeders en leerders betrokke is, help om positiewe bande te vorm. Die skoolbestuurspan moet toesien dat elke opvoeder en leerder by een of meer buitemuurse aktiwiteit betrokke is.

Die dissiplinebeleid moet deur al die rolspelers saamgestel word. Die skoolbestuurspan kan begin deur 'n raamwerk of werksdokument saam te stel en dit

dan met al die ander rolspelers, naamlik die opvoeders, ouers, skoolbeheerraad en leerders te bespreek. Hulle moet die huidige gedragskode evalueer en vasstel wat werk en wat nie werk nie. Die 4 R'e-raamwerk (cf. 2.5.3.3) moet die basis vorm van die gedragsbeleid.

Tydens hierdie besprekings moet bepaal word wat aanvaarbare gedrag is en wat nie is nie, en watter sanksies toegepas gaan word om onaanvaarbare gedrag reg te stel. Die doel van die sanksies moet wees om positiewe gedrag te versterk. Almal betrokke by die skool moet eienaarskap van die beleid neem en dit toepas. Die beleid sal net werk as almal konsekwent dieselfde gaan doen. Dit help nie dat een opvoeder die leerders aanspreek oor gedrag, terwyl 'n ander dit toelaat nie.

5.4.2 Aanvaarbare praktyke

Voordat daar van leerders verwag kan word om goeie gedrag in die skool te toon, moet hulle duidelik weet wat die skoolgemeenskap van hulle verwag. Duidelike, deursigtige reëls en verwagtinge wat verstaanbaar is vir die leerders moet opgestel en deur almal toegepas word (cf. 2.4.7.1). Om te begin, moet die opvoeders uitklare wat die regte, reëls en verantwoordelikhede in die klaskamer is, en dit dan aan die leerders verduidelik.

Die reëls en verwagting moet met die leerders bespreek en gedemonstreer word sodat daar geen onduidelikheid bestaan nie. Elke klasopvoeder moet aan die begin van elke jaar die 4 R'e aan sy klas verduidelik en klasreëls saamstel wat hierop gebaseer is. Die personeel moet die leerders leer wat die verwagte gedrag is en moet die verlangde gedrag demonstreer. Hulle moet die voorbeeld stel. Om die skoolomgewing in 'n veilige hawe te omskep waar leer plaasvind, moet die volwassenes 'n goeie voorbeeld stel (cf. 2.5.4).

In die Grondslagfase kan die reëls visueel verduidelik of deur middel van stories en illustrasies word. Hierdie illustrasies word dan in die klas vertoon. Wanneer leerders oortree, verwys die opvoeder daarna en vra die klas se mening oor die reël wat oortree is en wat hulle as klas besluit wat gaan gebeur as iemand 'n reël oortree.

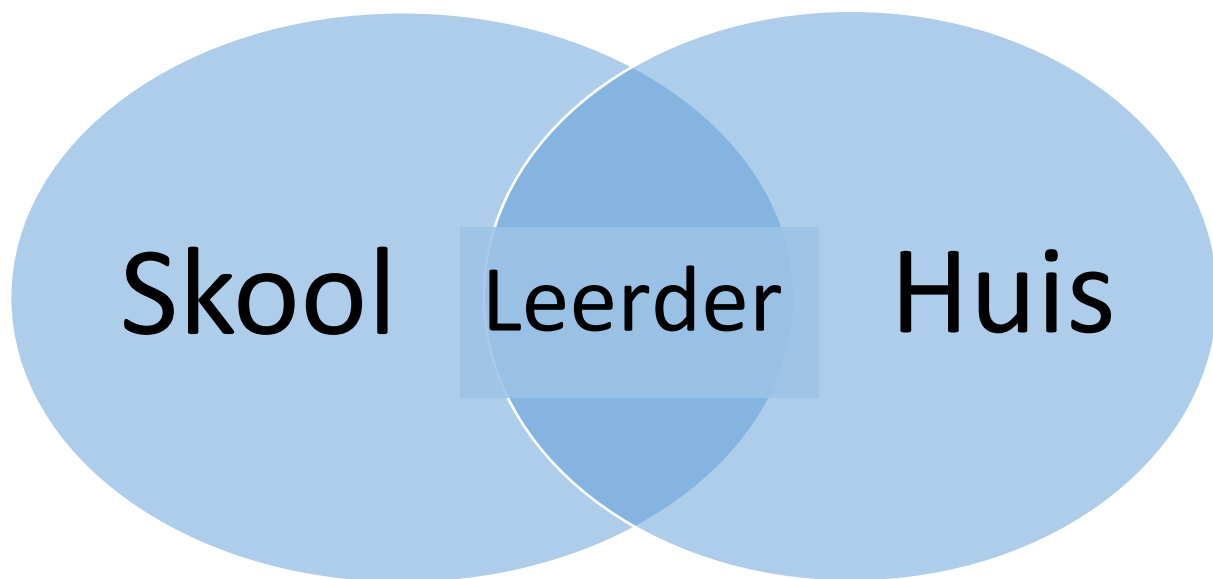
Opvoeders moet gedurende pouses aktief toesig hou op die terrein en leerders aanspreek wat die reëls oortree en wat hulle nie na verwagting gedra nie. Leerders

word ook gevra om plakkate te maak wat die reëls en verwagtinge illustreer. Dit sal hulle aanmoedig om eienaarskap van hulle eie gedrag en die gedragsbeleid van die skool te neem.

Ten einde die dissiplinebeleid te laat werk, moet almal hulle daartoe verbind, selfs al is hulle daarteen gekant Du Toit *et al* (2016). Een van die belangrikste verantwoordelikhede wat 'n onderwyser het, is om te sorg dat die leerders in sy/haar klas veilig is terwyl hulle in die klaskamer is. Hierdie verpligting word op die onderwyser geplaas deur die Grondwet, gemenereg, wetgewing en regspraak. Opvoeders moet gevolglik hulle klasse in lyn met die skool se veiligheidsplanne en dissiplinebeleid bestuur Coetzee *et al* (2011); cf. 2.5.4).

Die personeel moet tydens die eerste ontmoeting die verwysingstelsel wat by die skool gaan geld, uitklaar. Daar word vooraf besluit dat geringe oortredings deur die klasonderwyser gehanteer sal word. Indien die opvoeder dit nie kan uitklaar nie, of die leerder hom herhaaldelik aan dieselfde oortreding skuldig maak, word hy na die departementshoofde, dissiplinêre komitee en adjunk-prinsipaal verwys. Ernstige wangedrag soos aanranding en seksuele teistering word onmiddellik na die prinsipaal verwys.

Dit is ook goeie praktyk dat die ouers, grootouers of voogde betrek word by die ontwikkeling van die dissiplinebeleid. Leerders gaan nuwe sosiale en emosionele vaardighede aanleer wat by die huis versterk moet word. Die gesin en huis speel 'n groot rol in die ontwikkeling van lewensvaardighede. Dit is belangrik dat opvoeders en ouers vennootskappe moet vorm, gereeld moet vergader en die inhoud van die kurrikulum met hulle moet deel. Opvoeders kan ook boeke aanbeveel wat ouers saam met leerders kan lees en aktiwiteite aanbeveel wat verband hou met die stories. Eerstehandse kennis van wat in die klaskamer gebeur, bemagtig die ouer om die leerder tuis te ondersteun. Indien opvoeders, leerders en ouers op dieselfde bladsy is, is die kans groot dat die doelwitte en teikens bereik sal word.

Figuur 5.3 Die samewerking tussen die huis en skool om nuwe vaardighede aan te leer

Skole se gedragsbeleid moet fokus op die 4 R'e-raamwerk van dr. Bill Rogers. Die 4 R'e-raamwerk is 'n raamwerk om positiewe gedrag te bevorder. Dit skep 'n weg vir 'n duidelike ooreenkoms hoe leerders hulle behoort te gedra in die skoolgemeenskap. Die R'e verteenwoordig: Reëls, *Responsibilities* (Verantwoordelikhede), Regte; en Roetines (cf. 2.5.3.3).

Beplande, regverdige en duidelike reëls hou verband met basiese regte, soos die reg om veilig te wees, die reg om regverdig behandel te word en die reg om te leer Rogers & McPherson (2014). Reëls beklemtoon ook die individu se verantwoordelikhede.

In die algemeen moet reëls:

- Positief wees byvoorbeeld, “In ons klas steek ons, ons hande op”, in plaas van “Moenie uitskree nie”.
- Dit moet eenvoudig, uitvoerbaar en bereikbaar wees;
- Dit moet aansluit by die fundamentele regte om veilig te wees, regverdige behandeling en die reg om te leer;
- Dit moet konsekwent deur almal toegepas word sodat leerders nie opvoeders teen mekaar kan afspeel nie.
- Dit moet fokus op regverdige en verwagte gedrag.

- Dit moet gereeld hersien word.
- Die leerders se aandag moet gedurig daarop gevestig word.
- Dit moet duidelik vertoon word en 'n kopie moet aan die ouers gestuur word.

Regte vorm die basis van klaskamerreëls. Hierdie reëls beskryf die positiewe gedrag wat die leerders moet demonstreer en ontwikkel. Dit is belangrik dat die klaskamerreëls deur almal bespreek word en dat 'n ooreenkoms daaroor bereik word. Hierdie moet alreeds aan die begin van die jaar geskied. Die bespreking van die reëls deur almal maak dit vir die leerders meer sinvol. Die reëls word na die bespreking op 'n prominente plek in die klas vertoon om die belangrikheid daarvan te beklemtoon. Die opvoeder moet ook gedurig daarna verwys om die leerders se aandag daarop te vestig. Om die belangrikheid van die ooreenkoms verder te versterk, moet die leerders elke kwartaal die ooreenkoms teken.

Leerders wat by die reëls hou en positiewe gedrag toon, moet beloon word. Die soort beloning gaan afhang van die milieu en omgewing waarin die skool geleë is. Plattelandse skole kan die leerders op uitstappies na naburige dorpe en stede neem.

Sanksies moet egter toegepas word op diegene wie negatiewe gedrag toon. Die idee van sanksies om die leerder se gedrag positief te verander. Dit is belangrik om te onthou dat die skool 'n gedragskode en klasreëls het en die sanksie wat toegepas word hieruit geneem word. Die opvoeder mag nie sanksies wat nie in die beleid is, toepas nie. Dit sal help dat reëls en sanksies konsekwent toegepas word. Dit is die plig van die skoolbestuurspan dat die gedragsbeleid onder almal se aandag gebring word en toesien dat almal dit uitvoer. Dit is ook belangrik dat dit aan die nuwe onderwysers verduidelik word, sodat hulle ook bewus is van hoe dissipline by die skool bestuur word.

Beide leerders en opvoeders het die reg om die beste moontlike klaskamerervaring te hê. Daarom is dit noodsaaklik dat hulle verantwoordelikheid aanvaar vir hulle gedrag en om die bes moontlike keuses te maak. Deur hulle regte en verantwoordelikhede te bespreek maak hulle bewus van hulle gedrag en om verantwoordelikheid te aanvaar vir hulle optredes. Leerders moet bewus gemaak word dat hulle die reg het om te leer, maar ook die verantwoordelikheid het om nie die leerder langsaan te pla nie, want hy

het ook die reg om te leer. Indien leerders aangespreek word, weet hulle wat die rede daarvoor is.

Roetine is die struktuur wat die reëls ondersteun en die gladde verloop van die skool verseker. Roetine sluit in die in- en uitgaan uit die klasse, die opruim van die klas en die daaglikse rooster. Deur hierop te reflekteer, kan die roetines aangepas word om by die leerders se behoeftes te pas. Die opvoeder kan byvoorbeeld die les buite die klas gaan aanbied indien die weer dit toelaat.

5.4.3 Positiewe dissipline

Die Departement van Basiese Onderwys Suid-Afrika (2012), waarsku dat 'n gedragskode op positiewe dissipline eerder as straf moet fokus en dit moet bydra tot konstruktiewe leer. Hierdie leerproses moet gebaseer wees op waardes soos vrede, verdraagsaamheid, respek, waardigheid en menseregte.

Die fokus hier is op die opvoeder. Wat hy/sy sê of doen om verkeerde gedrag van die leerder reg te stel, soos om:

- Ignoreer sekere gedrag van leerders wat bloot daarop uit is om aandag te trek.
- Gebruik nie-verbale aksies, soos om met die kop te knip as die gedrag die opvoeder se goedkeuring wegdra.
- Verwys na die klasreëls.
- Gee keuses.
- Laat die leerder uit die klas gaan, indien nodig.

5.4.4 Prosedures aan die begin van die jaar

Die prosedures aan die begin van die jaar is kritiek. Die leerders verwag van hul opvoeder om te verduidelik en te leer hoe dinge in die skool en klas gaan wees. Die leerders is aan die begin van die jaar gereed om nuwe reëls en prosedures te leer. Die opvoeders moet dus van hierdie geleentheid gebruik maak om prosedures en reël

te vestig wat deur die jaar gevolg gaan word. Dit is ook die ideale geleentheid om die 4 R'e, naamlik, *Rules, Rights, Responsibilities and Routines* te vas te lê.

5.4.4.1 *Staan in reguit rye voor die klaskamer*

Opvoeders in Skool A moet besluit oor die ordelike manier hoe leerders klasse gaan binnekom. Hulle moet die leerders se ouderdom en weersomstandighede in gedagte hou wanneer hulle hierdie besluit neem. Indien dit reën, moet leerders in die gang staan in plaas van voor die klas waar hulle mag natreën.

Leerders word op gepaste manier gegroet. Sommige skole begin die dag met 'n godsdiensoordenking of refleksie. In hierdie model verkies die navorser dat albei gedoen word. Skole is inklusief en leerders kom van verskillende godsdiensgroeperinge. Om te voorkom dat daar gediskrimineer word, of om een godsdienste te bevoordeel, kan die dag begin met een minuut stilte waar elke leerder in stilte sy/haar gebed sê. Daarna volg 'n refleksie of hersiening van die vorige dag se werk. Dit sal die leerders aanmoedig om na skool weer sy werk van die dag te hersien sodat hy/sy ook 'n bydrae in die klas kan lewer. Hierdie hersiening sal help om die vorige werk vas te lê en daartoe bydra dat die leerders se uitslae sal verbeter. Wanneer leerders die klas betree, word hulle herinner dat kougom uitgehaal moet word, en boeke en skryfbehoeftes gereed moet wees.

5.4.4.2 *Wys sitplekke aan*

Sommige opvoeders verkies dat leerders op enige plek sit, sommige verkies 'n formele sitplekplan. Die plan mag verander om aan te pas by die behoefte van die klas en die vak wat onderrig word. Leerlinge se akademiese prestasies in die vak en vermoë om self te kan leer, sal in ag geneem word. Dit sal dan bydra tot die ontwikkeling van differensiasie in die klaskamer.

5.4.4.3 *Leer almal se name ken*

Die gebruik van die leerder se naam is fundamenteel. Dit help om beter verhoudinge met die leerders te vorm. Name kan aangeleer word deur die leerders se name aan hulle vas te steek, of op hul sitplekke en sitplekplan, of met gebruik van foto's. Probeer

soveel as moontlik belangstelling te toon in die leerders. Weet wie hulle ouers en familie is, hulle stokperdjies, sport, ensovoorts. Dit help ook om met die leerder te gesels oor wat hy/sy die naweek gedoen het, hoe sy span gevorder het, ensovoorts. Maak dit duidelik dat jy in hulle belangstel.

Groet elke leerder soos hy/sy die klas binnekom op sy naam en gebruik die korrekte uitspraak van die naam. In sommige tale kan die verkeerde uitspraak van 'n naam 'n belediging wees. In Skool A, wat 'n multi-kulturele skool is, is dit belangrik om ook iets te weet van die leerders se kultuur. Die leerder voel dan dat iemand in hom belangstel, want die opvoeder het moeite gedoen om sy naam te leer.

5.4.4.4 Bespreek die manier hoe materiaal uitgedeel en ingeneem gaan word

In Skool A maak die opvoeders gebruik van handboeke, vooraf gekopieerde materiaal, dataprojektors en rekenaars. Dit verg gewoonlik baie tyd om die hardeware op te stel en materiaal te versprei. Dit is raadsaam dat die opvoeders van Skool A leerders aanwys, gewoonlik die klaskaptein/prefek, wat verantwoordelik gaan wees vir die verspreiding en inhandiging van materiaal. Dit gaan bydra dat daar roetine is en dat dit ordelik geskied. Wanneer roetines en prosedures gevestig is, sal die leerders presies weet wat om te doen. Dit sal die opvoeder meer tyd gee om sy aandag te fokus op meer betekenisvolle instruksies, want die roetines skep die geleentheid vir die leerders om op hulle eie te werk.

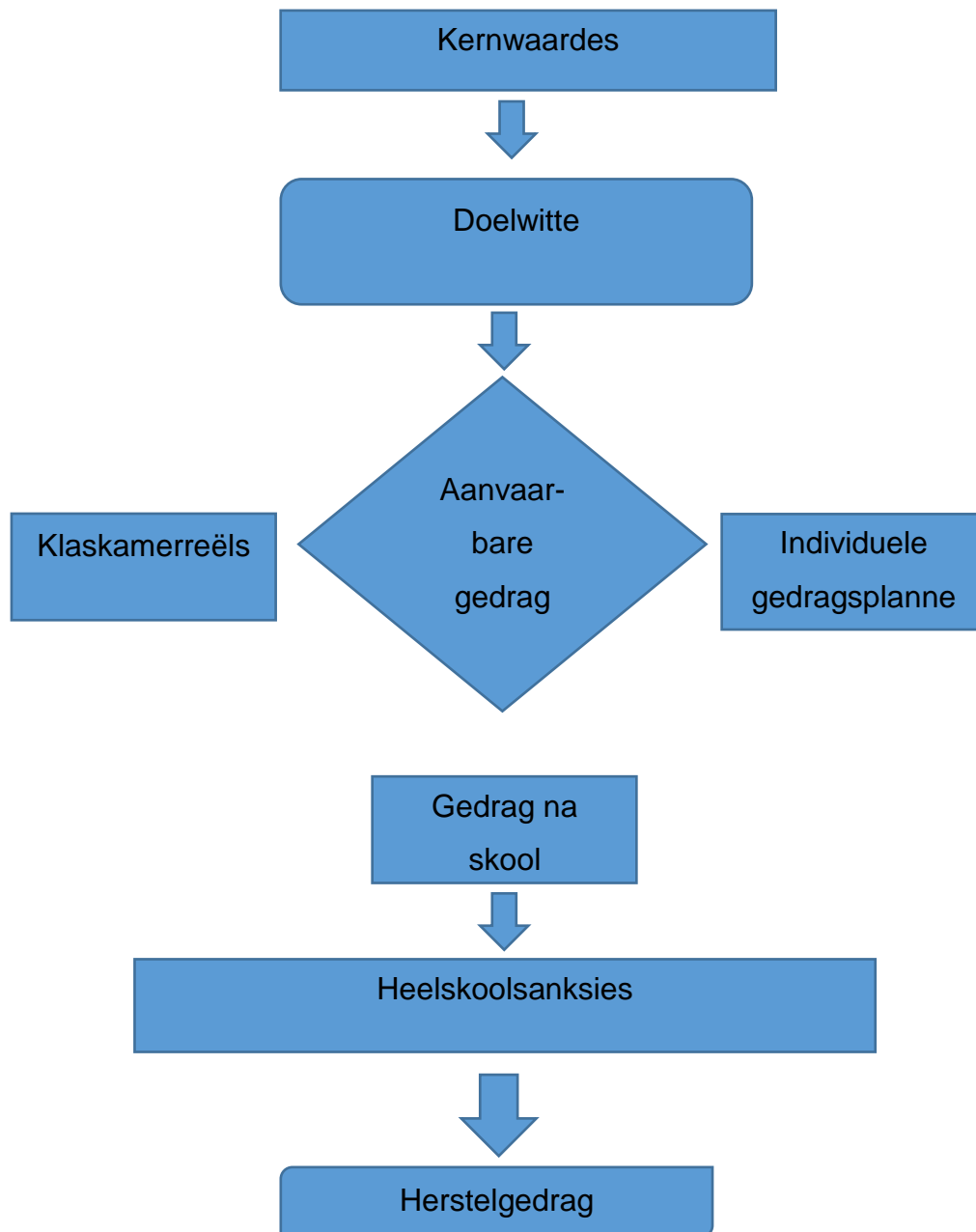
5.4.5 Riglyne vir 'n effektiewe dissiplinebeleid

'n Effektiewe dissiplinebeleid moet gebaseer wees op regte, verantwoordelikhede, reëls en roetines. Om effektief te wees, moet die beleid deur die hele skool toegepas word en al die rolspelers moet ten doel hê om die struikelblokke te identifiseer wat leer en veiligheid belemmer (cf. 2.5.2). 'n Effektiewe gedragsbeleid moet binne die raamwerk van bestaande wetgewing opgestel word Cowan *et al* (2015). Die dissiplinebeleid is onderhewig aan wetgewing en elke beheerraad is verplig om 'n beleid saam te stel (cf. 2.5.5.). 'n Dissiplinebeleid is van kardinale belang vir die skep van goeie dissipline. Dit stel vir die leerders die grense waarbinne hulle kan beweeg. Dit maak dit ook duidelik aan die leerders watter sanksies hulle kan verwag indien hulle sou oortree.

- 'n Effektiewe dissiplinebeleid moet gebaseer wees op die waardes en doelwitte van die skool. Om 'n dissiplinebeleid van 'n naburige skool te gebruik gaan nie werk nie, want hulle waardes en doelwitte mag verskil.
- Die skoolgemeenskap besluit wat aanvaarbare gedrag is en dit word konsekwent toegepas.
- Dit bestaan uit die klaskamerreëls waarby elke opvoeder en leerder 'n inset gehad het en die ooreenkoms wat die leerders gesluit het.
- Planne hoe gedrag buite die skool bestuur gaan word, byvoorbeeld die bestuur van die gedrag tydens buitemuurse aktiwiteite, wisseling van klasse, terreindiensroosters vir opvoeders en prefekte.
- Individuele gedragsplanne.

Die beleid sluit ook in die sanksies wat deur die hele skool toegepas word vir oortredings en belonings vir goeie gedrag. Die prosedures wat gevolg gaan word om die individuele leerders se gedrag te verander, soos berading, mediasie en gedragsplanne word hierby ingesluit.

Indien almal in Skool A die riglyne volg soos in figuur 5.4 geïllustreer, behoort die leerders se gedrag te herstel en almal die aanvaarbare gedrag te toon soos deur die skoolgemeenskap bepaal is. Indien hierdie aanvaarbare gedrag bereik is, sal die leerderprestasie verbeter, want die opvoeders kan meer tyd spandeer aan die onderrig van die kurrikulum.

Figuur 5.4 Raamwerk vir dissiplinebeleid

5.5 BEPERKINGS VAN DIE NAVORSING

Die navorsing kon moontlik as gevolg van 'n metodologiese benadering of die uitvoer daarvan beperkings inhou.

5.5.1 Metodologiese beperkings

Kwantitatiewe en kwalitatiewe navorsingsmetodes is beide belangrik en waardevol. Die navorser het in hierdie studie gebruik gemaak van die kwalitatiewe navorsingsmetode, wat moontlik tot beperkte bevindinge kon bygedra het.

- Navorsing was beperk tot Mosselbaai in die Eden en Sentraal-Karoo Onderwysdistrik in die Wes-Kaap. Slegs een skool was betrokke en daarom kan geen veralgemening ten opsigte van al die skole in Suid-Kaap gemaak word nie.
- Die navorsing het gefokus op die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Sestien opvoeders van Skool A het aan die studie deelgeneem, wat 'n baie klein persentasie uitmaak van die onderwyskorps in die Suid-Kaap.

Dit was interessant om te vind dat wat opvoeders tydens die onderhoude gesê het, korreleer met die dokumentanalise en vorige studies.

5.5.2 Uitvoerende beperkings

Aan die begin van die studie het die navorser 'n gebrek aan ervaring en genoegsame kennis rakende kwalitatiewe navorsing gehad. Die navorser het 'n deeglike studie van kwalitatiewe navorsing gemaak en het met die terugspeel van die digitaal-opgeneemde onderhoude waardevolle kennis opgedoen. 'n Gebrek aan ondervinding in onderhoud- en vraagstellingstegnieke kon moontlik tot 'n verlies van waardevolle inligting aanleiding gegee het.

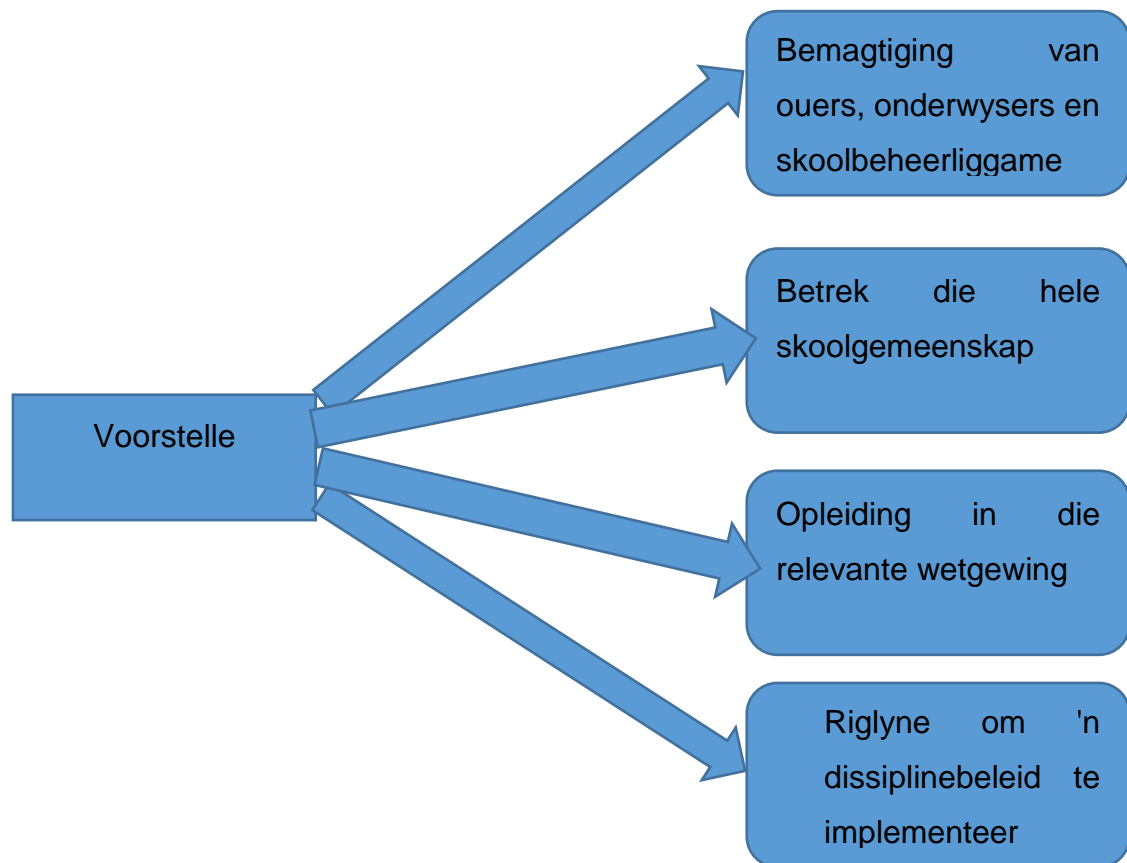
Namate die navorser meer ondervinding opgedoen het, is daar gedurende die vraagstelling gekonsentreer om akkurate, geldige en tema verwante data in te samel. Die resultaat was dat die terugvoer uit verskillende onderhoude en die dokumentanalise mekaar aanvul om die leemtes in die data te beperk. Daar is streng volgens die protokol van kwalitatiewe navorsing gewerk om die geloofwaardigheid van die navorsingsresultate te verseker.

Die navorser het gepoog om die deelnemers op hul gemak te stel deur vooraf geselsies met hulle aan te knoop. Die navorser was ook vantevore 'n opvoeder by die betrokke skool, maar daar was van die deelnemers wat nie spontaan op die vrae gereageer het nie. Hulle is vooraf verseker dat hulle identiteit beskerm sal word, maar tog was hulle huiwerig om te reageer. Die navorser het probeer om die beperkinge met aanvullende vrae te oorbrug ten einde te verseker dat akkurate, geldige en bruikbare data verkry word.

5.6 VOORSTELLE VIR VERDERE NAVORSING

Hierdie studie word afgesluit met voorstelle vir moontlike verder navorsing in die rol wat die skoolbestuursspan kan speel om 'n effektiewe dissiplinebeleid te implementeer. Die navorser het die voorstelle in figuur 5.5 uiteengesit.

- Hoe om die hele skoolgemeenskap te betrek.
- Bemagtiging van ouers, onderwysers en skoolbeheerliggame om skoolbeleide op te stel.
- Riglyne moet aan skole verskaf word hoe om 'n effektiewe dissiplinebeleid te implementeer.
- Opleiding in die relevante wetgewing.

Figuur 5.5 Voorstelle vir verdere studie

5.7 SAMEVATTING

Regoor die wêreld is die hantering van dissipline 'n probleem vir die betrokkenes en dra dit by tot die verlaging van die leerders se uitslae. Hierdie breedvoerige studie het aangetoon dat Skool A nie 'n effektiewe dissiplinebeleid in plek het nie. Dit het ook verder aan die lig gekom dat dissipline nie formeel by die skool bespreek word nie en dit dan 'n invloed op leerders se vordering het.

Die finale hoofstuk van die studie bevat 'n opsomming van die studie, die bevindings en die aanbevelings. Die bevindings dui daarop dat die skoolbestuurspan 'n rol te speel het in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid. Om dissiplinêre probleme aan bande te lê is dit noodsaaklik dat alle rolspelers saamwerk en hande vat. Dit is egter nie 'n maklike taak indien daar duidelike planne deur die skoolbestuurspanne in plek gestel is nie. Skole moet gemeenskappe omarm en saam met gemeenskapsorganisasies ouergemeenskappe lei om by skole en hul leerders se opvoeding betrokke te raak. Die navorser stel ook 'n raamwerk voor vir die saamstel van 'n effektiewe dissiplinebeleid asook moontlike inhoud van so 'n beleid. Die studie

het ook aan die lig gebring dat daar nog baie navorsing gedoen moet word om die rolspelers te help om 'n effektiewe dissiplinebeleid saam te stel.

BIBLIOGRAFIE

Anon. 2015. *Meditasie: die nuwe detensie*. [Aanlyn] <https://www.goeiehuishouding.co.za/meditasie-die-nuwe-detensie/> [Toegang verkry op 10 Januarie 2018].

Anon. 2015. *School discipline: What Danes could pick up from Australia*. [Aanlyn] <https://www.sbs.com.au/yourlanguage/danish/en/audiotrack/school-discipline-what-danes-could-pick-australia?language=en> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Anon., n.d. *Behaviour for Learning*. [Aanlyn] <https://meagern.wordpress.com/the-five-rs/> [Toegang verkry op 7 November 2018].

Arnolds, D. 2013. *Die klassifikasie van onderprestering en die implikasies daarvan op skoolkultuur*. [Aanlyn] <http://scholar.sun.ac.za>

Barnard, S. 2013. *Huisgenoot*. [Aanlyn] <https://www.netwerk24.com/huisgenoot/Joulewe/Ouerskap/wangedrag-in-die-klaskamer-hanteer-dit-so-20170528>

Bear, G. 2010. *National Association of School Psychologists*. [Aanlyn] [https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/37964324/S4H18Discipline.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1514841761&Signature=wDkFZmbabDJQIRlnYArWC%2BI%2BZcY%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDiscipline Effective School](https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/37964324/S4H18Discipline.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1514841761&Signature=wDkFZmbabDJQIRlnYArWC%2BI%2BZcY%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DDiscipline+Effective+School) [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Bless, C., Higson-Smith, C. & Sithole, S. L. 2013. *Fundamentals of social research methods. An African perspective*. Kaapstad: Juta.

Boland Gazette. 2018. *Bestaan daar nog dissipline in ons skole?* s.l.: s.n.

British Council. 2017. *Learning English teens: School discipline*. [Aanlyn] <http://learnenglishteens.britishcouncil.org> [Toegang verkry op 18 Desember 2017].

Brynard, D.J., Hanekom, S.X. & Brynard, P.A. 2014. *Introduction to Research*. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Burnett, P.C. & Mandel, V. 2010. Praise and Feedback in the primary classroom: teachers' and students' perspective. *Australian Journal of Education & Developmental Psychology*, pp. 145-154.

Burton, N., Brundrett, M. & Jones, M. 2014. *Doing your education research project*. London: Sage.

Cahill, N. (2018, November 1). Retrieved from *Behaviour Management Strategies*: https://nrcdigitalportfolio.weebly.com/uploads/1/4/2/5/14257573/behaviour_management_strategies.pdf

Carstens, C. 2017. *Mossel Bay Advertiser*. [Aanlyn] <https://www.mosselbayadvertiser.com/News/Article/General/leerder-rand-onderwyser-aan-20170711> [Toegang verkry op 22 Maart 2018].

Center for Parenting Education. 2018. *The Center of Parenting Education*. [Aanlyn] <https://centerforparentingeducation.org/library-of-articles/responsibility-and-chores/developing-responsibility-in-your-children/> [Toegang verkry op 26 November 2018].

Centre for Children and Young People. 2014. *Being safe at school: everyone has the right to feel*. [Aanlyn] <https://epubs.scu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1208&context=ccyppubs> [Toegang verkry op 22 November 2018].

Chafoulees, S.M., Gorin, S., Hermann, U. & Vaillancourt, K. 2013. *National Association of School Psychologists*. [Aanlyn] <https://www.naspschoolpsych.org/research-and-policy/current-law-and-policy-priorities/briefings/effective-school-discipline-policy-and-practice-supporting-student-learning> [Toegang verkry op 15 Januarie 2018].

Childlaw Advice. 2014. *Discipline within school*. [Aanlyn] <https://childlawadvice.org.uk/information-pages/discipline-within-school/> [Toegang verkry op 30 Maart 2018].

Childline South Africa. 2012. *Childline South Africa*. [Aanlyn] www.childlinesa.org.za [Toegang verkry op 03 Januarie 2018].

Clarke, A. 2012. *The handbook of school management*. 2de uitgawe. Kaapstad: Kate McCallum.

Coetzee, S.A., Van Niekerk, E.J. & Wydeman, J.L. 2011. *An educator's guide to effective classroom management*. Pretoria: Van Schaik Uitgewers.

Coetzee, S.A., Van Niekerk, E.J., Wydeman, J.L. & Mokoena, S.P. 2015. *An educators's guide to effective classroom management*. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Cowan, K.C., Vailancourt, K., Rossen, E. & Pollit, K. 2015. *A Framework for Safe and Successful Schools*. [Aanlyn] www.naspAanlyn.org/schoolsafetyframework [Toegang verkry op Januarie 2018].

Cox, M. 2015. A basic guide for empirical environmental social science. *Ecology and Society*.

Creswell, J.W. 2012. *Educational research: planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. 4th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson/Merrill Prentice Hall.

cspinet.16. *Alternative School Discipline Options to Withholding Recesses*. [Aanlyn] <https://cspinet.org/sites/default/files/attachment/Alternative%20School%20Discipline%20Options%20to%20Withholding%20Recess.pdf> [Toegang verkry op 3 Januarie 2018].

Curtis, W., Murphy, M. & Shields, S. 2014. *Research and education: Foundations of Education studies*. New York: Routledge.

Dana, N.F. & Yendol-Hoppey, D. 2014. *The reflective educator's guide to classroom research*. California: Corwin.

Danish efterskole. 2016. *The free Danish school tradition*. [Aanlyn] danishfolkhighschools.com/media/1347882/faelles_international_web.pdf [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Davidson, J. 2014. Teaching tolerance restorative justice. *Education Digest*, 47: November.

Day, K. 2015. *11 Ways Finland's education system shows us that "Less is More"*. [Aanlyn] <https://fillingmymap.com/2015/04/15/11-ways-finlands-education-system-shows-us-that-less-is-more/> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Denscombe, M. 2013. *The good research guide*. Berkshire: Open University Press.

Department of Basic Education, 2012. *Positive discipline and classroom management*. Kaapstad: Centre for Justice and Crime Prevention.

Dhankar, R. 2016. *Schools in grave danger*. s.l.:s.n.

Die Burger. 2012. *Swak dissipline dwing skole op knieë*. [Aanlyn] <https://www.pressreader.com/south-africa/die-burger/20121004/282080569057254> [Toegang verkry op 15 Januarie 2018].

Die Bybel: Nuwe vertaling (met herformulerings). 1997. Kaapstad: Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

Doyle, W. 2016. *LA Times: Why Finland has the best school*. [Aanlyn] <http://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-0318-doyle-finnish-schools-20160318-story.html> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Du Plessis, C. 2011. *5 suksesvolle dissipline-kunsies*. [Aanlyn] <https://www.netwerk24.com/baba-en-kleuter/Kleuter/5-suksesvolle-dissipline-kunsies-20150902>

Du Plessis, P., Triegaardt, P. & Hugo, J.-P. 2016. The influence of classroom management on effective teaching and learning. *Transylvanian Review*: 1364-1372.

Du Toit, E., Louw, L. & Jacobs, L. (reds.). 2016. *Help, I'm a student!* Pretoria: Van Schaik Uitgewers.

Eden, M. 2017. *School discipline reform and disorder: Evidence from New York City Public School, 2012-16*. [Aanlyn] Available at: www.eddigest.com [Toegang verkry op 18 Desember 2017].

Education.com. 2013. *Routines: Why They Matter and How to Get Started*. [Aanlyn] <https://www.education.com/magazine/article/importance-routines-preschool-children/>

Egbert, J. & Sanden, S. 2014. *Foundations of education research*. New York: Routledge.

Ellis, G., Morgan, N.S. & Reid, K. 2013. *Better behaviour through home-school relations*. London: Routledge.

Eloff, C., Oosthuizen, I., Wolhuter, C. & Van der Walt, J. 2013. Bydraende faktore tot leerderdisiplineprobleme: 'n Multiveranderlike analise. *Koers – Bulletin for Christian Scholarship*: 1-7.

Eyewitness News. 2014. 52% of SA Teachers abused by pupils. s.l.: s.n.

Family Health International. 2016. [Aanlyn] www.ccs.neu.edu/course/is4800sp12/resources/qualmethods.pdf [Toegang tot 15 Januarie 2018].

Fisher, D., Frey, N. & Smith, D. 2016. *After sticks, stones, and hurtful words*. [Aanlyn] www.ascd.org [Toegang verkry op 18 Desember 2017].

Flick, U. 2015. *Introducing Research methodology*. Londen: Sage.

Ford-Kritzinger, N. 2018. *IOL*. [Aanlyn] <https://www.iol.co.za/capeargus/news/more-than-60-attacks-on-cape-teachers-recorded-thus-far-17106367> [Toegang verkry op 15 Januarie 2018].

Francis, L. 2017. *Son*. [Aanlyn] <http://www.son.co.za/Son-Op-Sondag/Blogs/Lynette-se-mense/geweld-in-skole-gee-ouers-rillings-20170930> [Toegang verkry op 13 Desember 2017].

Fredericks, I. 2016. *222 Cape teachers guilty of using corporal punishment*. [Aanlyn] <https://www.iol.co.za/news/south-africa/western-cape/222-cape-teachers-guilty-of-using-corporal-punishment-2042216> [Toegang verkry op 22 Maart 2018].

Fredericks, I. 2016. *30 attacks on Cape teachers reported this year*. [Aanlyn] <https://www.iol.co.za/news/crime-courts/30-attacks-on-cape-teachers-reported-this-year-2020792> [Toegang verkry op 28 Maart 2018].

Gabriel, J. & Farmer, P. 2012. *Dealing with the tough stuff*. San Francisco: Jossey-Bass.

Gardiner, M. 2016. *Rooi Rose*. [Aanlyn] <https://www.rooirose.co.za/aktiewe-kinders-is-slimmer-kindens/> [Toegang verkry op 22 April 2018].

González, T. 2012. Keeping kids in schools: Restorative justice, punitive discipline, and the school to prison pipeline. *Journal of Law & Education*, April, 41(2):281-335.

Gwent, P. 2018. *The right to be safe*. [Aanlyn] <https://www.schoolbeat.org/en/pupils/age/7-11/The-Right-to-be-Safe/> [Toegang verkry op 22 November 2018].

Haliman, E. 2010. *School discipline in India*. [Aanlyn] <https://papayavsbanana.wordpress.com> [Toegang verkry op 20 Desember 2017].

Handley, R. 2018. *Behaviour management strategies*. [Aanlyn] <http://www.csc4learning.com/EDGD801/Tutorials/Rogers.html> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Hensley, P. 2018. *Catch students doing the right thing*. [Aanlyn] <http://teaching.monster.com/benefits/articles/7959-catch-students-doing-the-right-thing>

Hoffmeister, B. 2017. *Hoof vol gate by skool gelem*. KAAPSTAD: s.n.

Huisgenoot. 2017. *Dissipline in die klaskamer: Kenners gee raad*. [Aanlyn] <http://www.huisgenoot.com/nuus/dissipline-in-die-klaskamer-kenners-gee-raad/> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Indian School. 2017. *The Indian school: School discipline rules*. [Aanlyn] <http://www.indianschool.bh/index.php> [Toegang verkry op 20 Desember 2017].

Innes, M. 2011. *The role of discipline in the effective parenting of children*. s.l.: Parent Support Services of British Columbia.

Jacobs, L.E. 2015. *Ondersteuning van leerders met gedragsprobleme in 'n Kinder- en Jeugsentrum*, s.l.: s.n.

Jason, E., 2018. *Onnies meer geteiken*. s.l.:s.n.

Jewitt, C., 2012. *An introduction to using video for research*. [Aanlyn] http://eprints.ncrm.ac.uk/2259/4/NCRM_workingpaper_0312.pdf

Joubert, I., Hartell, C. & Lombard, K. 2016. *Navorsing: 'n Gids vir die beginnervorsers*. PRETORIA: Van Schaik Uitgewers.

Kalpesh, J. 2013. *Dissertation India*. [Aanlyn] <http://www.dissertationindia.com/blog/advantages-and-disadvantages-of-audio-recording-interviews-2>

Knoff, H.M. 2012. *School discipline, classroom management & student self-management*. California: Corwin.

Krasnoperova, E. 2015. *Simply circle*. [Aanlyn] <https://www.simplycircle.com/benefits-regular-communication/> [Toegang verkry op 20 November 2018].

Leedy, P.D. & Ormrod, E.J. 2010. *Practical research – planning and design*. New Jersey: Pearson.

Legalwise. 2017. *Legalwise*. [Aanlyn] <https://www.legalwise.co.za/about1/media-centre/giving-teachers-power-they-deserve> [Toegang verkry op 22 Maart 2018].

Lessing, A. & De Witt, M. 2010. Karakterbou en Christelike waardes vir die bevordering van gedissiplineerde klaskamergedrag: 'n Kritiese beskouing. *Tydskrif vir Christelike Wetenskap*, 46 (Spesiale uitgawe 1): 21-37.

Lessing, A. & De Witt, M. 2011. Stemme uit die Suid-Afrikaanse Onderwysuniegeledere oor dissipline. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 51(3):403-418.

Liebenberg, E., Hay, J. & Reyneke, R. 2016. Die ontwikkeling van 'n herstellendegeregtigheidsprogram as vernuwende benadering tot die hantering van uitdagende leerdergedrag in Suid-Afrikaanse skole. *Litnet Akademies*, 13(2):435-465.

Liebenberg, R. 2011. *Nuus van die Universiteit Stellenbosch*. [Aanlyn] <http://blogs.sun.ac.za/news/af/2011/10/28/continued-support-transforms-underperforming-schools/>

Lynch, M. 2015. *What factors make a school effective*. [Aanlyn] <http://www.theedadvocate.org/what-factors-make-a-school-effective/> [Toegang verkry op 30 Maart 2018].

Maphosa, C. & Shumba, A. 2010. Educators' disciplinary capabilities after the banning of corporal punishment in South African schools. *South African Journal of Education*, 30:387-399.

Maree, K. 2007. *First steps in research*. Pretoria: Van Schaik.

Maree, K. (red.). 2013. *Complete your thesis or dissertation successfully: Practical guidelines*. Kaapstad: Juta.

Maree, K. (red.). 2016. *First steps in research*. 2de uitgawe. Pretoria: Van Schaik.

Massyn, M. 2011. *Wat is die invloed van sport in skole*. [Aanlyn] <http://comf411opdrag4.blogspot.com/2011/09/sport-vanuit-apartheid-tot-goeie-sport.html> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Matlala, A. 2011. *Sowetan Live*. [Aanlyn] <http://www.sowetanlive.co.za/news/2011/12/21/teachers-quit-over-lack-of-discipline>

McMillan, J.H. & Schumacher, S. 2010. *Research in education*. Boston: Pearson.

Mestry, R. & Khumalo, J. 2012. Governing bodies and learner discipline: managing rural schools in South Africa through a code of conduct. *South African Journal of Education*, 32:97-110.

Meyer, L.H. & Evans, I.M. 2012. *The school leader's guide to restorative school discipline*. California: Corwin.

Morrow, V. 2015. Beatings for asking for help: corporal punishment in India's schools. *The Guardian*, 22 Mei.

Moses, S. 2018. *Laaitie gee sy onnie taai klap*. Kaapstad: s.n.

Mouton, J. 2006. *How to succeed in your master's and doctoral studies*. Pretoria: Van Schaik.

Muller, K. 2012. Dissipline in die klaskamer – Deel 1: Die bepalinge van die grondwet en skolewet ten opsigte van dissiplinêre maatreëls in die klaskamer. *LitNet Akademies*: 361-441.

Müller, K. 2012. Dissipline in die klaskamer – Deel 2: Dissiplinêre maatreëls en opvoeders se bevoegdhede en verantwoordelikhede ten opsigte daarvan. *LitNet Akademies*, 9(3):396-441.

Namibia, L.A.C. 2018. *Legal Assistance Centre*. [Aanlyn] <http://www.lac.org.na/projects/grap/Pdf/CCPA19-CorporalPunishment-Afrikaans.pdf> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Nel, M. (red.), 2014. *Life Orientation for South African teachers*. Pretoria: Van Schaik.

News24. 2012. *Lack of discipline in schools*. [Aanlyn] <http://www.news24.com/MyNews24/Lack-of-Discipline-in-Schools-20120824> [Toegang verkry op 28 November 2018].

Ntuli, N. 2015. *SA school violence shock*. Durban: s.n.

Odendaal, F.F. & Gouws, R.H. (reds.). 2014. *Handwoordeboek van die Afrikaanse Taal*. Pinelands: Pearson Education South Africa.

OECD. 2016. *Education in China – a snapshot*. Parys (Frankryk): OECD Publishing.

Oosthuizen, I.J. (red.). 2010. *A practical guide to discipline in schools*. Pretoria: Van Schaik.

Oosthuizen, I.J. 2010. Metodes vir die handhawing van leerderdisipline. *Tydskrif vir Christelike Wetenskap – 2010 (Spesiale Uitgawe 1)*:227-243.

Oosthuizen, I.J. (red.). 2017. *Aspects of Education Law*. 4de uitgawe. Pretoria: Van Schaik.

Oosthuizen, J. 2015. *Swak dissipline ondermyn goeie onderrig*. [Aanlyn] <https://www.litnet.co.za/swak-dissipline-ondermyn-goeie-onderrig/> [Toegang verkry op 8 November 2018].

O'Toole, J. & Beckett, D. 2013. *Educational research: Creative thinking and doing*. South Melbourne: Oxford University Press.

Patton, Q. 2015. *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks: Sage.

Porter, L. 2014. *Behaviour in schools – theory and practice for teachers*. Berkshire: Open University Press.

Portland. 2016. *School climate and discipline*. [Aanlyn] https://www.pps.net/cms/lib/OR01913224/Centricity/Domain/44/2017.18_SRR_MASTER_English.pdf [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Proud to be primary. 2018. *Teaching responsibility in the classroom*. [Aanlyn] <https://proudtobepprimary.com/teaching-responsibility-in-the-classroom/> [Accessed 26 November 2018].

Punch, K.F. 2009. *Introduction to research methods in education*. Londen: Sage.

Rajagiri. 2017. *Rajagiri Public School*. [Aanlyn] <http://rajagiri.ac.in/discipline/> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Reid, K. & Morgan, N.S. 2012. *Tackling behaviour in your primary school – a practical handbook for teachers*. New York: Routledge.

Renard, L. 2017. *What you need to know about reward systems*. [Aanlyn] <https://www.bookwidgets.com/blog/2017/01/using-reward-systems-to-motivate-students> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Robson, C. 2002. *Real world research*. 2de uitgawe. Oxford: Blackwell.

Rogers, B. 2007. *Behaviour Management – a whole-school approach*. Londen: Paul Chapman Publishing.

Rogers, B. 2011. *You know the fair rule*. 3de uitgawe. Victoria: Acer Press.

Rogers, B. 2012. *The essential guide to managing teacher stress*. 3de uitgawe. Harlow: Pearson.

Rogers, B. 2014. *A whole-school approach to behaviour leadership*. [Aanlyn] www.billrogers.com.au [Tegang verkry op 7 November 2018].

Rogers, B. 2015. *Classroom behaviour*. 4de uitgawe. Londen: Sage.

Rogers, B. 2015. *Classroom behaviour – a practical guide to effective teaching, behaviour management and colleague support*. Londen: Sage.

Rogers, B. & McPherson, E. 2014. *Behaviour management with young children*. 2de uitgawe. Londen: Sage.

Rossouw, J.P. 2010. *Labour relations in education, a South African perspective*. 2de uitgawe. Pretoria: Van Schaik Publishers.

Russo, C. & Wolhuter, C.C. 2014. Dealing with incidents of serious disciplinary problems amongst learners: A comparative study between South Africa and selected countries. *Koers*, 78(3): 1-11.

SADTU. 2012. *South African Democratic Teachers Union*. [Aanlyn] www.sadtu.org.za/docs/disc/2012/educationmatters.pdf [Toegang verkry op 15 Junie 2013].

Salmons, J. 2017. *Search and hearing the problem*. [Aanlyn] <https://www.methodspace.com/seeing-hearing-problem-using-video-qualitative-research/>

Salter, R. 2013. *Teaching strategies for classroom discipline*. [Aanlyn] <http://www.teaching-strategies-for-classroom-discipline.com/school-discipline.html> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Schimmer, T. 2013. *5 guiding principles for effective school-wide discipline*. [Aanlyn] <https://tomschimmer.com/2013/02/07/5-guiding-principles-for-effective-school-wide-discipline/> [Toegang verkry op 17 Januarie 2018].

Scholastic. 2018. *Creating classroom routines & procedures*. [Aanlyn] http://teacher.scholastic.com/classroom_management_pictures/ [Toegang verkry op 14 November 2018].

Schwartz, N. 2010. *Teaching community*. [Aanlyn] <http://teaching.monster.com/benefits/articles/10033-top-10-secrets-of-successful-classroom-management> [Toegang verkry op 30 Maart 2018].

Silverman, D. 2013. *Doing qualitative research: A practical handbook*. Los Angeles: Sage.

Slatter, L. 2018. *Maroela Media: Leerder rand glo onderwyser aan*. [Aanlyn] <https://maroelamedia.co.za/nuus/sa-nuus/video-leerder-rand-glo-onderwyser-aan/> [Toegang verkry op 22 Maart 2018].

Smit, E. 2018. *Nuwe beheerliggame nou binnekort aangewys*. [Aanlyn] <https://www.netwerk24.com/ZA/Worcester-Standard/Nuus/nuwe-beheerliggame-nou-binnekort-aangewys-20180221-2>

Solutions, S. 2018. *Statistics solutions*. [Aanlyn] <http://www.statisticssolutions.com/conducting-qualitative-research-validity-in-qualitative-research/>

Sortkær, B. & Reimer, D. 2016. *Disciplinary climate and student achievement: Evidence from Schools and classrooms*. Aarhus: Danish School of Education, Aarhus University.

South Africa. 2011. *Employment of Educators Act no 76 of 1998*. Pretoria: Staatsdrukker.

South Africa, D.O.B.E. 2012. *Positive discipline and classroom management course reader*. Kaapstad: Centre for Justice and Crime Prevention.

Stearns, C. 2018. *Teaching Responsibility to elementary students*. [Aanlyn] <https://study.com/academy/lesson/teaching-responsibility-to-elementary-students.html> [Toegang verkry op 26 November 2018].

Suid-Afrika. 2011. *Suid-Afrikaanse Skolewet 84 van 1996 (2011)*. Pretoria: Staatsdrukker.

Suid-Afrika. 2012. *Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, no. 108 van 1996*. Pretoria: Staatsdrukker.

Swanepoel, M. 2016. *Review*. [Aanlyn] https://reviewAanlyn.co.za/1_28860/hoekom-is-dit-belangrik-vir-kinders-se-ontwikkeling-om-deel-te-neem-aan-sport-en-buitemuurse-aktiwiteite/ [Toegang verkry op 8 November 2018].

Taber, K.S., 2013. *Classroom-based research and evidence-based practice*. Londen: Sage.

TeacherPlus. 2015. Discipline and punishment. *Teachers of India*, 8 Januarie.

Thomas, J.R., Silverman, S. & Nelson, J. 2015. *Research method in physical activity*. Champaign: Human Kinetics.

Tierney, S. 2018. *Why class rules are so important!* [Aanlyn] <http://www.kidcastlecareers.com/> [Toegang verkry op 15 November 2018].

United Kingdom Department of Education. 2016. *Behaviour and discipline in schools – advice for headteachers and school staff*. [Aanlyn] www.gov.uk/government/publications [Toegang verkry op 18 Desember 2017].

United Kingdom. 2017. GOV.UK. [Aanlyn] <https://www.gov.uk/school-discipline-exclusions#content> [Toegang verkry op 19 Desember 2017].

University of Illinois. 2018. *Teaching & learning*. [Aanlyn] <http://citl.illinois.edu/citl-101/teaching-learning/resources/classroom-environment/motivating-students> [Toegang verkry op 30 Maart 2018].

Van den Berg, A. 2016. *Alternatiewe benaderings tot lyfstraf*. [Aanlyn] <https://jougesin.solidariteit.co.za/alternatiewe-benaderings-tot-lyfstraf/> [Toegang verkry op 29 Maart 2018].

Van der Westhuizen, P. 2010. *Effective educational management*. Kaapstad: Kagiso Tersiêr.

Van der Westhuizen, P. 2016. *Schools as organisations*. 4de uitgawe. Pretoria: Van Schaik.

Vasagar, J. 2011. *The Guardian*. [Aanlyn] <https://www.theguardian.com/education/2011/apr/18/childrens-behaviour-school-teachers> [Toegang verkry op 8 November 2018].

Veriava, F. & Power, T. 2017. *Chapter 19: Corporal punishment*. [Aanlyn] <http://section27.org.za/wp-content/uploads/2017/02/Chapter-19.pdf> [Toegang verkry op 17 Desember 2017].

Vermaak, A. 2015. *Klaskamerbestuur of hoe om die hele spul stil en soet en besig te hou*. s.l.: s.n.

Vrouekeur. 2018. [Aanlyn] <https://www.vrouekeur.co.za/nuus-vermaak/jou-kind-en-probleme-by-die-skool> [Toegang verkry op 18 November 2018].

Webfinance. (2018, October 30). *Decision making*. Retrieved from Businessdictionary: <http://www.businessdictionary.com/definition/decision-making.html>

Wengrower, H. (2015). *Dance movement therapy groups for children with behavioural disorders*. In E. Kourkoutas & A. Hart (Eds.), *Innovative practice and interventions for children and adolescents with psychosocial difficulties and disabilities* (pp. 390-414). Bristol, CT: Cambridge Scholars Publishing.

WKOD. 2015. Uitslae van 2011 sistemiese toetse sal maatstaf vir vordering wees. *Education Update*, Desember.

Wikipedia. 2017. [Aanlyn] https://en.wikipedia.org/wiki/Audi_alteram_partem [Toegang verkry op 30 Maart 2018].

Wood, C. & Freeman-Loftis, B. 2011. *Responsive school discipline*. 3de uitgawe. Turners Falls: Northeast Foundation for Children.

Wood, C. & Freeman-Loftis, B. 2012. *Responsive school discipline: Essentials for elementary school leaders*. Turners Falls: Northeast Foundation for Children.

BYLAE

BYLAAG A: GOEDKEURING VAN NAVORSINGSVOORSTEL

NOTICE TO POSTGRADUATE QUALIFICATION SECTION (M&D)
RESULT: RESEARCH PROPOSAL MODULE

STUDENT NAME	SD Groenewald	STUDENT NUMBER	61331864
DEGREE	MEd	Specialisation	Education Man
Please indicate the relevant option with an x:			
A. The above student <u>did not comply</u> with the requirements for the research proposal module and <u>may reregister</u> for this module			
***Motivation:			
B. The above student <u>did not comply</u> with the requirements for the research proposal module and <u>may not continue with his studies</u> for the degree. Please provide reasons: . . .			
C. I confirm that the above student complied with the requirements for the research proposal module (research proposal approved by departmental higher degrees committee) and may now proceed to register for the research component. Please provide details below			X
Title: Die rol van skoolbestuur in die implementering van 'n effektiewe dissiplinebeleid op laerskoolvlak in die Suid-Kaap Supervisor: Dr Triegaardt Highest Qualification: Doctor of Education Personnel Number: 90283457 Signature: Date: 26 July 2017			
Approval (CoD)			
Comments: Approved Signature: Date: 26 Julie 2017			
Comments: Signature : On behalf of College/School Executive Committee Date:			
FOR OFFICE USE ONLY BY SENIOR QUALIFICATIONS			
Result captured (F375)			

BYLAAG B: ETIESE NAVORSINGKLARINGSERTIFIKAAT**UNISA COLLEGE OF EDUCATION ETHICS REVIEW COMMITTEE**

Date: 2018/06/13

Ref: 2018/06/13/61331864/19/MC

Dear Mr Groenewald

Name: Mr SD Groenewald

Student: 61331864

Decision: Ethics Approval from
2018/06/13 to 2021/06/13**Researcher(s):** Name: Mr SD Groenewald
E-mail address: Sharlton.groenewald@gmail.com
Telephone: +27 83 766 5408**Supervisor(s):** Name: Dr P Triegaardt
E-mail address: paul.triegaardt@gmail.com
Telephone: +971 50 838 4027**Title of research:****The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape****Qualification:** M. Ed in Educational Leadership and Management

Thank you for the application for research ethics clearance by the UNISA College of Education Ethics Review Committee for the above mentioned research. Ethics approval is granted for the period 2018/06/13 to 2021/06/13.

*The **low risk** application was reviewed by the Ethics Review Committee on 2018/06/13 in compliance with the UNISA Policy on Research Ethics and the Standard Operating Procedure on Research Ethics Risk Assessment.*

The proposed research may now commence with the provisions that:

1. The researcher(s) will ensure that the research project adheres to the values and principles expressed in the UNISA Policy on Research Ethics.

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

2. Any adverse circumstance arising in the undertaking of the research project that is relevant to the ethicality of the study should be communicated in writing to the UNISA College of Education Ethics Review Committee.
3. The researcher(s) will conduct the study according to the methods and procedures set out in the approved application.
4. Any changes that can affect the study-related risks for the research participants, particularly in terms of assurances made with regards to the protection of participants' privacy and the confidentiality of the data, should be reported to the Committee in writing.
5. The researcher will ensure that the research project adheres to any applicable national legislation, professional codes of conduct, institutional guidelines and scientific standards relevant to the specific field of study. Adherence to the following South African legislation is important, if applicable: Protection of Personal Information Act, no 4 of 2013; Children's act no 38 of 2005 and the National Health Act, no 61 of 2003.
6. Only de-identified research data may be used for secondary research purposes in future on condition that the research objectives are similar to those of the original research. Secondary use of identifiable human research data requires additional ethics clearance.
7. No field work activities may continue after the expiry date **2021/06/13**. Submission of a completed research ethics progress report will constitute an application for renewal of Ethics Research Committee approval.

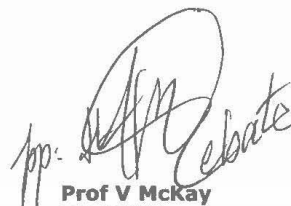
Note:

The reference number **2018/06/13/61331864/19/MC** should be clearly indicated on all forms of communication with the intended research participants, as well as with the Committee.

Kind regards,

Dr M Claassens
CHAIRPERSON: CEDU RERC
mcdtc@netactive.co.za

Prof V McKay
EXECUTIVE DEAN
Mckayvi@unisa.ac.za

Approved - decision template – updated 16 Feb 2017

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

**BYLAAG C: TOESTEMMING VRA VAN DIE WES-KAAPSE
ONDERWYSDEPARTEMENT OM NAVORSING TE DOEN**

SD Groenewald
42 Barracuda Street
Extension 13
MOSSEL BAY
6506

Mobile No.: 083 766 5408

E-mail address: sharlton.groenewald@gmail.com

3 July 2018

Mr D Maarman
The Director
Eden & Central Karoo Education District
Private Bag X6510, George, 6530
Desmond.Maarman@westerncape.gov.za
044 803 8300

Request for permission to conduct research at St. Blaize RC Primary School

The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape.

Dear Mr Maarman

I, Sharlton Groenewald, am doing research towards an MEd under supervision of Dr Paul Triegaardt, a senior lecturer in the Department of Educational Management and Leadership at the University of South Africa. We have funding from UNISA for school visits, interviews and observations.

We invite you to participate in a study entitled, "The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape".

The aim of the study is to

- To discuss what problems are experienced to manage discipline at schools effectively.
- To explain how discipline is managed at effective schools.
- To explore what strategies can be implemented by school managements to manage behaviour at schools better so that learner performance can be improved.
- To offer recommendations to the relevant parties based on the research results to make the implementation of an effective discipline policy more effective so that learner performance can be improved.

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392, UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

Your school has been selected because the teachers and learners will provide the best information to address the objectives of the study. They are also representative of all primary schools in the Southern Cape.

The study will entail a less than 30 minutes' interview with each potential participant and the observations of the learners of the school. No follow-up sessions will be conducted. All information and potential participant's names as well as the name of the school will be kept strictly confidential at all times.

This study will help the management of the school to implement an effective discipline policy so that learner performance can be improved.

Potential risks are minimal.

Feedback procedure will entail a copy of the study once it has been completed.

Yours sincerely

S Groenewald

UNISA MEd student

Dr P K Triegaardt

Supervisor

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

BYLAAG D: WES-KAAPSE ONDERWYSDEPARTEMENT NAVORSINGS-TOESTEMMINGSBRIEF

Directorate: Research

Audrey.wyngaard@westerncape.gov.za
tel: +27 021 467 9272
Fax: 0865902282
Private Bag x9114, Cape Town, 8000
wced.wcape.gov.za

REFERENCE: 20180713-4229**ENQUIRIES:** Dr A T Wyngaard

Mr Sharlton Groenewald
42 Barracuda Street
Mossel Bay
6500

Dear Mr Sharlton Groenewald**RESEARCH PROPOSAL: THE ROLE OF SCHOOL MANAGEMENT IN THE IMPLEMENTATION OF AN EFFECTIVE DISCIPLINE POLICY AT PRIMARY SCHOOLS IN THE SOUTHERN CAPE**

Your application to conduct the above-mentioned research in schools in the Western Cape has been approved subject to the following conditions:

1. Principals, educators and learners are under no obligation to assist you in your investigation.
2. Principals, educators, learners and schools should not be identifiable in any way from the results of the investigation.
3. You make all the arrangements concerning your investigation.
4. Educators' programmes are not to be interrupted.
5. The Study is to be conducted from **17 July 2018 till 28 September 2018**
6. No research can be conducted during the fourth term as schools are preparing and finalizing syllabi for examinations (October to December).
7. Should you wish to extend the period of your survey, please contact Dr A.T Wyngaard at the contact numbers above quoting the reference number?
8. A photocopy of this letter is submitted to the principal where the intended research is to be conducted.
9. Your research will be limited to the list of schools as forwarded to the Western Cape Education Department.
10. A brief summary of the content, findings and recommendations is provided to the Director: Research Services.
11. The Department receives a copy of the completed report/dissertation/thesis addressed to:

**The Director: Research Services
Western Cape Education Department
Private Bag X9114
CAPE TOWN
8000**

We wish you success in your research.

Kind regards.

Signed: Dr Audrey T Wyngaard

Directorate: Research

DATE: 13 July 2018

Lower Parliament Street, Cape Town, 8001
tel: +27 21 467 9272 fax: 0865902282
Safe Schools: 0800 45 46 47

Private Bag X9114, Cape Town, 8000
Employment and salary enquiries: 0861 92 33 22
www.westerncape.gov.za

BYLAAG E: TOESTEMMING VRA BY DIE SKOOLHOOF OM NAVORSING IN SKOOL TE DOEN

SD Groenewald
42 Barracuda Street
Extension 13
MOSSEL BAY
6506
Mobile No.: 083 766 5408
E-mail address: sharlton.groenewald@gmail.com

3 July 2018

Request for permission to conduct research at St. Blaize RC Primary School

The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape.

A. Muller
Principal St. Blaize RC Primary School
(044) 693 3100
stblaizerc@gmail.com

Dear Mr Muller

I, Sharlton Groenewald, am doing research towards an MEd under supervision of Dr Paul Triegaardt, a senior lecturer in the Department of Educational Management and Leadership at the University of South Africa. We have funding from UNISA for school visits, interviews and observations.

We invite you to participate in a study entitled, "The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape."

The aim of the study is to

- To discuss what problems are experienced to manage discipline at schools effectively.

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

- To explain how discipline is managed at effective schools.
- To explore what strategies can be implemented by school managements to manage behaviour at schools better so that learner performance can be improved.
- To offer recommendations to the relevant parties based on the research results to make the implementation of an effective discipline policy more effective so that learner performance can be improved.

Your school has been selected because the teachers and learners will provide the best information to address the objectives of the study. They are also representative of all primary schools in the Southern Cape.

The study will entail a less than 30 minutes' interview with each potential participant and the observations of the learners of the school. No follow-up sessions will be conducted. All information and potential participant's names as well as the name of the school will be kept strictly confidential at all times.

This study will help the management of the school to implement an effective discipline policy so that learner performance can be improved.

Potential risks are minimal.

Feedback procedure will entail a copy of the study once it has been completed.

Yours sincerely

S Groenewald

UNISA MEd student

Dr P K Triegaardt

Supervisor

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

BYLAAG F: TOESTEMMING VRA BY DEELNEMER

SD Groenewald
42 Barracuda Street
Extension 13
MOSSEL BAY
6506

Mobile No.: 083 766 5408

E-mail address: sharltan.groenewald@gmail.com

3 July 2018

The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape.

DEAR PROSPECTIVE PARTICIPANT

I, Sharltan Groenewald, am doing research towards an MEd under supervision of Dr Paul Triegaardt, a senior lecturer in the Department of Educational Management and Leadership at the University of South Africa. We have funding from UNISA for school visits, interviews and observations.

WHAT IS THE PURPOSE OF THE STUDY?

We invite you to participate in a study entitled, "The role of school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape"

WHY AM I BEING INVITED TO PARTICIPATE?

I obtained your details from your connection with your school. I asked your Circuit Team Manager's permission to do research at your school. I then chose all 17 teachers at your school who are willing to participate in this study. I got your personal information on Facebook that is open to the public. This study is expected to collect important information that could help to improve the discipline of the learners and to improve their results. You are invited because you are an educator at St. Blaize Primary School and in daily contact with the learners and will give valuable information that will help me to reach my goals.

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

Your anonymous data may be used for other purposes such as journals read by educational leaders. At no time, however, will your name be used or any identifying information revealed.

HOW WILL THE RESEARCHER(S) PROTECT THE SECURITY OF DATA?

Hard copies of your answers will be stored by the researcher for a period of five years in a locked cupboard/filing cabinet at my home in Mossel Bay for future research or academic purposes; electronic information will be stored on a password-protected computer. Future use of the stored data will be subject to further Research Ethics Review and approval, if applicable. The transcriber is an outsider living in South Africa and will maintain confidentiality by signing a confidentiality agreement. The typed interviews will NOT contain any mention of your school or name, and any identifying information from the interview will be removed. The typed interviews will also be kept in a password-protected format at the researcher's home. All information will be destroyed after five years.

WILL I RECEIVE PAYMENT OR ANY INCENTIVES FOR PARTICIPATING IN THIS STUDY?

Your participation in this research is completely voluntary.

HAS THE STUDY RECEIVED ETHICS APPROVAL?

This study has received written approval from the Research Ethics Review Committee of the University of South Africa. A copy of the approval letter can be obtained from the researcher if you so wish.

HOW WILL I BE INFORMED OF THE FINDINGS/RESULTS OF THE RESEARCH?

If you would like to be informed of the final research findings, please e-mail Sharlton Groenewald at sharlton.groenewald@gmail.com. The findings are accessible for one year.

Should you have concerns about the way in which the research has been conducted, you may contact Dr Paul Triegaardt, paultriegaardt@gmail.com. Alternatively, contact the research ethics chairperson of the University of South Africa Dr Madaleen Claassens (mcdtc@netactive.co.za).

Thank you for taking the time to read this information sheet and for participating in this study.

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

WHAT IS THE NATURE OF MY PARTICIPATION IN THIS STUDY?

The study involves semi-structured interviews. All questions during the interview are open-ended by nature. The questionnaire is asked in a sentence completion form. 30-minute one-on-one interviews are conducted. There will be no follow-up sessions.

CAN I WITHDRAW FROM THIS STUDY EVEN AFTER HAVING AGREED TO PARTICIPATE?

Participation in this study is voluntary and you are under no obligation to consent to participation. If you do decide to take part, you will be given this information sheet to keep and be asked to sign a written consent form. You are free to withdraw at any time and without giving a reason. If you do not feel comfortable during the interview, you are welcome to stop the interview at any time. No person's identity will be exposed and personal data will be anonymised.

WHAT ARE THE POTENTIAL BENEFITS OF TAKING PART IN THIS STUDY?

You may find the interview to be very enjoyable and rewarding. By participating in this research, you may also benefit others by helping educators the management of the school in the implementation of an effective discipline policy and to improve the learners' results.

ARE THERE ANY NEGATIVE CONSEQUENCES FOR ME IF I PARTICIPATE IN THE RESEARCH PROJECT?

There are no anticipated risks or discomforts related to this research.

WILL THE INFORMATION THAT I CONVEY TO THE RESEARCHER AND MY IDENTITY BE KEPT CONFIDENTIAL?

Interviews will be confidential.

Your name will not be recorded anywhere and no-one will be able to connect you to the answers you give. Your anonymity will be kept throughout. Your answers will be given a code number or a pseudonym and you will be referred to in this way in the data, any publications, or other research reporting methods such as conference proceedings. While the interviews will be recorded, the files will be deleted once they have been typed up.

S Groenewald

UNISA MEd student

Dr P K Triegaardt

Supervisor

BYLAAG G: DOKUMENTANALISE**CONSENT TO PARTICIPATE IN THIS STUDY** (Return slip)

I, _____ (participant name), confirm that the person asking my consent to take part in this research has told me about the nature, procedure, potential benefits and anticipated inconvenience of participation.

I have read (or had explained to me) and understood the study as explained in the information sheet.

I have had sufficient opportunity to ask questions and I am prepared to participate in the study.

I understand that my participation is voluntary and that I am free to withdraw at any time without penalty (if applicable).

I am aware that the findings of this study will be processed into a research report, journal publications and/or conference proceedings, but that my participation will be kept confidential unless otherwise specified.

I agree to the recording of the interview.

I have received a signed copy of the informed consent agreement.

Participant Name & Surname (please print)

Participant Signature

Date

Researcher's Name & Surname (please print)

Sharlton Groenewald

3 July 2018

Researcher's signature

Date

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

3. When last was the School's Code of Conduct updated?			
3.1 Was the School's Code of Conduct updated in the last calendar year?			
3.2 Is the School Governing Body involved in updating the School's Code of Conduct?			
3.3 Is the entire teaching staff involved in providing input when the School's Code of Conduct is updated?			
3.4 To what extent is the managing of the behavioural rights of teachers and learners emphasized when the School's Code of Conduct is updated?			
4. Does the School's Code of Conduct clearly underline the consequences of bad learner behaviour?			
4.1 Is the School Governing Body involved in handling disciplinary cases involving bad learner behaviour?			
4.2 Is the entire teaching staff involved in providing input regarding teacher's rights versus unacceptable learner behaviour?			
4.3 Are the learners included in the discussions about learner's rights especially in view of bad learner behaviour?			

BYLAAG H: INDIVIDUELE ONDERHOUDE

What is the role school management in the implementation of an effective discipline policy at primary schools in the Southern Cape?

Sub questions	Example questions	Responses by participants
Which problems are experienced in effectively managing the discipline in schools?	<p>How do you manage discipline at your school?</p> <p>Is SGB supportive to the principal and teachers?</p> <p>How do teachers communicate with parents and monitor the learner's discipline?</p> <p>How SGB contributes in the school?</p>	
How is discipline managed in effective schools?	How do you discipline perpetrators at your school	
Which strategies can be implemented by school management to better manage school behavior so that learner performance can be improved?	<p>What alternatives for corporal punishment do you implement?</p> <p>Are there programs by the parents and SGB in place to deal with learners with behaviour problems?</p>	

<p>What recommendations can be made to make the implementation of an effective discipline policy more effective so that learner performance can be improved?</p>	<p>Who is responsible to draw up the discipline policy at your school?</p> <p>When was the last time that the discipline policy was reviewed?</p>	
--	---	--

BYLAAG I: WAARNEMINGSKEDULES**Classroom discipline observation**

Behaviour patterns	Identified: Yes	Identified: No	Observation notes

University of South Africa
 Pretter Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
 PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
 Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

Positive Break time observations

Behaviour patterns	Identified: Yes	Identified: No	Observation notes

Negative Break time observations

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

Behaviour patterns	Identified: Yes	Identified: No	Observation notes

University of South Africa
Preller Street, Muckleneuk Ridge, City of Tshwane
PO Box 392 UNISA 0003 South Africa
Telephone: +27 12 429 3111 Facsimile: +27 12 429 4150
www.unisa.ac.za

BYLAAG J: TEKSVERSORGING EN REDIGERING

CORRIE GELDENHUYS
POSBUS 28537
DANHOF 9310

☎ **083 2877088**
☎ **+27 51 4367975**
corrieg@mweb.co.za

29 December 2018

TO WHOM IT MAY CONCERN

Herewith I, **Cornelia Geldenhuys (ID 521114 0083 088)** declare that I am a qualified, accredited language practitioner and that I have edited the full document (Chapter 1 to 5) for an MEd degree for the following student

SHARLTON DELMAINE GROENEWALD

THE ROLE OF SCHOOL MANAGEMENT IN THE IMPLEMENTATION OF AN EFFECTIVE DISCIPLINE POLICY AT PRIMARY SCHOOLS IN THE SOUTHERN CAPE

All changes were indicated by track changes and comments **for the student to verify and finalise.**

The undersigned takes no responsibility for corrections/amendments not carried out in the final copy submitted for examination purposes.

.....

C GELDENHUYS

MA (LIN – *cum laude*), MA (Mus), HED, Postgraduate Dipl, Library Science, UTLM

ACCREDITED MEMBER OF SATI – MEMBERSHIP NUMBER: 1001474 (APTRANS)
GEAKKREDITEERDE LID VAN SAVI – LIDMAATSKAPNOMMER: 1001474 (APVERT)
Member of/Lid van PEG (The Professional Editors Guild)

BYLAAG L: RESPONS VAN DEELNEMERS

NAAM VAN KLANKLEër : 180613_0015 (1)
DATUM VAN KLANKLEër :
LENGTE VAN KLANKLEër : 12:12
TRANSKRIBEERDER : CYBER TRANSCRIPTION
TRANSKRIPSIE VERWYS : NAVORSER N
: ONDERHOUD - O

- N Meneer, ons gaan met ons eerste vragie begin. Vertel gou vir my, hoe word dissipline by u skool bestuur? Wat gebeur as 'n kind in die klas sou oortree?
- O Meneer man, ons het 'n proses, wat gevolg moet word, as 'n kind dan nou oortree, is die eerste linie natuurlik die onderwyser, en dan is dit nou natuurlik in terme van, waar in ons in 'n boek neerstip, en as dit nou herhaaldelik oortree, gaan ons na die dissipline hoof. En as dissipline hoof dit nou natuurlik nie kan hanteer nie, gaan ons na die hoof toe. Maar ten einde moet ons onthou dat die hoof te alle tyd kennis moet dra van die oortreder. So ons het maar 'n patroon of 'n lyn waarin ons moet loop, soos by enige organisasie.
- N Okay. So sê gou vir my meneer, doen al die opvoeders dit?
- O Dit is ongelukkig nie die geval nie, en dit veroorsaak miskien nou waar daar 'n kind of 2 oortree, omdat die proses nie herhaaldelik of aanhoudend toegepas word nie.
- N Okay. Die tweede, die volgende vragie, ondersteun die beheerraad, die prinsipaal en opvoeders, in die handhawing van dissipline?
- O Om die waarheid te sê, ons het nog 'n nuwe beheerraad. Ek dink die prinsipaal sal na die beheerraad gaan, en dan vir hulle inlig, rondom wat gebeur het. En, okay die geval kan ek eerlik vir u sê, is dit 'n geval van, waar ons vir die beheerraad meer aan die hand vat, hoe om dissipline te help hanteer by die skool.
- N Mm, okay. En die, u sê nou u skool het 'n nuwe beheerraad. U ervaring van die vorige beheerraad?
- O Die vorige beheerraad kan ons maar amper sê, dit is eintlik hartseer om te sê vanoggend maar, ek dink die beheerrade word opgelei om dissipline in klasse te hanteer nie. Hulle is nie eintlik daar vir die, hulle is daar op papier

vir, die handhawing van dissipline, maar dit is ten opsigte, net om besluitneming te maak in vergaderings, maar hulle kan nie leiding gee, ten opsigte van hoe om dissipline te handhaaf nie.

- N Mm, okay. U het nou sommer al die volgende vragie ook al half beantwoord. Hoe dra die beheerraad by, tot die bestuur van dissipline by die skool?
- O Ja, soos ek sê, nie veel nie. Hulle is daar, as gevolg van die departement se reëls om dissipline te handhaaf, waar hulle besluitnemers is, maar die handhawing, die samestelling van die reëls en so aan, is hulle in 'n minder mate betrokke.
- N Okay. Hoe kommunikeer die opvoeders met die ouers, indien die leerder oortree het?
- O Soos ek sê, ons het kanale, ons het 'n brief verwysing, waar ons die ouer verwys om die skool te besoek, om dan so 'n oortreding te bespreek, en dan volg ons dit maar daar vanaf op.
- N So dit is net die brief wat u skryf aan die ouer toe [tussenbeide]
- O Die is basies die brief wat aan die ouer toe gaan, om die ouer dan by die skool te kry, om dan die probleem te ondersoek, saam met die kind.
- N Maar soos in dringende ernstige gevalle?
- O Dringende ernstige gevalle, is dit nogal 'n ernstige brief, waar dit uitkom, wat die ouer onmiddellik die volgende dag moet kom, en ons hoof vat ons aan die hand hier, waar hy nou amper soos van die kind belet om skool toe te kom, alvorens die ouer nie kom nie. En ek dink nie daar is probleme mee nie, want as 'n kind 'n ander kind se, kom ek sê, veiligheid in gedrang bring, is dit seker nodig dat die mense bietjie die wet wysig, om die ander kinders te beskerm.
- N Okay. Nee goed. Hoe dissiplineer u oortreders in die klas?
- O Ja, mens gaan mos, dit hang maar af van die karakter van die kind. Sommige kinders kan 'n mens 'n harde woord, 'n skewe gesig gee. Sommige kinders moet jy eenvoudig net die wet volg, en hom direk na die grootste hoogste gesag, byvoorbeeld die prinsipaal neem. So dit hang maar af van die karakter van die kind, om die dissipline daar te handhaaf. Maar dit is belangrik dat ons, dat ek seker maak dat 'n kind nie die gesag van die onderwyser in die klas, voor ander kinders, oortree nie.
- N Mm. So u sal sê, dit is belangrik om te, om die kind te ken?
- O Belangrik om die kind te ken, om hierdie gesag af te dwing. Sommige kinders oortree, jy kan hom net 'n bietjie hard aanspreek, hy huil. Die ander een kan jy hard aanspreek, hy steur hom nie daaraan, in die lyn van dit.

- N Hoe moedig u positiewe gedrag aan?
- O Kom ek sê vir u, motiveer, gelukwensing, bedank, nie net kritiek lewer op die kind nie. Gee die kind positiewe, as hy iets reg doen, 'n positiewe regwysing ook. Moenie net die verkeerde in hom sien nie. Laat hom goed voel, wanneer dit nodig is. En dan natuurlik, in my geval, is ek baie met sport betrokke, en baie kere is van die sportmante ongedissiplineerd, dan kan ek hom buitekant die klas, dissiplineer ek hom, en wanneer hy in die klas kom, dan het ons amper soos van 'n verhouding, binne en buite die klas. En dit is eintlik waar ek 'n bietjie meer voordeel het as die ander onderwysers.
- N Okay. So u sê sport [tussenbeide]
- O Help ook, dra groot, speel 'n groot rol.
- N Okay. Wie is by die skool verantwoordelik vir die opstel van die klas reëls?
- O Ek dink die personeel in geheel, in ons vergadering, in die begin van die jaar, of in die vorige jaar, wanneer ook al beplanning gedoen word, stel saam reëls op, maar in skole waar dit gevestig is, die reëls, is dit basies 'n hersiening van die reëls, en aanpassing as dit nodig is. So die personeel het insae om die reëls daar te stel, ons neem dit dan na die ouer komponent toe, en hulle het ook insae. So kom ons sê die hele skool gemeenskap.
- N Okay, okay. So die volgende puntjie is, hoe ondersteun die *SMT* die opvoeders om dissipline te handhaaf?
- O In ons geval het ons nie 'n groot groep *SMT*'s nie, ons het basies 1 departementshoof, junior fase en dan senior fase. Ja, die *SMT*'s is gelukkig dat ons skool dat daar ook ander sterk onderwysers op die skool is. So die *SMT*'s se werk is eintlik verlig dat daar ander onderwysers ook kan help. Maar ja, as dit opgetree moet word, kan ons, of gaan ons na hulle toe, veral die jonger onderwysers, sodat die regte kanale gevolg kan word, dan is hulle nogal daar om te ondersteun, hetsy in woorde of in daad.
- N Okay. Watter alternatiewe vir lyfstraf gebruik u in die klas?
- O Soos ek sê, ek volg maar die dissipline proses wat by die skool gevolg moet word. Jy het dan ook dan jou eie, kan ek maar sê, pedagogiese benadering, ten opsigte van die kind se karakter, om hom gedissiplineerd te kry in die klas. Jy kan, ons kyk maar nog steeds na die ou metode van 'n bietjie detensie in pouses, 'n bietjie detensie na skool. 'n Bietjie dreig, ja, wat miskien in vandag se dae onwettig is, en dan kan jy dit nie uitvoer nie, as gevolg van jou akademiese program, ons skool programme. Maar die waarskuwing, jy veral op 'n Vrydag moet inbly, verander die ou se gesig heeltemal.

- N [lag] Okay. Het die ouers en beheerraad programme in plek vir leerders wie gedragsprobleme het?
- O Nee, ek dink nie daar is programme in plek nie. Uiters problematiese gedrag word maar egter verwys na die maatskaplike werkster van die skool, en sy kom in, en dan het sy so 'n program, of hulle het so 'n program met die ouer en die leerder. Maar die skool as sulks het nie 'n program waar hulle nou die kind rehabiliteer vir gedragsprobleme nie. So dit is meestal die maatskaplike werkster, vir ernstige gevalle.
- N U het gepraat van die maatskaplike werkster van die skool. Het die skool 'n maatskaplike werkster, of verwys u na die distrik se [tussenbeide]
- O Die distrik wat aangestel is per skool.
- N Goed. Meneer, wie is verantwoordelik vir die opstel van die dissipline beleid by hierdie skool?
- O Ag ek het nou hier gekom. Die dissipline beleid was daar. Maar soos ek sê, die dissipline beleid word maar hersien in 'n personeel vergadering, weer deurgedaan. Dissipline by ons skool, moet ek sê, word baie oor gepraat in ons personeel vergadering, en dan word dit maar, nie altyd op swart en wit neergesit nie, maar 'n besluitneming word gemaak, wat ons gaan doen byvoorbeeld vir die volgende paar pouses of dinge, om dissipline aan te spreek. So die beleid het ek hier gekry. Ek veronderstel dit was deur die hele personeel aangespreek en opgestel, omdat dit nog altyd beskikbaar is vir die hele personeel.
- N U sê daar word baie gepraat oor dissipline en hoe opvoeders moet optree. Word dit so gedoen deur die opvoeders?
- O Soos ek voorheen gesê het, ek het, ek het nie bewyse nie, maar mens kry die algemene gevoel dat, sommige opvoeders is maar nou net *laid back*, doen nie die hele proses nie. Sommige opvoeders het al opgegee, en dit is verstaanbaar in die hedendaagse onderwys, dat onderwysers opgegee het al, ten opsigte van optree, want as hulle optree is dit of 100 of 'n dik, antwoordstel wat hulle moet beantwoord, of hy moet self gaan, amper soos van ge-ondervra word, net om hierdie kind se gedrag daar te kry. Mens se wens is maar, ek weet daar is van onderwyser wat al 'n ouer kom laat sit het in die klas, om te help, so buite beheer raak dit op skool.
- N Okay. Okay. Wanneer was die gedragskode aangepas of bygewerk?
- O Die gedragskode se aanpassing en bywerking of wat ook al, is 'n jaarlikse proses, waar dit ondersoek word, soos ek sê. Nie altyd word dit verander nie. As daar verandering moet kom, dan word dit in die begin van die jaar. So ek sou sê 'n jaarlikse, dit is 'n jaarlikse proses wat gevolg word by die skool.

- N En as dit aangepas word, is dit net die ouers of die onderwyser komponent wat dit verander, of is dit die hele skool gemeenskap?
- O In ons geval is dit die hele skool gemeenskap, maar dit is weereens waar die onderwyser, soos ek sê, in 'n personeelvergadering die samestelling van die dissipline dokument doen, leiding gee aan die ouer gemeenskap. Ons dit dan oordra aan die ouer gemeenskap, en hulle *approval* vra, vir dit, indien hulle saamstem of nie.
- N Meneer ons is dan nou by die laaste vragie. Wat volgens u kan die *SMT* en die beheerraad doen, of nog doen, om dissipline by die skool te verbeter?
- O Ai dit is nou moeilik want, onderwysers, almal het al die, alle moontlikhede ge-onderzoek al, en die moontlikhede is al so uitgeput en uitgebrand dat, jy weet, jy is nou al lagwekkend al. So wat kan 'n mens ekstra nog doen? Ja die departement se kant af, vir my, is dit, hulle moet die praktiese kom wys, want ek dink die onderwysers is droog en uitgebrand, ten opsigte van kreatief wees ten opsigte van dissipline te handhaaf. Die reëls en regulasies word deur die departement daar gesit, maar die praktiese weergawe, toon hulle nooit aan ons nie. So ek weet nie, is dit altyd, so die *SMT's*, ek dink nie hulle kan veel meer doen as wat reeds op die oomblik gedoen word nie.
- N Okay.
- O Want ons kan net optree binne die raamwerk van die departement.
- N Meneer, ek sê vir u baie-baie dankie vir die tyd wat u afgestaan het, in die skoolvakansie.
- O Dit is 'n plesier meneer.
- N Sterkte
- O Sterkte verder.
- N Dankie

NAAM VAN KLANKLEêR : 180628_0033

DATUM VAN KLANKLEêR :

LENGTE VAN KLANKLEêR : 8.04

TRANSKRIBEERDER : CYBER TRANSCRIPTION

TRANSKRIPSIE VERWYS : NAVORSER N

: ONDERHOUD - O

- N Meneer ons volg net op wat by die vorige onderhoude uitgekom het. Watter positiewe effek, sal 'n effektiewe dissipline beleid, op die onderrig en leer in die klaskamer hê?
- O Positiewe effek, sê gou weer.
- N 'n Positiewe effek, sal 'n effektiewe dissipline beleid, as ons nou 'n dissipline beleid het wat nou aan alles voldoen, en almal by die skool volg daardie beleid. Watter positiewe effek sal dit hê op onderrig en leer?
- O Ja, ek kan nie sê daar gaan iets negatief, daar kan nie iets negatief uitkom as almal in dieselfde rigting dink nie, dink ek. As ons praat van dissipline beleid vanaf die terrein na die klaskamer toe, dan gaan dit definitief 'n rol speel. Ons praat nie net, ek dink nie ek praat noodwendig, ons praat van 'n dissipline beleid binne in die klas nie, want dit gaan nie help ons gaan net binne in die klas wees natuurlik nie. So ons praat van, vanaf die terrein, sportgebied terrein tot binne in die klas. As almal dieselfde dink, dieselfde doen, die praktiese uitvoer, kan dit net positiewe invloed op die kind hê.
- N Mm.
- O Ja, dit gaan 'n proses wees.
- N Ja.
- O Maar dit is haalbaar.
- N Okay.
- O Maar die atmosfeer ten opsigte van die skool omgewing, word natuurlik *ge-create* sou ek sê deur jou senior personeel, jou hoof, jou senior personeel. So as hulle daarvan af na die onderwyser toe kom, en die onderwyser gaan na die speelterrein toe, en alles kom dan na die klas toe, dan gaan dit definitief werk. Maar as daar 'n breking in die ketting is, dan gaan ons definitief sukkel.
- N Okay.
- O Dit is nie onmoontlik nie, maar ek noem, ek dink dit is 'n ketting wat moet van bo af kom, sodat ons daarvan dan, kom ons sê, na die kind toe vat.
- N Okay.
- O Wat dan selfs na die ouer, maar ek sal selfs sê, die ouer gemeenskap, as ons dit kan regkry, moet ingelig wees en deel wees van hierdie nuwe beleid, as ons dan nou wil so kan noem, om daardie kind positief in die klas te kry.
- N Okay. Sou so iets enige negatiewe invloed hê, op onderrig en leer?
- O As ons nou die [tussenbeide]

- N As ons nou die effektiewe dissipline beleid het, instel, sou dit iets negatief op onderrig en leer hê?
- O Ek sal nie sê negatief nie, maar as ons hierdie beleid moet uitvoer, gaan dit 'n proses wees, wat dalk tyd van akademie sal moet neem. Ons gaan, ons gaan moet besluit, ons gaan 'n proses vat en ons gaan akademiese tyd, ek sal nie sê mors nie, maar sal moet opoffer, en ons sal alternatiewe moet kry, ons sal moet akademie opoffer, om dit in plek te kry, want ons gaan dit nie, definitief nie met hierdie stawwe, trawwe, strawwe akademiese program wat ons nou het, gaan ons nie sommer dit kan regkry, as ons nie halt roep, en met die kind kan sit en gesels en programme loods, sonder dat akademie direk betrokke is nie.
- N Mm.
- O Dat ons basies in dissipline akademie kan jy amper dit noem, dissipline periode of sessies met kinders hê.
- N Mm.
- O Ek dink, ek skat, sal dit seker so 6 maande neem, as ons 'n weeklikse dag afstaan aan 'n program wat ons in plek probeer kry.
- N Okay, okay, dankie. Die volgende net 'n ja of 'n nee antwoord. Het u al gehoor van die 5 R raamwerk, om verhoudinge te bou en gedrag te bestuur? Die 5 R'e.
- O Nee.
- N Okay. Dink u die huidige gedrag in die skool, het bygedra tot die daling in sistemiese uitslae?
- O Ja en nee.
- N Is dit? Kan u so 'n bietjie uitbrei?
- O Sistemiese uitslae is vir skoolgemeenskap, 'n ouer, onderwyser en leerder onbekend.
- N Mm.
- O Daarom kan ek nie 'n ja of sê nie, want ek bedoel enige kind, volgens Wet, het die reg om op 'n herskryf, as hy misluk.
- N Mm.
- O In hierdie geval, sistemies, kry 'n kind nie 'n herskryf om of, sodat, kom ek sê, die onderwyser kan verbeter op dit waar die kind misluk het nie. So ek kan nie sê dat dit, die sistemiese uitslae verbeter nie of verswak nie, want ek bedoel, ons het geen kans of insae.

- N Okay.
- O Die sistemiese toetse kan eenvoudig net verander, of selfs hoër vlak of laer vlak, wat ook al werk met die, wat ons glad nie, ons is nie op hoogte nie.
- N Nou waaraan sal u die daling toeskryf van die sistemiese uitslae, of uitslae in die geheel?
- O Uitslae in die geheel, waar skryf ek dit toe, ja dissipline definitief. Ek is 'n voorstaner van, ek is nie 'n politikus of mens wat in die politiek is nie, maar as daar een iets is wat jy van Apartheid vir my kan terugbring, is dit jou Boet en Saartjie en buksie hond. As jy boek 1 nie kan lees nie, dan slaag ek nie st 1 nie.
- N Okay.
- O En die standaarde, dink ek, wat gestel word deur die departemente of die departement van Onderwys, in hierdie geval ons Wes Kaap Departement of wat ook al, of nasionaal, die standaarde het gedaal, en ek vermoed, ek vermoed dat die sistemiese vraestel, nog steeds die standaard van die verlede was, of is.
- N Mm.
- O Maar ons standaard van vraagstelling en die standaard of die aanbieding of wat ook al, standaard van slaag, is deur die departement verlaag.
- N Okay.
- O Maar die sistemiese vraestel vermoed ek het nie sy standaard verlaag nie.
- N Okay. Sê vir my meneer, watter gedragsprobleme ervaar jy in die klas, wat negatief op leer inwerk?
- O Leerders kan nie afskakel nie. Ek noem dit partykeer vir my kinders, dit is die woorde wat mens mag noem, omdat kinders dit verstaan op hulle vlak. Ons praat van naweek houdings, en om dit sommer kras te stel, dan praat ons, ek is in 'n *tavern* houding of ek is in 'n Sondagoggend houding. Nou wanneer ek praat van 'n *tavern* houding, dan praat ek van kinders wat eenvoudig nie in die klas, na 'n Sondaghouding kan oorskakel nie.
- N Mm.
- O Kinders kan nie afsluit en sê maar ek nou met akademie besig nie. Hy bly in 'n omgewing van, kom ek sê maar in hierdie geval, *violence* het 'n omgewing van 'n huis wat nie afskakel, dit slaaploostyd, dit is selfoon af tyd nie. Dit gaan partykeer by kinders mos maar, soos ons weet, langsaan heelnag, soos dit nie moet gaan nie. As die kind skool toe kom, sluit die kind nie af nie, en ek kan die verskil in die klaskamer optel, dat sommige kinders skakel net nie af nie.

- N Mm. Wat kan die skool as 'n span doen, om die gedragsprobleme te verbeter?
- O Dit is nou eintlik hartseer want eintlik weet ons nie meer wat ons kan doen nie. Die briewe kom altyd van Departement af, vind ander maniere.
- N Mm.
- O Nou die ander maniere is ook al uitgeput, want sodra jy 'n ander manier vind, is dit 'n Wetgewing wat jy oortree.
- N Mm, okay.
- O Wat kan ons nou nog doen, is 'n groot vraag, wat ek graag wil hê die departement, en selfs u met u studies, miskien moet ondersoek.
- N Mm,.
- O Want ek dink ons, ons bydrae as onderwyser op die primêre vlak hier onder, is uitgeput, en ons oortree elke keer 'n Wet, selfs met, kan ons sê, detensie is nou onwettig.
- N Mm. Ja.
- O So rigtingloos is ons ten opsigte van wat ons kan doen.
- N Ja. Nee baie dankie meneer.
- O Dankie [EINDE VAN OPNAME]

